

Zimski **GLASOVI**

DECEMBER **2025**

TURIZEM

Najboljša dela
iz Art circla 2025

V OSPREDJU

Prvi Traktorski zbor Bilje

PREDSTAVLJAMO

Pajntar Events

Naše želje

Prazniki so pred nami in prijazne želje kar dežujejo. Lepo, da drug drugemu zaželimo zdravje, prijetne dneve, uspeh, mir, izpolnitev »skritih želja« in še kaj.

So te besede stvar navade, način našega kulturnega vedenja ob praznikih in obletnicah? Gotovo je tudi nekaj v zvezi s tem, saj bi se sicer izkazali za divjake, če v tem času ne bi izražali takih in drugačnih prijetnih besed. Pogosto so to želje, ki jih izrečemo iz srca, lahko pa le izpraznjene misli, ker je tako pač v navadi. A ta razmišljanja prepustimo za druge čase.

Kljub velikim tehnološkim napredkom je treba priznati, da je človek le prahec v veselju. Mnogokrat si želimo stvari, ki nam niso v pomoč. Še huje – uresničitev želje nas lahko pahne v brezno nevarnosti, v temo, v brezizhodnost. V razmislek navajam misel francoskega pisatelja in moralista La Rochefoucaulda, ki pravi: »Stvari si ne bi želeli s tolikšnim žarom, če bi natanko vedeli, kaj si želimo.«

Kaj so naše osebne želje? Po moje so to hrepenenja, za katera mislimo, da nas bodo osrečila. Take želje pogosto nosijo v sebi agresivno energijo, ki pravi: »Mora se uresničiti. To mi pripada.« In ravno zato, ker tako napadalno zahtevamo, čeprav se te razdiralne energije ne zavedamo, se želja ne uresniči, se nam spretno izmuznjava. Zato postane še močnejša. Še več, lahko nas potegne v jezo, obtoževanje in druga negativna čustva.

Iz povedanega bi sklepali, da je pravzaprav ogrožujoče imeti želje. Pa ni tako. Pomembno je stopiti korak stran od naše (močne) želje, tedaj se napadalnost želje umakne, in vstopiti v polje naših vrednot. Če je na primer naša vrednota zdravje, potem bomo intuitivno izbirali zdrave obroke hrane, se gibal, izključili nasilne novice (iz medijev in naše okolice) ... ter se družili z ljudmi, ki imajo podobne vrednote, kot jih imamo sami. Tako si miru ne bomo samo želeli, temveč ga bomo živeli in s tem krepili svoje zdravje. Pomeni tudi, da smo postavili meje, do kod nas zunanji svet lahko (pri)zadene. Potem nas ne zanima več, kaj menijo drugo o nas, o politiki, svetovnih dogodkih, slavnih osebah, črni kroniki ... V tem primeru se opiramo na to, kar mi cenimo in kar nas osrečuje, ne pa omejuje in postavlja v položaj, da situacijo nadziramo. Tudi nadzor namreč »požre« ogromno energije in jemlje ne le tujo svobodo, temveč tudi našo. Našo zato, ker moramo slediti nadzoru, po potrebi kaznovati, dirigirati potek.

Kaj za celo leto, za celo življenje naj velja, da sledimo svojim vrednotam, ki naše življenje osmišljajo in nas delajo srečne.

Marta Pavlin, urednica

Glasilo Občine Miren - Kostanjevica

Izdajatelj: **Občina Miren - Kostanjevica**; e-naslov: **glasilo.omk@siol.net**; odgovorna oseba izdajatelja: **Mauricij Humar**, župan; odgovorna urednica: **Marta Pavlin**; uredniški odbor: **Sonja Cijan, Nataša Kolenc, Tanja Čermelj, Katarina Spacal, Karla Žniderčič, Nina Petejan, Špela Sušanj**; lektoriranje: **Marta Pavlin**; oblikovanje in prelom: **Studio Alpe.cc**

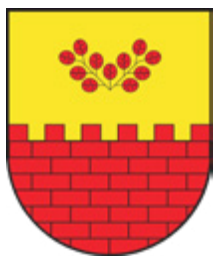
Naklada: **1.900 izvodov**; tisk: **Grafika Soča**; foto **Studio Manda**

Glasilo prejmejo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Glasilo je vpisano v Razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2168.

Naslednja številka izide **konec marca 2026**.

Prispevke za jesensko številko glasila nam lahko **pošljete do 15. februarja 2026** na elektronski naslov: **glasilo.omk@siol.net**. Uredništvo si pridržuje pravico, da prispevke primerno priredi za tisk tako po obsegu kot izrazu. Prispevkov z nezakonito, žaljivo, zavajajočo, sporno ali moralno neprimerno vsebino ne objavljamo. Fotografije naj bodo v formatu .jpg, .psd ali .tif v velikosti najmanj 3 MPix (vsaj 300 dpi ali več) in poslane kot priponka (ne v besedilu). Besedilo in fotografije morajo biti opremljeni z imenom avtorja.

Občina

**Miren –
Kostanjevica**

Spoštovani,

pa smo ga dočakali ... december - čas luči, topline in prijetnih druženj. Mesec, ko z zadovoljstvom pogledamo na opravljeno delo in z novo energijo zarišemo načrte za prihodnost. Naš praznični utrip je še posebej povezan s skupnostjo, z ljudmi, ki s svojim delom, skrbjo in predanostjo ustvarjate našo lokalno skupnost takšno, kot jo imamo radi – živahno, povezano in ponosno.

In srčno. Prav poseben občutek hvaležnosti se porodi ob tradicionalnem srečanju z našimi prostovoljkami in prostovoljci, tokrat smo ga ob mednarodnem dnevu prostovoljstva obeležili s sprejemom na Mirenskem gradu. Zaradi nujne zadržanosti v tujini se jim izjemoma nisem mogel pridružiti, kot bi si želel, se jim osebno zahvaliti z iskrenim stiskom rok. Zato bom tokrat v ta namen zahvale izkoristil to priložnost. Prostovoljci ste srce naše občine – tihi nosilci dobrega, ki z dejanji, ne z besedami, dokazujete, kaj pomeni biti del skupnosti. Vsak trenutek, ki ga vložite v pomoč sočloveku, v društvene aktivnosti ali v ohranjanje kulturne in naravne dediščine, je neprecenljiv, in zato smo vam neizmerno hvaležni.

V decembru smo s ponosom potrdili tudi pomemben korak za bolj varno prihodnost, uspešno smo pridobili sredstva iz podnebne sklada, ki jih bomo namenili za umirjanje prometa in povečanje prometne varnosti. S tem bomo lahko uredili varen prehod za pešce čez državno cesto pri starem vhodu v OŠ Miren. To so naložbe, ki so jih vsi občani veseli.

Naše minulo delo in prizadevanja pa je opazila tudi država. Ob obisku vlade v goriški regiji smo se na Cerju srečali z ministrom Poklukarjem in njegovimi sodelavci. Spregovorili smo o perečem izzivu, ki ga predstavljajo nelegalni prehodi meje, tudi v naši neposredni bližini, ter o pomenu varnosti naših občanov. Veseli me, da bomo z vladnimi resorji krepili sodelovanje in skupaj iskali rešitve, ki bodo učinkovite in dolgoročne, saj smo v preteklosti večkrat na lastni koži izkusili, kako pomembna je pomoč države s hitrim in modrim ukrepanje ob nesrečah ter drugih izrednih dogodkih, ko štejejo minute, ne dnevi.

Letošnje leto smo posvetili tudi pogledu naprej. Za nami sta dve uspešno izvedeni delavnici za pripravo nove razvojne strategije, na katerih smo skupaj premislili, kam želimo kot skupnost stopati v prihodnjih letih. Hvala vsem, ki ste sodelovali – vaš pogled, vaše izkušnje in vaše ideje bodo temelj dokumenta, ki bo usmerjal razvoj naše občine v naslednjih sedmih letih.

Posebno priznanje je nedavno dosegla tudi naša turistična destinacija. Miren Kras se je kot ena izmed osmih slovenskih destinacij uvrstil na globalni seznam Green Destination Top 100 Stories 2025. To je potrditev, da naš trud za trajnostni razvoj, spoštovanje narave in odgovorni turizem ni spregledan ne doma ne v svetu. To priznanje pripada vsem vam, ki s svojim delom soustvarjate zgodbo zelene, kakovostne in avtentične destinacije. Tudi v prihodnje se bomo trudili, da turizem postane ne le vse bolj prepoznan, temveč tudi vse bolj povezan člen naše ustvarjalne in gostoljubne skupnosti.

Drage občanke, dragi občani, v novo leto vstopamo z jasnimi ciljem – oblikovati novo razvojno strategijo, ki bo odraz naše ambicioznosti, vztrajnosti in odločnosti. Strategijo, ki bo temeljila na pristnih vezeh, medsebojni pomoči in na prepričanju, da lahko največ dosežemo, ko stopamo skupaj. Prav zato nam ne sme biti vseeno, kam gremo. To je naš dom, tu smo doma. Poskrbimo, da se bodo tako domače, pripadno in prijetno počutile tudi generacije, ki prihajajo za nami.

Mauricij Humar

Občinska celostna prometna strategija (OCPS)

Občinski svet Občine Miren - Kostanjevica je na 20. seji, ki je potekala 24. septembra 2025, sprejel Občinsko celostno prometno strategijo (OCPS). Gre za strateški dokument, ki predstavlja pomemben korak k dolgoročno usmerjenemu, trajnostnemu in varnemu razvoju prometa v občini, v korist občanov in obiskovalcev.

Strategija določa vizijo prometnega razvoja občine do leta 2032. V njej smo opredelili jasne cilje in ukrepe na naslednjih področjih: hoja, kolesarjenje, javni potniški promet, motorni in mirujoči promet ter celostno prometno načrtovanje.

Deležniki priprave strategije

OCPS smo izdelali z upoštevanjem analize potovalnih navad v občini ter z vključitvijo javnosti, sodelavcev občinske uprave z različnih področij in strokovnih presojevalcev. Izvedene so bile številne ankete, delavnice in javna razprava, občani pa so lahko svoja mnenja izražali tudi preko digitalne platforme za vključevanje javnosti.

Pri pripravi strategije smo dosledno upoštevali tudi smernice Ministrstva za okolje, podnebje in energijo, ki je tudi

sofinancer projekta.

Strategija bo osnova za črpanje evropskih in državnih sredstev ter za izvajanje konkretnih ukrepov v naslednjih sedmih letih.

Občina Miren - Kostanjevica se tako približuje številnim slovenskim občinam, ki tudi s pomočjo izdelane celostne prometne strategije zagotavljajo višjo kakovost življenja, okoljsko odgovornost in trajnostni razvoj občine.

Način financiranja

Občina Miren - Kostanjevica je sredstva za izdelavo Celostne prometne strategije skupaj z ostalimi kraškimi občinami pridobila na podlagi javnega razpisa Ministrstva za okolje, podnebje in energijo.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Sofinancira
Evropska unija

I FEEL
SLOVENIA

Predmet javnega razpisa je bila dodelitev sredstev evropske kohezijske politike občinam za sofinanciranje stroškov postopka priprave OCPS, ki se izvaja kot neinfrastrukturni ukrep na horizontalni ravni v okviru PEKP 21–27, prednostne naloge 5 »Trajnostna (čez)regionalna mobilnost in poveziljivost«, specifičnega cilja RSO 3.2 »Razvoj in krepitev trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, odporne proti podnebnim spremembam, vključno z boljšim dostopom do omrežja TEN-T in čezmejno mobilnostjo«.

Občinska uprava

Sodeluj v nagradni igri

Osvoji 40 €!

Vsak teden bomo v AMZS centrih Šempeter pri Gorici, Ajdovščina in Vipava ter društvu Gas Vrtejba izžrebali srečneža in mu podarili

AMZS darilno kartico s 40 €.

Kako do nagrade?

- 1 Obišči AMZS Šempeter pri Gorici, Ajdovščina, Vipava ali društvo Gas Vrtejba
- 2 Opravi nakup blaga ali storitev
- 3 Izpolni nagradni kupon

**+ Decembra 2025
DODATNO ŽREBANJE za:**

- 1 x počitnice v termah za 4 osebe (4 dni)
- 5 x AMZS praktični paket

*amzs.si/osvoji40eur

DRUŠTVO
GAS VRTEJBA

AMZS

Strategija razvoja kmetijstva na območju Občine Miren - Kostanjevica do leta 2034

Občina Miren - Kostanjevica se je skupaj z občinami Ajdovščina, Nova Gorica, Renče - Vogrsko in Vipava odločila za izdelavo občinske strategije razvoja kmetijstva.

Želja je bila, da se občine poenotijo pri strateškem okviru ukrepov in z medsebojnim sodelovanjem prispevajo h kreipitvi prehranske varnosti v regiji.

Občina Miren - Kostanjevica je pristopila k pripravi strategije z ostalimi občinami Vipavske doline z zavedanjem, da

gre pri njej za specifikko, saj se razprostira na dveh geografsko zelo raznolikih območjih – del ozemlja leži v rodovitni Vipavski dolini, del pa na zahtevnem kraškem terenu. Ta dvojnost zahteva prilagojene pristope pri izvajanju ukrepov, ki upoštevajo specifične značilnosti obeh območij.

Strateški cilj strategije je usmerjen k dvigu kmetijske proizvodnje s ciljem spodbujanja lokalne oskrbe in prehranske varnosti ter izboljšanju dohodkovnega položaja kmetijskih gospodarstev. Strateški cilj strategije se bo poskušalo doseči v okviru petih prednostnih usmeritev, ki zajemajo razvojna področja z različnimi vsebinskimi poudarki, ki pa se medsebojno povezujejo in dopolnjujejo. To so: izboljšanje infrastrukture in povečanje tržne usmerjenosti kmetijskih gospodarstev, trajnostno kmetovanje in upravljanje z gozdovi, prilagajanje podnebnim spremembam, medsektorsko povezovanje in ohranjanje tradicij, kulturne dediščine in podeželske krajine.

Občinska uprava

Foto: Jasmina Putnik, JRP Studio

Posaditev rožnatega drevesa

Občina Miren - Kostanjevica je v oktobru, mesecu ozaveščanja o raku dojk, prejela posebno darilo Združenja Europa Donna Slovenije – sadiko rožnatega drevesa, ki je simbol podpore in spodbude k zgodnjemu odkrivanju bolezni.

Drevo so na mednarodni dan prostovoljstva na Mirenskem gradu slovesno posadili podžupan **Zvonko Ferfolja** in predstavnica združenja Europa Donna Slovenije. Dogodka se je udeležila tudi predstavnica društva KO-RAK.

Z zasaditvijo so poudarili pomen preventive, rednih pregledov ter podpore ženskam, ki se soočajo z rakom dojk.

Rožnato drevo je v občini trajen opomnik na skrb za zdravje in pomen ozaveščanja.

Občinska uprava

Foto: OMK

Obnova zunanosti Pomnika miru na Cerju

Občina Miren - Kostanjevica uspešno zaključuje pomembno investicijo v turistično infrastrukturo s prenovo zunanosti Pomnika miru na Cerju. Projekt Ureditev Pomnika miru na Cerju je bil v letu 2023 izbran na Javnem razpisu Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport za sofinanciranje vlaganj v javno in skupno turistično infrastrukturo ter naravne znamenitosti.

Dela so se pričela oktobra 2024 in so bila zaključena junija 2025. Do sedaj je bil izveden del druge faze in tretja faza projekta s tlakovano kamnito ploščadjo pred vhodom v Pomnik, urejene so bile dostopne stopnice in podporni zidovi, vgrajena pa je bila tudi nova urbana oprema (nadstrešnica za kolesarje, stebrički za parkiranje, servisiranje in polnjenje e-koles, klopi, koši za odpadke, napajalniki in privezi za konje ter interaktivni informacijski panel).

Zunanja ureditev je bila zasnovana z mislijo na trajnost in spoštovanje naravne ter kulturne dediščine kraške pokrajine, kar je skladno s strategijo razvoja občine in turizma. Uporabljeni so bili predvsem naravni materiali – kamen, les, kovina in beton, s čimer se je ohranila skladnost z okoljem. Prenova je izboljšala dostopnost območja, tudi za osebe z omejeno mobilnostjo, ter omogočila večjo funkcionalnost prostora za turistične, kulturne in druge prostočasne dejavnosti.

Skupna vrednost projekta znaša nekaj manj kot milijon evrov. Od tega je 350 tisoč evrov sofinancirano v okviru Načrta za okrevanje in odpornost s podporo Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport.

2. 10. 2025 je potekalo slavnostno odprtje, na katerem je obiskovalce nagovorila tudi generalna direktorica Direktorata za turizem Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport **Dubravka Kalin**. Pohvalila je turistično destinacijo in tudi izvedeno investicijo, ki jo je podprlo ministrstvo. Z županom sta s prerezom traku slavnostno predala ploščad na uporabo.

V naslednjih mesecih bomo iz projektov, za katere smo pridobili sofinanciranje iz Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027, med drugim izvedli še naslednji fazi projekta:

- Faza II (preostanek) – finalizacija vzhodne dovozne in servisne ceste z obračališčem in parkirišči, izvedba zunanje razsvetljave ter južne in vzhodne klančine za pešce v okviru projekta KARST ADAPT v vrednosti 420.000,00 EUR (sofinanciranje EU: približno 50 % oz. 210.000,00 EUR).
- Faza IV – ureditev ploščadi za obiskovalce z brežino ter zahodno klančino s suhozidom in zunanjo razsvetljavo v okviru projekta BeWoP v vrednosti 180.000,00 EUR (sofinanciranje EU: 70 % oz. približno 125.000,00 EUR).

Dela so se pričela novembra 2025, zaključek pa je predviden pred poletjem 2026.

Izjava župana **Mauricija Humarja**:

»Pomnik miru na Cerju je več kot le arhitekturni spomenik – je simbol miru, povezanosti in spoštovanja do preteklosti. Z zaključenimi deli smo obiskovalcem omogočili boljše uporabniško izkušnjo in dvignili raven turistične ponudbe naše

občine in regije. Nadaljujemo z ambicioznimi načrti za ureditev celotnega območja, pri čemer ostajamo zavezani trajnostnemu razvoju in sodelovanju v čezmejnih evropskih projektih.«

Občinska uprava

Foto: Jasmina Putnik, JRP Studio

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO,
TURIZEM IN ŠPORT

Občina
Miren-Kostanjevica

Desetletje uspehov srčne in dobrovoljne skupnosti

Pred natanko desetimi leti, 1. septembra 2015, je svoja vrata odprla prva Hiša dobre volje v Mirnu – prostor, ki je postal drugi dom številnim starejšim iz okoliških krajev in srčna zgodba, ki še danes z zgledom, vrednim posnemanja, navdihuje širšo skupnost. Hišo dobre volje so ob njeni ustanovitvi poimenovali kar njeni prvi uporabniki. Nadeli so si ime »dobrovoljci«, kar še posebej veliko pove o njenih vrednotah in ljudeh.

Zamisel o dnevnem centru za starejše, ki ne nudi zgolj osnovne oskrbe, ampak tudi druženje, smeh, ustvarjanje in medgeneracijsko povezanost, se je hitro izkazala za izjemno dobro prakso. Uspeh je prišel nemudoma. Prvih pet dobrovoljk in dobrovoljcev je že v prvem letu delovanja poskrbelo, da je dnevni center obiskovalo kar 21 uporabnic in uporabnikov. Zgledu Hiše dobre volje v Mirnu so sledile tudi druge občine in s tem širile mrežo podpore starejšim. Pri začetku te čudovite zgodbe je s svojim prepričanjem in srčnostjo pomembno vlogo odigral **Bojan Stante**, takratni direktor Doma upokojencev Nova Gorica. Verjel je v vizijo odprtega, življenja polnega prostora za starejše in s tem postavil temelje za to, kar Hiša danes predstavlja v svojem polnem pomenu.

Praznovanje desetega rojstnega dne je bilo zato še posebej ganljivo in slovesno. Posebna zahvala ob desetletnici delovanja je bila namenjena vsem, ki so do sedaj bogatili vsakdan dobrovoljcev: prostovoljcem, članom društev upokojencev, članicam društev žena, otrokom iz šol in vrtcev ter sestram z Mirenskega gradu. Vsak nasmeh, obisk, pogovor ali

zapeta pesem so stkali edinstveno vez med generacijami. Ne bi pa bilo Hiše dobre volje brez **Tine Krog**, dolgoletne vodje dnevnega centra, ki je s svojo nemajno toplino, predanostjo in srčnostjo vsak dan znova dokazovala, da so skupnost, spoštovanje in človeška bližina vrednote, ki ne izbirajo starosti. Tudi v bolj težkih časih ta volja in dobrovoljnost nista izginila.

Dodatne topline so ob praznovanju jubileja pričarali nastopajoči: Društvo žena Miren - Orehovlje pod vodstvom zborovodje **Mojce Cej** in ob spremljavi **Miloša Mozetiča** na harmoniki ter Društvo žensk Žbrinca. Češnjico na torto pa je dodal kar eden od uporabnikov. **Božidar Humar** je z vso srčnostjo zapel pesem Adija Smolarja Daleč je za naju pomlad. Prisotni smo potočili tudi kar nekaj solzic grenkobe, v primesi z veseljem in s pozitivnostjo.

Pomemben partner s posluhom sta od prvega dne brez dvoma Občina Miren - Kostanjevica in Dom upokojencev Nova Gorica, ki sta si ves čas prizadevala za ohranjanje kakovostnih storitev za starejše.

Župan Občine Miren - Kostanjevica **Mauricij Humar** ob tej priložnosti poudarja:

»Hiša dobre volje je veliko več kot le dnevni center – je prostor, kjer se ljudje počutijo sprejete, varne in povezane. Takšni centri predstavljajo hrbtenico skrbi za starejše v lokalnem okolju. Vemo, kako težko je ponovno zagnati takšen projekt, če se enkrat zapre; zato občina stoji trdno za to zgodbo. Podpiramo jo tudi z dodatnimi aktivnostmi, saj si želimo, da za Hišo dobre volje izve še več ljudi in jo začnejo uporabljati tisti, ki bi ji lahko največ dali in od nje največ prejeli. In naš trud je bil večkratno poplačan.«

Direktorica Doma upokojencev Nova Gorica **Dragica Pavšič Gerenčer** pa izpostavlja: »Ob 10. obletnici z velikim veseljem in hvaležnostjo praznujemo vse, kar je bilo ustvarjeno, in z optimizmom zremo naprej – v prihodnost, kjer bo Hiša dobre volje še naprej varno in toplo zavetje za mnoge. Zahvala gre vsem, ki so soustvarjali to zgodbo: zaposlenim, prostovoljcem, občini in seveda uporabnikom, ki so s svojo prisotnostjo vdahnili Hiši pravi smisel.«

Naj zaključimo z besedami žal že pokojne in nepozabne 102-letne dobrovoljke **Danice Faganelli**, ki je zgodbo Hiše dobre volje opisala kot pravo reklamo za starost. Starost, ki je po zaslugi dobrovoljnih somišljenikov lahko predvsem lepa, aktivna, zdrava, srečna in zadovoljna.

Občinska uprava

Popravilo fasade po toči v poletju 2023

Poleti 2023 je goriško območje prizadelo močno neurje s točo, ki je povzročilo obsežno škodo na številnih objektih.

Med poškodovanimi je bila tudi občinska stavba v Mirnu, kjer so bili poškodovani fasada, strešna kritina in strešna okna. Sanacija strešnih oken in kritine je bila izvedena že v mesecih po neurju, medtem ko je bila obnova fasade izvedena v letošnji jeseni.

Poškodbe na fasadi so bile obsežne, saj je toča povzročila razpoke in poškodbe zaključnega sloja ometa. Dela so obsegala obnovo poškodovanih površin, nanos novega ometa ter osvežitev celotne barvne površine objekta. Sanacija je trajala približno dva meseca.

Obnova je bila izvedena iz zavarovalniških sredstev, saj je bila škoda priznana s strani zavarovalnice na podlagi prijave škodnega dogodka. Občina je v okviru projekta pokrila le svoj amortizacijski delež.

Ker gre za objekt kulturne vrednosti, je bila občina pozvana in je pridobila

soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine, ki je spremljal in potrdil ustreznost izvedenih del.

S sanacijo je ponovno zagotovljena celovitost in zaščita stavbe pred

nadaljnimi vremenskimi vplivi, obenem pa je ohranjena njena kulturna in estetska vrednost.

Občinska uprava
Foto: lasten arhiv

Ureditev ukrepov za umirjanje prometa in prehod za pešce

Vlada Republike Slovenije je v veljavni Načrt razvojnih programov 2025–2028 uvrstila nov projekt »Sofinanciranje umirjanja prometa v občinah – 2. javni razpis«, v okviru katerega bo sofinanciranih deset projektov po vsej Sloveniji. Med njimi je tudi naš projekt »Ureditev ukrepov za umirjanje prometa in prehoda za pešce na regionalni cesti R3-614, odsek Miren – Opatje selo« pri OŠ Miren. Za izvedbo ukrepov namenjenih povečanju prometne varnosti in spodbujanju aktivne mobilnosti na državnih cestah skozi naselja bo iz Podnebne sklada namenjenih 588.259 evrov.

Sredstva bodo občine uporabile za pripravo in izvedbo projektov umirjanja prometa ter spremljanje njihovih učinkov. Ukrepi vključujejo preureditve cestnih odsekov, ki bodo prispevale k zmanjšanju hitrosti vožnje, večji varnosti pešcev in kolesarjev ter boljši kakovosti bivanja v naseljih.

Projekti bodo izvedeni v občinah Ormož, Apače, Poljčane, Borovnica, Ajdovščina, Šmarješke Toplice, Lovrenc

na Pohorju, Razkrižje, Miren - Kostanjevica in Mestni občini Ptuj.

Projekt Občine Miren - Kostanjevica je vreden 158.217,07 EUR, nepovratnih

sredstev bomo prejeli 94.765,06 EUR s strani MOPE in Sklada za podnebne spremembe.

Občinska uprava

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Visok jubilej Pavle Batistič

Gospa Pavla Batistič iz Bilj je v nedeljo, 16. novembra, praznovala že svoj 103. rojstni dan. Je najstarejša prebivalka tako Bilj kot tudi Občine Miren - Kostanjevica. V petek smo ji na njenem domu pripravili prisrčno praznovanje.

Gospa Pavla živi s sinom **Vilkom** in hčerko **Liljano**, obdana pa je z ljubeznijo štirih vnukov in enajstih pravnukov. Ob tej posebni priložnosti jo je s čudovitim šopkom obiskal župan **Mauricij Humar**. Otroci vrtca Montessori so ji zapeli in voščili v več jezikih. Prostovoljci osnovne šole iz Bilj pod vodstvom mentorice **Lilijane Kavčič** so praznovanje obogatili z rožicami, risbami, petjem in plesom. Članice KO Rdečega križa Bilje smo ji podarile torto, vnukinja **Sara** pa jo je presenetila še s posebno torto, okrašeno s kar 103 svečkami.

Iskreno se zahvaljujemo njenim domačim, da so nam omogočili biti del tega lepega prazničnega dne. Hvala za nepozabne trenutke.

Z največjim spoštovanjem in najlepšimi željami – draga gospa Pavla, še na mnoga leta!

Besedilo in foto: Boža Marega, predsednica KO Rdečega križa Bilje

Priznanje lučka za Aleksa Uršiča

Sredi septembra 2025 je bilo v okviru slavnostne skupščine Obrtno-podjetniške zbornice Nova Gorica podeljeno priznanje lučka. Prejel ga je **Aleks Uršič**, ki vodi podjetje Formator, fitnes in masaže, Aleks Uršič, s. p.

Priznanje Lučka je namenjeno mladim podjetnikom in predstavlja eno najvišjih priznanj zbornice, s katerim nagradijo prizadevnost, ustvarjalnost in prispevek k razvoju podjetništva.

Aleksu čestitamo za prejeto priznanje in mu želimo še veliko uspeha na poslovni poti.

Občinska uprava

ENO SRCE[®]

DARILO ZA LEPŠE OTROŠTVO

Pošlji SMS na **1919** s ključno besedo

ENOSRCE10

in tako prispevaj **10€**.

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije[®]*

Spremembe zakonodaje v prid invalidom

Leta 2025 je slovenska zakonodaja na področju invalidskega varstva doživela več sprememb, ki so usmerjene v večjo socialno vključenost invalidov, izboljšanje dostopnosti in dolgoročno vzdržnost pokojninskega sistema.

V središču so reforme Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) s ciljem zagotoviti finančno vzdržnost pokojninske blagajne ob demografskem prehodu, hkrati pa ohraniti dostojne pokojnine za najranljivejše skupine, vključno z invalidi.

Ključne spremembe:

- višje invalidske pokojnine. Od januarja 2026 se bo osnovna odmera invalidske pokojnine zvišala s 40 % na 50 % osnove za odmero, kar pomeni dvig minimalne invalidske pokojnine s 481 evrov na 610 evrov. To bo izboljšalo materialni položaj delovnih invalidov, ki pogosto živijo pod pragom revščine.
- usklajevanje pokojnin. V letu 2025 je bila redna uskladitev pokojnin izvedena v višini 4,5 %. Najnižja pokojnina se je zvišala na 352,58 evra, vključno z letnim dodatkom.
- oživitve poklicne rehabilitacije. Uvaja se poklicno rehabilitacijo kot temeljno pravico iz invalidskega zavarovanja. Ta vključuje prilagajanje delovnih mest, usposabljanje in pomoč pri vrnitvi na trg dela po bolezni ali poškodbi. Namen je zmanjšati število dolgotrajnih bolniških odsotnosti, ki so v zadnjem desetletju skokovito narasle (iz 22 % leta 2014 na 31 % leta 2019), in preprečiti prehod v invalidsko upokojitvev brez potrebe.

Spremembe, ki krepijo pravice invalidov

Leta 2025 so stopile v veljavo spremembe, ki krepijo pravice invalidov do enakega dostopa do storitev in okolja. Od 28. junija 2025 velja Zakon o dostopnosti proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI), ki zagotavlja, da bodo določeni proizvodi (npr. računalniki, pametni telefoni) in storitve (npr. bančne, e-trgovina, potniški promet) dostopni invalidom z različnimi oblikami invalidnosti. To vključuje prilagoditve za slepe, gluhe in gibalno ovirane osebe, kot so glasovno upravljanje, podnapisi in brezžične informacijske zanke.

Spremembe Zakona o socialnem varstvu uvajajo podporno skupnost kot novo storitev, ki invalide spodbuja k večji socialni vključenosti. Država bo sofinancirala programe invalidskih organizacij prek razpisov Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ).

Invalidi v Sloveniji se soočajo z visoko brezposelnostjo, zato so spremembe v letu 2025 usmerjene tudi v njihovo zaposlovanje. Od 1. januarja 2025 velja nova uredba, ki prilagaja kvote za zaposlovanje invalidov glede na Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD). Delodajalci morajo zaposliti invalide v višini 4–6 % delovne sile, sicer plačajo prispevke v sklad. To bo podprto z evropskimi sredstvi.

Predlog sprememb Zakona o izenačevanju možnosti invalidov

Ta predlog rešuje praznino v veljavni zakonodaji, to je prilagoditev obstoječih objektov v javni rabi po poteku 15-letnega roka 11. decembra 2025. Trenutna zakonodaja le načelno določa obseg prilagoditev, zato novela določa, da morajo biti objekti prilagojeni vsaj toliko, da so invalidom dostopne VSE storitve znotraj objekta. To vključuje parkirišča, dostop, komunikacijo, sanitarije, komunikacijsko opremo za gluhe in elemente za slepe. Odpadla je tudi potreba po soglasju vseh solastnikov za prilagoditve posameznih prostorov. Jasno je določena odgovornost lastnikov in najemnikov, da se prilagoditve izvedejo tudi na ravni posameznih storitvenih enot.

Trenutno gradbena inšpekcija nadzira le nove objekte. Predlog uvaja:

- pristojnost gradbenih, občinskih in drugih inšpektorjev za nadzor obstoječih objektov po decembru 2025,
- ukrep odprave nepravilnosti z rokom za prilagoditev,

- prekrškovne kazni: do 40.000 evrov za pravne osebe in do 30.000 za samostojne podjetnike,
- kazni se začnejo uporabljati po dveh letih od uveljavitve novele sprememb Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI).

Če bo predlog sprejet, bo Slovenija končno dobila učinkovit pravni okvir za uveljavitev dostopnosti obstoječih objektov

Spremembe invalidske zakonodaje v letu 2025 so močan signal, da Slovenija resno poskuša izpolniti svoje obveze iz deklaracije Združenih narodov o pravicah oseb z invalidnostjo. To je priznanje, da je družbena odgovornost odstraniti ovire in ustvariti pogoje, v katerih lahko vsakdo, ne glede na svoje sposobnosti, živi dostojno in samostojno življenje.

Marko Štanta

Projekt ZA KRAS 2: skupen korak za naravo in ljudi tudi v Občini Miren - Kostanjevica

Kohezijski projekt ZA KRAS 2, s polnim nazivom Zagotavljanje primerne rabe kraških travnišč in ostenij za ohranjanje izbranih habitatnih tipov in vrst na območju Nature 2000 Kras, je naravovarstveni projekt namenjen izboljšanju stanja izbranih habitatnih tipov in vrst na območjih Nature 2000 Kras in doline Branice.

Projekt je pripravil Javni zavod Park Škocjanske jame, vodilni partner projekta, skupaj s projektnimi partnerji: z Zavodom RS za varstvo narave, Društvom za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije, Mestno občino Nova Gorica, Mestno občino Koper in Občino Hrpelje - Kozina. V aktivnosti projekta bodo vključene tudi druge občine na Krasu.

Projekt je primarno namenjen izboljšanju oziroma obnovi stanja enih najbolj ogroženih in hkrati edinstvenih delov narave v Sloveniji: kraških travnikov, kraških kalov in tudi jam, katerih stanje ni pomembno samo za tamkajšnje rastline ali živali, pač pa tudi za ljudi, ki v tem okolju in od tega okolja živimo.

Projekt vključuje 48 ukrepov, ki bodo izvedeni na več kot 211 ha površin. V največjem delu gre za obnovo suhih travnišč, pa tudi za zaščito dvoživk, sanacijo kotišč netopirjev, čiščenje petih onesnaženih jam in vzpostavitev informacijskih ter interpretacijskih točk. Del aktivnosti bo namenjen izobraževanju in ozaveščanju javnosti. Izbrani ukrepi so namenjeni doseganju šest ključnih varstvenih ciljev.

Najpomembnejši ukrepi so za območje Občine Miren - Kostanjevica

1. Povečanje obsega in izboljšanje stanja suhih kraških travnišč s čiščenjem zarasti in spodbujanjem ekstenzivne košnje ali pašne rabe.

Suhi kraški travniki sodijo med najbolj vrstno bogate življenjske prostore na svetu, primerljive celo s koralnimi grebeni. Njihovo izginjanje je posledica dolgoletne neprimerne rabe prostora, predvsem zaraščanja kraške krajine, ki povečuje tudi požarno ogroženost – ta je izrazito prisotna v Občini Miren - Kostanjevica. Zaradi zaraščanja živali in rastline izgubljajo življenjski prostor; med pticami sta na Krasu tik pred izumrtjem hribski škrlanec in vrtni strnad.

Projekt ZA KRAS 2 bo lastnikom omogočil financiranje odstranjevanja zarasti ter

izvajanje dejavnosti, kot sta ekstenzivna košnja in paša, za ohranjanje travniških površin v dobrem stanju.

2. Prilagojeno upravljanje dela travnišč za ohranitev metulja barjanskega okarčka, ene najbolj ogroženih vrst metuljev v Evropi (predvidoma na območju zaraščanja na Cerju).

3. Odstranjevanje tujerodnih vrst na pogorišču. Po požaru leta 2022 so se na velikih izpraznjenih površinah zelo hitro razširile invazivne tujerodne rastline, ki izrivajo domače, avtohtone vrste in lahko povzročajo škodo naravi in ljudem. Na obravnavanem prostoru najbolj izstopajo pajesen, ostrozobi grint, navadna barvilnica in suholetnica.

4. Obnova kalov in drugih vodnih teles na Krasu. Redka vodna telesa, kot so kali in lokve, so tipični elementi kraške krajine. Njihovo število se zaradi opuščanja kmetijstva in dolgoletnega zanemarjanja zelo hitro zmanjšuje. V okviru projekta ZA KRAS 2 bo celovito obnovljenih 12 kalov.

5. Obnova suhozidov. V okviru projekta bo financirana obnova 1000 m suhih zidov. Ta količina predstavlja le majhen delež vseh suhih zidov na Krasu, a bo prispevala k širjenju znanja obnove suhih zidov (UNESCO nesnovna dediščina) in osveščenosti glede njihovega naravovarstvenega pomena v kraški krajini.

6. Izboljšanje pogojev za ohranitev velikega skovika in smrdokavre na Krasu. Obe karizmatični ptičji vrsti sta močno ogroženi zaradi vse manj primernih življenjskih okolij. V okviru projekta bo financirana zasaditev 100 visokodebelnih sadnih dreves in postavitev 100 gnezdnic za te značilne ptice kraške krajine.

7. Projekt ZA KRAS 2 je usmerjen v dolgoročno varstvo narave v sodelovanju z različnimi lokalnimi deležniki, kot so kmetje – lastniki in upravljavci zemljišč in izobraževalne ustanove (vrtci, šole, univerze).

Kako lahko občani Občine Miren - Kostanjevica in drugi zainteresirani sodelujete?

Tekom projekta bodo objavljeni javni razpisi, na katere se boste lahko prijavili. Omogočeno bo financiranje čiščenja zarasti in vzpostavitvi travnikov ali pašnikov, izvajanja rotacijske paše, obnove kalov in prenašanja dvoživk ter postavljanja gnezdnic za smrdokavro in velikega skovika.

Za več informacij lahko pišete na Park Škocjanske jame, na e-mail naslov alenka.gorjan@psj.si in nina.strekelj@psj.si ali pokličete na 05 70 82 125.

Gre za razmeroma velik projekt, del Programa evropske kohezijske politike 2021–2027, njegov cilj pa je izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave. Skupna vrednost projekta je skoraj 5,5 milijona evrov. Znesek bo v 40 % sofinanciral Evropski sklad za regionalni razvoj, 60 % pa bo zagotovljenih s strani Republike Slovenije. Projekt bo trajal štiri leta, to je do leta 2029.

Javni zavod Park Škocjanske jame
Foto: Borut Lozej

Sofinancira
Evropska unija

Zvoki miru 2025 v znamenju pripovedi, glasbe in spomina

Že četrto leto zapored se je konec poletja sklenil s čezmejnim dvodnevni dogodkom Zvoki miru/I suoni della pace/The Sounds of Peace, ki ga v sodelovanju pripravljajo Kulturni dom Nova Gorica, Associazione Progetto Musica, Javni zavod Miren Kras, PromoTurismo FVG, Fundacija Pot miru in Proloco Fogliano Redipuglia.

Dogodek, ki povezuje glasbo, vodene pohode in pripoved, vsako leto nagovarja skupni čezmejni prostor, kjer je nekoč divjala soška fronta in kjer danes Pot miru ohranja spomin na prvo svetovno vojno ter prenaša sporočilo miru in sodelovanja.

Leto 2025 se umešča v okvir Evropske prestolnice kulture GO! 2025, kar je program dodatno obogatilo tudi na slovenski strani.

Od jame do jame – pohod skozi zgodovino in naravo

Pri stari šoli v Temnici se je zbralo 100 pohodnikov. Pod vodstvom Jamarskega kluba Temnica so obiskovalci krenili na 3-urni pohod Od jame do jame, ki je povezoval tri kraške jame – Krompirjevo, Klobasjevo in Lojzovo jamo. Vsaka od njih je v času 1. svetovne vojne nosila svojo vlogo, kar so udeleženci spoznali skozi zanimiva pojasnila vodnikov. Pot, dolga nekaj več kot 5 km, je vodila skozi pisano kraško gmajno, obogatena z glasbo italijanskega kitarista in lutnista **Marca di Lene**, ob koncu pa je pohodnike pričakala še domača topla jota, ki jo je pripravil **Božo Leban** iz Turistične kmetije Leban.

Glasba in film v srcu Krompirjeve jame

Večerni del programa se je odvijal v prav posebnem naravnem ambientu – Krompirjevi jami, ki s svojo akustiko ponuja edinstveno izkušnjo za glasbene dogodke. Obiskovalci so doživeli glasbeno-filmski performans »Beyond Zero: 1914–1918«, umetniško refleksijo o vojni in miru, ki sta jo ustvarila srbsko-ameriška skladateljica **Aleksandra Vrebalov** in ameriški filmski režiser **Bill Morrison**. Morrisonov film, sestavljen iz arhivskih posnetkov prve svetovne vojne, je bil podprt z glasbo, ki jo je skladateljica napisala za godalni kvartet. Sporočilo »Nič več vojn« pa je zazvenelo z močjo in univerzalno aktualnostjo.

V živo je glasbeno delo interpretiral avstrijski godalni kvartet Acies Quartett, vizualno izkušnjo pa je dopolnil Incredible Bob s svetlobnimi učinki. Projekt je del iniciative Umetnost proti puški, ki jo vodi Zveza Mink Tolmin znotraj programa GO! 2025.

Letošnji program Zvokov miru je bil za obiskovalce na voljo brezplačno, zahvaljujoč sofinanciranju dogodka s strani projekta Interreg Italija–Slovenija (BeWoP).

Umetnost kot glas miru

Dogodek Zvoki miru je tudi letos pokazal, da lahko umetnost, pripoved in doživetja v naravi povezujejo ljudi preko meja. Na krajih, kjer je pred več kot stoletjem divjala vojna, danes odmevajo glasba, koraki pohodnikov in univerzalno sporočilo, ki ga soustvarjajo številne organizacije na obeh straneh meje: mir, sodelovanje in skupna evropska prihodnost.

Na italijanski strani so vodeni pohodi iz Redipuglie (Sredipolja) vodili do Doline bersaglierjev. Vrhunec večera je bil nastop priznanega umetnika **Nerija Marcoreja** – igralca, imitatorja, televizijskega in radijskega voditelja ter režiserja. Njegova prisotnost je dogodku dodala poseben pečat, celotno dogajanje pa je privabilo številno občinstvo tudi onkraj meje.

Zvoki miru 2025 so se tako sklenili z močnim sporočilom – tam, kjer je nekoč odmeval topniški hrup, danes v sožitju odzvanjata glasba in živa pripoved.

Javni zavod Miren Kras
Foto: arhiv zavoda

Delavnici za pripravo nove občinske strategije

V okviru priprave nove razvojne strategije Občine Miren - Kostanjevica za obdobje 2026–2032 sta jeseni potekali dve delavnici, namenjeni razpravi o nadaljnjem razvoju naše občine.

Prva delavnica je bila izvedena 13. oktobra 2025 in se je je udeležilo devet občank in občanov, druga pa 4. novembra 2025 s kar devetnajstimi udeleženci. Namen srečanj je bil spodbuditi odprto razpravo o razvojnih izzivih, priložnostih, prednostih in slabostih občine ter zbrati predloge, ki bodo pomagali oblikovati skupno vizijo prihodnosti.

Udeleženci so si ogledali tudi predhodno razvojno strategijo, ocenili dosežene cilje in razpravljali o tem, kje so še možnosti za izboljšave. Izpostavljene so bile predvsem teme, povezane s kakovostjo življenja, varstvom okolja, dostopnostjo storitev ter razvojem turizma in podjetništva.

Zbrane ideje bodo vključene v pripravo osnutka nove strategije, ki bo v prihodnjih mesecih predstavljena širši javnosti. Občina se zahvaljuje vsem, ki so s sodelovanjem prispevali svoje znanje, izkušnje in poglede ter tako pomagali soustvarjati razvojno pot Občine Miren-Kostanjevica.

Občinska uprava
Foto: arhiv uprave

Prvi Traktorski zbor Bilje

Konec septembra se je v Biljah odvil 1. Traktorski zbor, ki smo ga mladi Biljenci organizirali v sodelovanju s Športnim društvom Škulja Kagho Bilje.

V sklopu dogodka, za katerega smo se pripravljali mesece, je potekala panoramska vožnja traktorjev po gričih, razstava oldtimerjev, »šacanje« pršuta, stojnice lokalnih ponudnikov, bogat srečelov, kmečke igre ter večerna zabava s skupinami Gas Kras ter Firbci.

Traktoristi po Biljenskih gričih

V zgodnjem popoldnevu so se na travniku pred vrtcem v Biljah že začeli zbirati traktorji in v Biljah je postajalo vse bolj veselo: od domačinov do traktorjev iz bližnjih vasi ter celo traktoristi iz Traktorskega zbora v Dutovljah. Popoldne je kolona traktorjev krenila proti gričem, kjer so si traktoristi med panoramsko vožnjo privoščili tudi krajši postanek z okrepcilom. Ob vrnitvi so se pridružili dogajanju za dvorano, kjer so potekale tudi kmečke igre.

Popoldan pa zabavne igre

Na kmečkih igrah so se ekipe pomerile v skakanju z žaklji, potiskanju bale sena, »ruženju« koruze, vožnji »karjole«, zabijanju žeblicev, na koncu pa še v vlečenju vrvi. Igre so potekale veselo, napeto ter glasno. Rezultat je bil na koncu izenačen, zato sta se skupini pomerili v dodatni igri.

Med kmečkimi igrami je potekalo tudi »šacanje« pršuta, ki je visel nad prizoriščem na enem izmed razstavljenih strojev, kar je dodatno popestrilo dogajanje.

Na dogodku se nam je pridružilo tudi več kot 20 starodobnikov, ki so poleg stojnic lokalnih ponudnikov, ostajali na ogled obiskovalcem čez celoten dogodek.

Ko se je stemnilo, smo nadaljevali z nepozabno zabavo v družbi s skupinama Gas Kras in Firbci, ki so z nami vztrajali do poznih ur.

Prvi Traktorski zbor v Biljah je bil začetek nečesa novega, dragocenega in lepega. Bil je dokaz, da lahko skupaj ustvarimo nekaj posebnega, kar povezuje ljudi in gradi mostove med generacijami. Podpora in spodbuda nam dajeta moč in zagon, da bomo s ponosom nadaljevali ter skupaj gradili tradicijo, ki bo rasla in nas povezovala tudi v prihodnje.

Hvala, ker ste z nami pisali prvo poglavje zgodbe, ki bo ostala v našem skupnem spominu in ki jo bomo skupaj še naprej soustvarjali.

Skupaj premikamo gore – se vidimo septembra 2026!

Polona Lestan (Mladi Bilje)

Foto: Polona Lestan in Alan Podgornik

Projekt PONI – podjetno nad izzive

RRA Severne Primorske, d. o. o., Nova Gorica tudi v letu 2025 dokazuje, da z znanjem, povezovanjem in predanostjo ustvarja priložnosti za ljudi ter spodbuja razvoj regije. Kot vodilni in strokovni partner sodeluje pri več pomembnih projektih, ki povezujejo podjetnost, inovativnost in trajnostni turizem, s tem pa soustvarja prihodnost Goriške, ki temelji na znanju, ustvarjalnosti in spoštovanju do okolja.

Projekt PONI Goriška je del širšega modela podjetniškega usposabljanja, ki posameznikom daje možnost, da svojo poslovno idejo razvijejo v konkretno podjetniško pot. V štirih mesecih udeleženci pridobijo nova znanja, strokovno podporo in mentorstvo, ob tem pa so za čas trajanja programa tudi zaposleni pri RRA Severne Primorske, d. o. o., Nova Gorica. Takšna ureditev jim omogoča, da se svoji ideji popolnoma posvetijo – brez finančnih skrbi in z vso strokovno pomočjo, ki jo potrebujejo ob prvih podjetniških korakih.

Kaj omogoča projekt PONI

V času usposabljanja udeleženci razvijajo lastne poslovne načrte, preizkušajo ideje na trgu ter s podporo mentorjev in zunanjih izvajalcev ustvarjajo temelje za uspešen začetek samostojne poti. Cilj projekta je jasen – spodbuditi nastanek novih podjetij in povečati podjetniško aktivnost v regiji, ob tem pa udeležence opremiti z znanjem, samozavestjo in mrežo strokovnjakov, ki jim ostanejo v oporo tudi po koncu programa.

Projekt se izvaja v sodelovanju s partnerskimi agencijami – RRA ROD Ajdovščina, Posoškim razvojnim centrom in Idrijsko-Cerkljansko razvojno agencijo.

S krožnim izvajanjem na različnih lokacijah (Nova Gorica, Ajdovščina, Tolmin in Idrija) omogoča vključitev čim večjemu številu ljudi in hkrati povezuje različna lokalna okolja.

Posebnost programa PONI je spodbujanje trajnostnega, odgovornega in družbeno zavestnega podjetništva. Udeleženci se učijo o digitalnem marketingu, raziskavi trga, financah, zakonodaji, trajnostni rabi virov ter mehkih veščinah – komuniciranju, sodelovanju in javnem nastopanju.

Projekt PONI Goriška nadaljuje z uspešno izvedbo podjetniških

usposabljanj, ki so do sedaj združila že šest skupin udeležencev. Z oktobrom 2025 je bil objavljen nov javni razpis za vključitev v 7. skupino, ki bo potekala v Tolminu s predvidenim začetkom februarja 2026.

Projekt sofinancirata Evropska unija (ESRR) in Republika Slovenija v okviru Programa evropske kohezijske politike 2021–2027.

PONI Goriška tako ni le projekt usposabljanja, ampak naložba v podjetne ljudi in v prihodnost regije.

Jure Francetič
Foto:arhiv RRA

Sofinancira
Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO
IN REGIONALNI RAZVOJ

Sprejem prostovoljcev ob Mednarodnem dnevu prostovoljstva na Mirenskem gradu

Na mednarodni dan prostovoljcev je na Mirenskem gradu potekal tradicionalni občinski sprejem prostovoljk in prostovoljcev, ki so s svojim delom, srčnostjo in predanostjo skozi vse leto nepogrešljiv del lokalne skupnosti.

V imenu župana **Mauricija Humarja** je prisotne nagovoril podžupan **Zvonko Ferfolja**, ki je v uvodu prenesel županovo sporočilo: »Spoštovane prostovoljke, spoštovani prostovoljci, z velikim ponosom in hvaležnostjo vas pozdravljam ob mednarodnem dnevu prostovoljstva. Danes se srečujemo kot skupnost, ki se zaveda, da je prav prostovoljstvo ena najplemenitejših in najmočnejših sil naše družbe. Koliko iskrene topline je v podani roki in koliko hvaležnosti v očeh tistih, ki nas najbolj potrebujejo. Neprecenljivi občutki, ki rešujejo življenja ter vse tisto, za kar je sploh vredno živeti. Za vami stoji neverjetna moč: društva in organizacije, ki skrbijo za naše najranljivejše, za našo varnost in zaščito, za medgeneracijsko povezovanje, za ljubiteljsko kulturo, šport in rekreacijo. Vi ste duša naše skupnosti.« V imenu Občine Miren - Kostanjevica se je prostovoljcem še zahvalil za njihov čas, energijo in neomajno voljo delati dobro.

Podžupan je misel zaključil še z dodatkom, da bomo ljudi in sočloveka vedno potrebovali: »Nobena tehnologija ne bo uspela nadomestiti človeške bližine in empatije.«

Sprejema so se udeležili prostovoljci iz številnih društev in organizacij, ki v občini vsak dan tiho, a vztrajno opravljajo delo velikega pomena.

Program so obogatili učenci Podružnice Bilje pod mentorstvom **Lilijane Kavčič**, ter **Sofija** in **Ema Avšič**, ki sta zaigrali na violino. S toplimi glasovi in mladostno energijo so ustvarili prijetnovzdušje, ki je napolnilo prostor.

Obiskal nas je tudi sveti Miklavž skupaj z dvema angelčkoma. Prostovoljcem je izročil majhna, a iskrena darila, ter se jim zahvalil za ves trud in požrtvovalnost.

Sprejem se je zaključil v znamenju druženja, povezovanja in občutka skupnosti, ki jo prostovoljci s svojim trudom gradijo iz dneva v dan. Občina Miren - Kostanjevica jim tudi letos namenja najlepšo zahvalo – za nešteto drobnih in velikih dejanj, ki jih opravljajo iz srca.

Občinska uprava
Avtor: Nina Petejan

KAMENKRAS
Opatje selo 72
5291 Miren
tel.: 041 775 109
041 652 874
e-mail: info@kamenkras.si
www.kamenkras.si

Sprejemamo naročila za montažo ožk na nagrobne spomenike

IZDELAVA IN MONTAŽA KAMNITIH IZDELKOV

- POLICE, PRAGI, OBROBE • PULTI-KOPALNIŠKI, KUHINJSKI ERTE-OKENSKI OKVIRJI IZ MASIVNIH KAMNOV • STENSKÉ OBLOGE • STOPNICE • TLAKI - NOTRANJI IN ZUNANJI • VODNJAKI IN FONTANE • STEBRI • KAMINI • KOPALNIŠKI IZDELKI • KORITA IN LIJAKI • NAGROBNI SPOMENIKI • DARILNI PROGRAM • RESTAVRATORSTVO • PROIZVODNJA...

Pajntar Events – ko se čustva, estetika in profesionalnost zlijejo v eno

Rože in dekoracije so tisto, kar dogodek še bolj čustveno obogati. So nepozabna dodana vrednost, ki se ohrani v spominu udeležencev. Prav s tem zahtevnim področjem se z veseljem ukvarja Ajdan Pajntar iz Mirna.

Ajdan Pajntar se je že kot študent začel ukvarjati s cvetjem, ko je pomagal v različnih cvetličarnah. Tam je razvijal svojo strast do dekoracije in cvetličnega oblikovanja. Ljubezen do rož in lepega pa mu je že od malih nog privzgapjala babica, saj sta skupaj veliko časa preživljala na družinskem vrtu.

Ljubezen do cvetja

Za Ajdana ni bila ljubezen do cvetja zgolj modna muha, ampak globoko prepričanje, da so rože nekaj več – so način za izražanje čustev. »Svojo prvo poroko sem dekoriral že v 9. razredu,« se spominja. Od takrat je vedel, da bo njegova pot vodila v svet dekoracije in ustvarjanja nepozabnih trenutkov.

Danes je Ajdan lastnik podjetja Pajntar Events, ki se ukvarja z organizacijo porok in drugih pomembnih dogodkov. Ponuja pa tudi najem dekorativnega inventarja, ki prostoru doda »piko na i« in dogodku pomaga ustvariti zeleni ambience.

Ustreči stranki in ohraniti kreativno svobodo

Začelo se je že pred dvema letoma, ko je pogumno odprl svojo dejavnost, zavedajoč se, da gre za težko in odgovorno

nalogo. »Ljudje pogosto ne vedo, koliko truda in neprespanih noči se skriva za vsakim dogodkom,« je povedal Ajdan. »Vidijo le rože in morda mislijo, da gre za lahek zaslužek, vendar je to fizično zelo naporno delo, ki zahteva natančnost in popolno predanost.«

Zanj ni pomembno le to, da stranke dobijo točno tisto, kar so si zamislile, temveč tudi to, da pri vsakem dogodku obdrži svojo kreativno svobodo. »Pomembno je, da pri tem ne izgubiš sebe, da lahko delaš to, v kar verjameš,« dodaja. Ajdanove kreacije prepoznamo po njegovem osebnem podpisu – v njegovih aranžmajih skoraj vedno najdemo njegovo najljubšo rožo lizijantus ali pa nagelj, simbol slovenskega narodnega bogastva.

Cvetlični dotik za vsako priložnost

Poleg porok se Ajdan ukvarja tudi s cvetličnimi aranžmaji za druge posebne priložnosti, kot so rojstni dnevi, čestitke ob uspehih, poročne kompozicije, spoštljivi sožalni aranžmaji ter darilni šopki.

Vselej skuša v aranžma zajeti čim več čustev, ki jih zajema dogodek. Na ta način pomaga ustvariti tisto čustveno barvitost, ki človeka bogati.

Znanje in izkušnje doma in v tujini

Ajdan je opravil Akademijo cvetličnega oblikovanja pri Jeffu Leathamu, svetovno znanem cvetličnem umetniku, ter Akademijo za poslovni protokol pri Kseniji Benedetti. Te izkušnje so mu omogočile, da je Pajntar Events prepoznaven po svoji profesionalnosti in natančnosti, kar je ključnega pomena pri organizaciji vsakršnih dogodkov.

Ajdan je dejaven v naši občini, kjer skrbi za dekoracije ob različnih uradnih prireditvah, kot so podelitve priznanj, srečanja županov, seje in druge pomembne priložnosti.

Njegova prizadevanja pa niso omejena zgolj na Slovenijo, saj poroke in dogodke organizira tudi v tujini, pri čemer se ne boji izzivov. V kratkem bo organiziral elitno poroko na italijanskem jezeru Lago di Como, medtem ko so v preteklosti njegovi aranžmaji krasili prestižne lokacije, kot so Vila Vipolže, Brdo pri Kranju in Vila Tartini. Zanimivo je, da Ajdan ne išče vedno velikih dogodkov – prepričan je, da tudi manjša poroka lahko ponudi velik izziv, saj mora biti enako dovršena in premišljena.

Ajdan je prepričan, da čar porok ni v velikem številu svatov. In prav takšna mu je ostala v najlepšem spominu – bratova, ki jo je organiziral kar na domačem vrtu v Mirnu.

Ajdanu namreč vsaka prireditev predstavlja priložnost za napredek in izboljšave. Izkušnja je priložnost, ki prinese nove ideje, kako še izboljšati svojo ponudbo.

Odlično mentorstvo pri Kseniji Benedetti

Za svojo mentorico in vzornico ima **Ksenijo Benedetti**, nekdanjo šefinjo Protokola Republike Slovenije. Od nje se je naučil, kako pomemben je občutek za detajle, držo in protokol v organizaciji dogodkov. Meni, da bi se vsakdo, ki se ukvarja s tem poslom, moral obvezno vključiti v njeno izobraževanje in mentorstvo.

Pajntar Events v prihodnosti

Ajdanovo poslanstvo pa se ne konča zgolj pri organizaciji dogodkov. V prihodnosti se vidi v protokolarnih vodah, a pred tem si želi še več izkušenj na dogodkih v tujini. Z vsakim novim dogodkom, kot pravi, postaja boljši, ker vsaka izkušnja prinese nove ideje in načine, kako narediti stvari še bolje.

Dejavnost podjetja Pajntar Events presega zgolj dekoracijo porok in dogodkov. S predanostjo, ustvarjalnostjo in sposobnostjo obvladovanja izzivov je postalo prepoznavno tako v Sloveniji kot v tujini. S sodelovanjem na občinskih dogodkih potrjuje zavezanost k izboljšanju lokalnega okolja kot tudi h kreiranju nepozabnih trenutkov.

Ajdan verjame, da vsak trenutek zasluži biti poseben, saj pravi, da je življenje lepo.

Ajdanu želim veliko uspehov na njegovi ustvarjalni poti in seveda tudi v zasebnem življenju.

Tanja Čermelj
Foto: arhiv Ajdana Pajntarja

Tihi junaki pašnikov: pastirski psi v službi varovanja čred

V zadnjih letih se zaradi širjenja območja naselitve volka in medveda pojavljajo vse večje potrebe po učinkovitih ukrepih za zaščito pašnih živali. Eden izmed varuhov pred napadi velikih zveri na pašnikih so nedvomno pastirski psi. V projektu LIFE Varna paša iščemo tako vzreditelje pastirskih psov kot rejce, ki bi radi varovanje črede okrepili s pastirskimi psi.

Pastirski psi so že tisočletja zvesti varuhi čred. Gre za preverjeno prakso, ki deluje tako v Sloveniji kot drugod po Evropi in v svetu.

Pastirski psi v Sloveniji

Tradicija uporabe pastirskih psov je bila po drugi svetovni vojni deloma prekinjena zaradi upada reje ovc. Uradna statistika o številu pastirskih psov v tem obdobju ne obstaja.

Univerza v Ljubljani je z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS) v okviru projekta LIFE že med letoma 2010 in 2013 razdelila prve pse zainteresiranim rejcem drobnice, ZGS pa se s pastirskimi psi ukvarja od leta 2014. Do danes je ZGS rejcem sofinanciral nakup 51 rodovniških pastirskih psov različnih pasem iz preverjenih delovnih linij, vzrejenih pri izkušenih vzrediteljih v neposrednem stiku z drobnico. V projektu LIFE Varna paša bo v prihodnjih letih razdeljenih vsaj še 20 mladičev in 3 odrasli psi.

Izkušnje uporabnikov in vzrediteljev

Z izostrenim čutom za nevarnost, zvestobo čredi in nagnostjo zaščitniško naravo predstavljajo pastirski psi enega najbolj preizkušenih in učinkovitih načinov varovanja drobnice.

Vzreditelj **Aleš Sedmak**: »Pastirski pes ni samo čuvaj črede, ampak je tudi človekova desna roka. Psi opravljajo neprecenljivo delo, saj se brezkompromisno spopadajo z nočnimi plenilci. Ključno vlogo pri vzreji kakovostnih pastirskih psov ima izkaz čistosti psa ter njegova genetika, mi ji radi rečemo delovna genetika pastirskega psa, kjer se pastirski psi desetletja vzrejajo na kmetijah ob pravih pogojih in znanju vzrediteljev. Če so pogoji vzreje pravi, se mladiči pastirskih psov hitro razvijajo ter dosega želene lastnosti.«

Vzreditelj **Stanko Pašič**: »Pastirski psi že od davnih časov pomagajo pastirjem pri varovanju njihovih čred in imetja ter družine. Na naši kmetiji smo to pomembno nalogo zaupali pasmi

šarplaninec. Vrsto let nam pomagajo pri varovanju na kmetiji. Mi pa jim vračamo tako, da že več kot 25 let to čudovito pasmo tudi vzrejamo.«

Ključna pri vzreji sta doslednost in stalen stik s čredo

Mladiča se izbere iz delovne linije, kar pomeni, da že njegovi starši opravljajo vlogo pastirskega psa, s poudarkom na pasemski čistosti (rodovnik).

Z vzgojo je treba začeti že pri osmih tednih starosti, ko se mladiča postopoma navaja na živali. Poudarek je na doslednosti, minimalnemu stiku z ljudmi in stalnem spremljanju vedenja. Mladi psi se večinoma varovanja najhitreje naučijo od starejših izkušenih psov. Redno spremljanje in popravljanje neželene vedenjske poteka približno dve leti, ko začne pastirski pes samostojno in učinkovito varovati čredo.

Pes mora biti stalno prisoten ob čredi – poleti na pašniku in pozimi v hlevu. Za učinkovito varovanje črede so potrebni trije psi, v velikih čredah pa tudi več, da se skupina psov lahko postavi v bran črede.

Od leta 2021 dalje je pastirski pes tudi uradno priznan kot delovna žival. Če je pes kot pastirski pes vpisan v centralni register hišnih živali, se pod določenimi pogoji ne šteje za nevarnega psa. To zmanjšuje odgovornost imetnika psa – ta odgovarja za škodo samo v primeru, če ne dokaže, da je nastala brez njegove krivde.

LIFE Varna paša – možnosti sodelovanja

Osrednji cilj projekta LIFE Varna paša je prek zmanjševanja konfliktov zagotoviti dolgoročno ohranitev kmetijskih dejavnosti na območjih prisotnosti medvedov in volkov. Ena od aktivnosti se osredotoča na pastirske pse, rejci pa lahko pridobijo naslednje oblike pomoči:

- sofinanciranje nakupa pastirskih psov, vzgojenih pri preverjenih vzrediteljih iz delovnih linij,
- svetovanje in spremljanje: strokovna pomoč pri uvajanju psa v čredo, vzgoji in reševanju izzivov v prvih letih.

Bojana Lavrič, Zavod za gozdove Slovenije

Če vas zanima varovanje črede s pastirskim psom ali ste vzreditelj rodovniških pastirskih psov, ki varujejo čredo pašnih živali, nam pišite na: info@varna-pasa.si. Med najbolj izkušenimi vzreditelji pastirskih psov bomo izbrali »kmetije dobrih praks«, ki bodo delovale kot izobraževalne kmetije.

Preprečevanje škod po velikih zvereh v kmetijstvu

Zavod za gozdove Slovenije je pripravil analizo aktivnosti za preprečevanje škod po velikih zvereh v kmetijstvu v zadnjih 15 letih.

Ugotovitve kažejo, da so najbolj učinkovit ukrep za preprečevanje škod po velikih zvereh visoke elektromreže višine vsaj 145 cm, saj 89 % rejcev drobnice in 98 % čebelarjev po vzpostavitvi varovanja znotraj teh ograd ni utrpelo nobenega škodnega dogodka. V redkih primerih, ko je do škode prišlo, je bil vzrok večinoma v nepravilni uporabi – predvsem v prenizki ali odsotni električni napetosti oziroma v pomanjkljivem vzdrževanju.

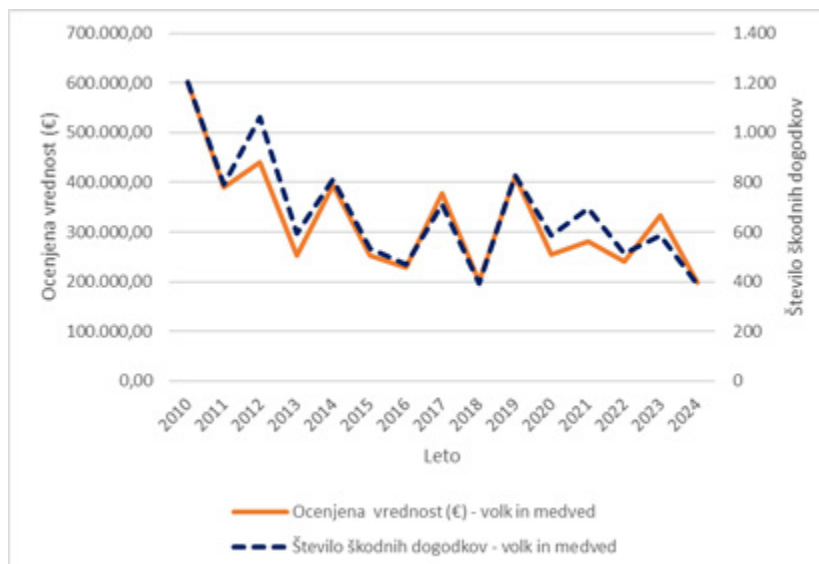
Analiza je pokazala, da se škodni dogodki po medvedu najpogosteje zgodijo na farmskem pletivu (t. i. farmer mreži) z nadgrajeno električno žico, po volku pa na večžičnih elektro ograjah. Celotna analiza je dostopna v novem Poročilu o aktivnostih za preprečevanje škod po velikih zvereh v kmetijstvu v Republiki Sloveniji (2010–2024), ki so ga pripravili v okviru projekta LIFE Wild Wolf.

Od leta 2015 deluje tudi sistem hitre pomoči oškodovancem z interventnimi kompleti visokih elektromrež. Ti se uporabijo neposredno po škodnem dogodku, da se prepreči nadaljnja škoda, in služijo kot začasna zaščita do zagotovitve trajnejše primerne zaščite. Tako so na terenu pomagali interventno zaščititi premoženje že 93 uporabnikom.

Adam Raspor, svetovalec specialist za živinorejo iz Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica, je izpostavil, da »za zaščito pašnih živali rejci uporabljajo pastirja, pse, ograde in visoke elektromreže, ki so med najbolj učinkovitimi. Ključna je pravilna postavitev mreže višine najmanj 145 cm ter uporaba zmogljivih, pravilno ozemljenih aparatov z napetostjo nad 5 kV. Priporočljivo je kombinirati več ukrepov hkrati. Ti sicer pomenijo dodatne stroške, a zmanjšujejo izgube, ki jih povzročajo volkovi in medvedi, zato so v trenutnih razmerah nujni.«

Obstoječi nabor ukrepov za zaščito živali ni vedno primeren, predvsem na zahtevnejših območjih, zato si skupaj z rejci prizadevajo tudi za iskanje drugih možnih ukrepov.

»Od leta 2011 smo vzpostavili sodelovanje z več kot 250 kmetijami, ki so

izboljšale svoje varovanje bodisi z visokimi elektromrežami bodisi s pomočjo pastirskih psov. V projektu Varna paša pa želimo znanje in izkušnje s terena prenesti v sistem kmetijskih subvencij in podpor na ravni države», je razložil **Tomaž Berce**, koordinator projekta LIFE Varna paša.

Klemen Hribar iz Slop za varovanje svoje črede ovc solčavk od leta 2023 uporablja visoke elektromreže: »Smo ena večjih kmetij, ki se ukvarja z drobnico, a bi leta 2023 skoraj opustili dejavnost, saj smo zaradi volka izgubili kar tretjino črede. Nato smo od Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije dobili komplet visokih elektromrež, s katerimi smo zelo zadovoljni. Od takrat naprej nismo imeli napada, čeprav v okolici redno zaznavamo prisotnost šakalov pa tudi volkov. V prihodnje želimo čredo še povečati, za kar bi bila dobrodošla pomoč pri nakupu dodatne opreme za varovanje pred zvermi.«

Trenutno razpoložljive pomoči za rejce

- Sofinanciranje MNVP: rejci, čebelarji in drugi, ki so jim velike zveri že povzročile škodo na premoženju, lahko ministrstvo zaprosijo za izvedbo ustreznih ukrepov. Sofinancira se 80 % vrednosti opreme za visoke elektromreže in pripadajočo opremo. Pomembna novost je uvedba podpore za visoke elektromreže višine 145 cm

(do sedaj so bile sofinancirane mreže višine vsaj 160 cm).

- Pomoč v okviru projektov: podpora tudi rejcem in čebelarjem, ki škode še niso utrpeli; informacije na info@varna-pasa.si.
- Sofinanciranje pastirskih psov v okviru projektov v sodelovanju z izkušenimi vzreditelji delovnih linij različnih pasem; informacije prav tako na info@varna-pasa.si.
- Subvencije KOPOP v okviru MKGP: ZVE – Operacija BK.12 Sobivanje z velikimi zvermi. Več informacij na spletni strani Skupne kmetijske politike.

Več informacij o zaščitnih ukrepih in možnostih sofinanciranja je na voljo na spletni strani www.varna-pasa.si ter na spletni strani MNVP.

Velike zveri imajo pomembno vlogo v našem naravnem okolju, a lahko povzročijo konflikte s človekovimi dejavnostmi. Ključ do soobstoja so učinkoviti zaščitni ukrepi, njihova pravilna uporaba, hitro ukrepanje ob škodnem dogodku in uravnavanje številčnosti populacij v skladu z zakonodajo. Strokovne organizacije bodo tudi v prihodnje nadaljevale z ukrepi, ki hkrati omogočajo ohranjanje narave in varovanje premoženja ljudi.

*Avtorji: ekipa projekta LIFE Varna paša, Zavod za gozdove Slovenije
Foto: arhiv Zavoda za gozdove Slovenije*

Prebivalstvo goriške zdravstvene regije se hitro stara

Goriška zdravstvena regija, ki zajema občine Ajdovščina, Bovec, Brda, Kanal, Kobarid, Miren - Kostanjevico, Nova Gorica, Renče - Vogrsko, Šempeter - Vrtojbo, Tolmin in Vipavo, se sooča s hitrim naraščanjem števila starejših prebivalcev.

Starejši prebivalci, stari 65 let in več, predstavljajo kar četrtino populacije regije (25 %). Zato se že skoraj desetletje posvečamo področju aktivnega in zdravega staranja, ker to predstavlja enega od pomembnih javnozdravstvenih izzivov v regiji. Demografske spremembe imajo pomembne posledice za številna področja, predvsem za zdravstvo, socialo in gospodarstvo. Goriška zdravstvena regija se uvršča med slovenske regije z najvišjim indeksom staranja, ki je leta 2024 znašal 171,9. Vrednost indeksa predstavlja razmerje med številom oseb starih 65 let in več ter številom oseb mlajših od 15 let; to pomeni, da je bilo na vsakih 100 otrok v povprečju 172 oseb starih 65 let ali več.

Med letoma 2014 in 2024 se je delež prebivalcev, starih 65 let in več, v regiji povečal za 26 %, kar je nekoliko nad slovenskim povprečjem (24 %). Povečanje deleža prebivalcev starih 80 let in več pa je v tem obdobju znašalo 21,1 % (Slovenija 25,5 %). Delež žensk v tej starostni skupini je opazno višji kot delež moških, kar odraža daljšo pričakovano življenjsko dobo žensk.

Delež starih

Pokloni čas, polepšaj dan

Zaradi hitrega staranja prebivalstva v naši regiji že tretje leto Nacionalni inštitut za javno zdravje organizira vseslovensko akcijo »Pokloni čas, polepšaj dan«, ki spodbuja medsektorsko povezovanje pri izvajanju različnih aktivnosti v okviru medgeneracijskega sodelovanja. Pomemben prispevek te akcije je krepitev medgeneracijske solidarnosti in izboljšanje družbene vključenosti starejših, saj s celostnim pristopom in vključevanjem različnih generacij učinkovito zmanjšujemo negativne stereotipe ter predsodke o staranju, kar prispeva k spodbujanju spoštljive in vključujoče družbe. Mednarodni dan starejših, 1. oktober, predstavlja vrhunec akcije, ko se v mnogih krajih po Sloveniji organizirajo dogodki in aktivnosti, ki poudarjajo pomembnost aktivnega in zdravega staranja.

Stanje v Sloveniji

Starost ni več zgolj obdobje upada, bolezni in pozabljivosti, kot so včasih veljali stereotipi. Starejši imajo številne priložnosti za ohranjanje fizične in duševne aktivnosti, ustvarjanje novih vezi in vključenost v družbene dejavnosti. Pomembno je, da se te priložnosti prepoznajo, podprejo in spodbujajo, saj na ta način ne koristijo le starejšim, ampak tudi širši družbi.

Nacionalni inštitut za javno zdravje,
Območna enota Nova Gorica

Vloga koencima Q10

Koencim Q10 je edini človeku lasten maščobotopni antioksidant, ki nas varuje pred delovanjem škodljivih radikalov.

To pomeni, da upočasnjuje oksidacijo molekul in s tem poškodbe naših celic, predvsem beljakovin, maščob in DNK. Sodeluje tudi v procesih, ki proizvajajo večino energije iz hrane. Ker ga telo proizvaja samo, ne spada med vitamine.

Nekje do 20. leta starosti njegova sinteza narašča, nato se zmanjšuje. Največji padec koncentracije v telesu opazimo med 25. in 40. letom starosti. Po 80. letu pa koncentracija močno pade, celo pod raven, ki jo imamo ob rojstvu. Največji upad koncentracije koencima Q10 je opaziti v naših najaktivnejših organih. V srcu in vranici se koncentracija do 80. leta zmanjša za skoraj 60 %, v ledvicah za 35 %, v jetrih za 17 %.

Kdaj ga je priporočljivo dodajati k vsakodnevni prehrani?

Za povečanje vnosa določene snovi vedno pomislimo na njen povečan vnos preko hrane, vendar je hrana pri koencimu Q10, žal, zelo šibek vir. Največ ga vsebujejo rdeče meso, oreščki in olivno olje, manj mleko, sadje in zelenjava (peteršilj, cvetača, avokado). Pomanjkanje v telesu lahko nastane zaradi motene biosinteze, neustrezne prehrane ali povečane porabe. Čeprav trdnih dokazov o učinkih koencima Q10 še nimamo, velja, da je njegovo uživanje varno in priporočljivo pri bolezenskih stanjih, kjer kaže pozitiven učinek. To so predvsem bolezni, ki napredujejo s starostjo, kot so različne degenerativne bolezni.

Največ študij je bilo narejenih na področju bolezni srca in ožilja, kjer spojina kaže pozitivne učinke na same poteke tovrstnih bolezni. Svetujemo ga pri srčnem popuščanju, Parkinsonovi bolezni, migreni, hipertenziji, neplodnosti, diabetesu, Alzheimerjevi bolezni, po infarktu in ljudem, ki kadijo ali imajo neuravnoteženo prehrano. Dodatek koencima Q10 naj bi tudi blažil mišične bolečine, povzročene z zdravili, ki nižajo koncentracijo holesterola v krvi.

Uporabniki velikokrat občutijo tudi večjo telesno energijo ob jemanju koencima Q10. V prihodnosti bo potrebno opraviti še več kliničnih raziskav, da bomo lahko zanesljivo potrdili vpliv koencima Q10 na preprečevanje in zdravljenje določenih bolezenskih stanj.

Prehranska dopolnila s Q10

Ker z običajno prehrano ni mogoče zadostiti povečanim potrebam pri tovrstnih bolezenskih stanjih, so na voljo prehranska dopolnila z dodanim koencimom Q10. V telesu se koencim Q10 nahaja v dveh oblikah: ubikinol (oksidirana oblika) in ubikinon (reducirana oblika). Povečan delež ubikinona v telesu nakazuje na povečan oksidativni stres v telesu. Večji delež ubikinona so tudi izmerili pri ljudeh z višjim indeksom telesne mase (ITM). S fizično aktivnostjo se ta delež manjša in pomakne ravnotežje v smeri ubikinola. Proizvajalci prehranskih dopolnil tekmujejo med seboj, katera oblika je primernejša za uživanje, kar pa dejansko nima smisla, saj telo samo uravnava ravnotežje med njima, torej ena oblika prehaja v drugo in obratno. Poleg tega starost človeka ne vpliva na sposobnost pretvorbe med oblikama. Zaužita oblika torej ne vpliva na funkcijo koencima Q10 v telesu. Ker se zaradi

svojih fizikalnih lastnosti tako ubikinon kot ubikinol iz prebavnega trakta zelo slabo absorbirata, je potrebno večjo pozornost posvečati ravno absorpciji. Največji napredek na trgu predstavlja razvoj oljnih suspenzij in vodotopnih oblik koencima Q10. Njegovo absorpcijo lahko dodatno povečamo s hkratnim uživanjem obroka hrane.

Trenutna priporočila, ki veljajo v Sloveniji, pravijo, da naj bi posameznik užival odmerke do 50 mg dnevno, vendar je ta odmerek relativno nizek, tudi v primerjavi z dovoljenimi odmerki v nekaterih evropskih državah.

Čeprav velja, da koencim Q10 vstopa v interakcijo z varfarinom (zdravilna učinkovina proti strjevanju krvi), so odmerki do 100 mg primerni tudi za ljudi, ki jemljejo zdravila proti strjevanju krvi.

Iva Tonkli, mag. farm.

Lekarna Miren, Goriška lekarna

ZamenjajOkna.SI

okna - vrata - senčila - komarniki

Al-mex d.o.o. Miren 5 i

Že 30 let le najboljše iz domače občine.

051 394 366 05 39 54 004 info@al-mex.si

Aluminij in PVC

že 30 let!

Ali tudi vam spletne platforme za »ugodne« nakupe praznijo žepe?

V zadnjih letih se je povsod po svetu povečalo število spletnih nakupov. Eden od razlogov za to je sprememba nakupovalnih navad v času pandemije. A to seveda še zdaleč ni edini razlog. Za mnogo reči se zdi, da jih dobimo veliko ugodneje, če jih kupimo preko spleta.

To pa seveda ni vedno res, saj so tudi spletni trgovci zelo spretni pri tem, da nas prepričajo, da kupimo stvari, ki jih sploh ne rabimo in jih tudi ne bomo uporabljali. Ali da kupimo veliko več, kot lahko sploh porabimo ...

Razlogi za njihovo uspešnost niso vedno ravno nedolžni. Ne gre le za privlačne ponudbe in ugodne cene. Njihovo najmočnejše orodje je poglobljeno poznavanje naših navad, želja, strahov in šibkosti.

Skozi to, kar na spletu počnemo, in z uporabo umetne inteligence (UI), ki je ključni del poslovnega modela teh platform, si slednje gradijo zvestobo potrošnikov. Gre za to, da nam vsadijo občutek, da zamujamo nekaj pomembnega, kadar ne sledimo njihovim ponudbam.

»Strah pred zamujeno priložnostjo«

Raziskovalci in novinarji so analizirali, kako te platforme delujejo v ozadju. Z analizo podatkov o vedenju uporabnikov orodja UI platforme prepoznajo stranke, ki bodo najverjetneje nekaj kupile, in jim osebno prilagodijo oglase. Torej algoritmi ves čas ocenjujejo trenutek, ko bo najlažje manipulirati z nami.

Tako imenovani »prediktivni algoritmi« analizirajo vedenje uporabnikov, da jim lahko čim bolj prilagodijo priporočila. Cilj je pri uporabniku ustvariti željo po nakupu, še preden se ta sploh pojavi. Eden glavnih pristopov pri tem je ustvarjanje občutka, da nam nekaj manjka, in vzbujanje občutka nujnosti, da gre za edinstveno priložnost, ki je ne smemo zamuditi. To je tisti znameniti »strah pred zamujeno priložnostjo«.

Ti napovedni algoritmi obstajajo že vrsto let. Njihove nove zmogljivosti se z napredkom orodij UI in predvsem z veliko večjo količino podatkov o vseh nas se še natančneje in veliko hitreje prilagajajo vsakemu uporabniku interneta.

Triki, ki naj bi prepričali potencialne kupce

- Triki so »izdelki, ki so zanimali druge

uporabnike« na dnu spletne strani. Algoritmi sproti prilagajajo to, kar vidimo, glede na naše reakcije. Beležijo na primer, kateri izdelek si ogledujemo dlje, kaj smo izbrali in dodali v spletno košarico, kaj smo kasneje izbrisali iz košarice ... Vse te podatke algoritem zlahka uporabi za to, da nas prepriča v nakup izdelkov, ki jih sploh nismo iskali in jih tudi nismo nameravali kupiti.

- »Gamifikacija«. To so nekakšne igre na srečo, ki so vključene v prodajne spletne strani. Uporabljajo na primer časovno ali količinsko omejene ponudbe, kolesa sreče, darila, »darilne kode« za velike popuste, če kaj kupimo takoj, odštevanje – prikazana ura odšteva čas za nakup po »super ugodni« ceni. Vse to nas zapelje v občutek nujnosti in v hipno veselje, ko nam uspe ta izdelek kupiti. Gre za psihološke mehanizme, ki zasvojijo veliko ljudi.
- Tu so še različne igre, ki so vključene v mobilne aplikacije za nakupe in ponujajo brezplačne nakupe, splošno razširjeno zbiranje takih ali drugačnih točk ... To nas spodbudi, da se vrnemo na isto spletno mesto ali v aplikacijo, da »ne bomo zamudili priložnosti«. Ko k temu dodamo še nam prilagojene oglase – dobimo jih v pravem trenutku – se res ne moremo čuditi, če se le stežka upremo želji po ponovnem obisku prodajne strani.

Algoritmi zbirajo podatke o nas

Vse to je možno predvsem zaradi zbiranja podatkov o nas. Če nas ne bi tako dobro »poznali«, nas ne bi mogli pripraviti do impulzivnih nakupov. Tistih nakupov, za katere se naslednji dan pravimo: »Tega pa res ne rabim.«

Na osnovi teh podatkov mnoge prodajne platforme tudi prilagajajo proizvodnjo. Ker točno vedo, kaj nam bodo zlahka prodali in kakšni so trendi, lahko te spremembe zelo hitro sporočijo dobaviteljem. Pomislite samo na nedavno obsedenost z Dubajsko čokolado, za katero so bili nekateri pripravljeni plačati astronomsko ceno, sicer bi nekaj zamudili

Proti manipulaciji s poznavanjem in z razumevanjem delovanja spletnih strani

Pojavlja se kopica vprašanj: Zakaj je to sploh dopuščeno, če pa nam lahko tako zelo škoduje? ali Zakaj teh platform nihče ne kaznuje?

Zaradi dokazanih zlorab so platforme tudi kaznovane, a kazni so veliko manjše od dobičkov.

Toda v letu 2024 je stopil v veljavo Zakon EU o digitalnih storitvah (DSA), ki vsebuje tudi zakon o umetni inteligenci. Namen teh zakonov je boljše varstvo potrošnikov z izboljšanjem preglednosti, odgovornosti in varnosti v digitalni sferi. Zakon o umetni inteligenci prepoveduje uporabo visoko tveganih ali zavajajočih sistemov umetne inteligence in zahteva razkritje, da je v delovanje vpletena umetna inteligenca. Ali bo to varovalo potrošnike?

Ne glede na zakone je v tem trenutku najbolj pomembno osnovno poznavanje in razumevanje načinov delovanja prodajnih spletnih strani. Če se zavedamo, da se platforme trudijo, da bi nam z različnimi manipulacijami prodale nekaj, česar brez teh manipulacij ne bi nikoli kupili, in se hkrati tudi seznanimo z njihovimi metodami, se bomo veliko lažje obvarovali pred nesmiselnimi in impulzivnimi nakupi.

Maja Vreča, Arnes

Foto: (CC) Flickr/Ken Shimoda

Kako preverim, ali sem kupil med višje kakovosti?

Med je naravno sladilo, ki je nepogrešljivo v vsakem gospodinjstvu. Širok spekter naravnih sestavin mu daje antioksidativne in protimikrobne lastnosti, zato se ne uporablja samo kot sladilo, temveč tudi za krepitev zdravja in podporo imunskemu sistemu. Takšne lastnosti pa ima zgolj pravi, naravni med, ki ga pridelajo čebele iz nektarja cvetov ali mane (izločkov sesajočih žuželk na živih delih rastlin).

Slovenija je dežela ponosnih čebelarjev, ki ohranjajo čebelarstvo tradicijo. Zaradi raznolike flore, podnebja in geografskih danosti slovenski čebelarji pridelujejo vrsto različnih medov, ki se med seboj razlikujejo po videzu, vonju, okusu in aromi, vsem pa je skupna visoka kakovost. Slednje slovenski čebelarji zagotavljajo tako, da upoštevajo pravila dobre čebelarjeve prakse, kar pomeni da med točijo, ko je zrel, pri točenju, polnjenju in skladiščenju pa upoštevajo Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu po načelih HACCP. Kako pa lahko potrošnik preveri, ali dotičen čebelar ta pravila pozna in upošteva?

Na Čebelarški zvezi Slovenije (ČZS) že od leta 2015 omogočamo čebelarjem, da se vključijo v evropsko shemo kakovosti Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo (SMGO). Naši izkušeni terenski svetovalci in svetovalci specialisti za varno hrano z rednimi kontrolami in analizami medu skrbijo, da čebelar zagotavlja višjo kakovost medu, kot je predpisana v Pravilniku o medu, in sledljivost do vsakega kozarca. Delo Čebelarške zveze Slovenije pa vsakoletno kontrolira certifikacijski organ Bureau Veritas.

Kako vem, da je čebelar aktiven član sheme kakovosti SMGO?

Kozarec slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo je opremljen z zaščitno prelepko, ki nosi rumeno modri znak »Zaščitena geografska označba«. Te prelepke si čebelar ne more natisniti sam ali pa jo kupiti pri tiskarju, temveč jih izdajamo na Čebelarški zvezi. Pred vsakim izdanim naročilom preverimo, ali čebelar redno izpolnjuje pogoje sheme kakovosti.

Kako preverim, ali je to prelepko zares izdala Čebelarška zveza Slovenije?

Po novem bo prelepka za slovenski med z zaščiteno geografsko označbo vsebovala tudi QR-kodo. Ta bo potrošniku omogočila neposreden vpogled v ključne informacije o pridelovalcu: njegovo ime, lokacijo, leto vključitve v

shemo, podatke o opravljenih kontrolah, izobraževanjih, ki jih izvajajo svetovalci specialisti na Čebelarški zvezi, ter povezavo do spletne strani čebelarstva, kjer je bil med pridelan. To pomeni, da lahko potrošnik sam preveri, kako pogosto je bilo čebelarstvo kontrolirano in ali se čebelar redno udeležuje izobraževanj,

na katerih pridobi znanja, ki so ključna za pridelavo varnega in kakovostnega medu.

Več na: <https://www.okusi-med.eu/>

*Aljaž Debelak, svetovalec specialist za varno hrano, Čebelarška zveza Slovenije
Foto: arhiv Čebelarške zveze Slovenije*

PELOZ predelava mesa in proizvodnja mesnih izdelkov d.o.o.	Loke 1A 5000 Nova Gorica Slovenija	Telefon: 00386 (0)5 33 50 400 Telefax: 00 386 (0)5 33 50 411 GSM: 041 611 196 peloz@siol.net
--	--	---

Vsem kupcem voščimo vesele božične praznike in srečno novo leto.

Naj zadiši po praznikih in veselju

December je mesec obdarovanj, pričakovanj, skratka zadnji mesec v tem letu, ki si ga bomo sami očarali tako, kot je za nas najlepše in prijetno. Prav v tem času je čas nakupovalne mrzlice največji.

Poklanjati pomeni prejemati. Vedno, kadar komu kaj podarimo, hkrati obdarujemo sebe. Z veseljem, ugodjem, občutkom, da smo nekoga razveselili. V bistvu je vseeno, ali podarimo doma narejene piškote, slastno marmelado ali zapeljivo svečo. Nekaj je gotovo. Doma narejeno darilo je preprosto okusnejše in boljše. Kdor se potruži in na zabavo s prijatelji ali samo ob obisku novih sosedov prinese v dar doma narejeno pecivo, marmelado, ognjičevo kremo, vrečko zeliščnega čaja, ki je še lepo zavita, ta si je zagotovil večne simpatije.

Čajna mešanica z mojega vrta

Tokrat prilagam recept za čajno mešanico s sestavinami z mojega vrta.

Čajna mešanica vsebuje:

- 20 g mete
- 20 g cvetnih listov vrtnice
- 10 g janeža
- 10 g melise
- 20 g cvetov kamilice
- 5 g cvetov sivke in
- 5 g žajblja

Zelišča damo v steklen kozarec ali v prozorno vrečko, kjer pripravljeno dekorira vsak po svoje. Vsekakor bo nekaj vašega in unikatnega. To, kar boste ustvarili sami, v trgovini ne prodajajo.

Ustvarjajte, uživajte v decembrskih prazničnih dneh.

Besedilo in foto: Karla Žniderčič

almima

EMBAL

TRGOVINA:

Orehovlje 2a (industrijska cona), Miren

Urnik: ponedeljek ~ petek od 7.00 do 16.00.
Sobota, nedelja in prazniki zaprto.

*Naj bo leto, ki prihaja, lahkotno,
uspešno in polno lepih presenečenj.*

Srečno 2026!

V ponudbi imamo:

- embalaža za sadje in zelenjavo
- strech folijo in lepilne trakove
- vrečke v roli
- darilni program, embalaža za vino,...
- peki papir
- embalažo za pekarstvo
- embalažo take away
- vakum vrečke in stroje
- embalažo piknik program
- papirnate brisače in serviete
- alu pladnje in alu folijo
- lončke in posodice
- čistila in pripomočke za čiščenje, vrečke za smeti...

Spletna trgovina:

www.almima-embal.si

Tel.: +386 (0)5 330 39 30, E-mail: trgovina@almima-embal.si

2. mesto na natečaju podnebne odpornosti

V okviru projekta Reinforcing: CLeAR-CLIMATE-FPA-ORRI je bil uspešno zaključen natečaj Prakse podnebne odpornosti – Kako naša skupnost upravlja s tveganji, povezanimi s podnebnimi spremembami?

Med 22 prijavljenimi praksami iz goriške regije je strokovna žirija drugo mesto podelila Javnemu zavodu Miren Kras za pobudo Skupaj za Kras, ki je nastala kot odziv na največji požar v zgodovini Slovenije leta 2022.

Projekt Skupaj za Kras

Projekt Skupaj za Kras je iz naravne nesreče ustvaril priložnost za obnovo in povezovanje. Na pogorišču se je razvila vseslovenska akcija, ki združuje prostovoljce, strokovnjake in lokalne skupnosti. Osrednji ukrepi vključujejo:

- pogozdovanje z avtohtonimi listavci, ki so odpornejši na požare,
- vzpostavitev drevesnice, kjer vzgajajo prilagojene sadike,
- vzpostavitev krožne pohodniške poti Carsus trail, ki povezuje čezmejno območje sedmih občin prizadetih v požaru v edinstven učni poligon in celoletno doživetje.

S tem regija sistematično gradi odpornost na vedno pogostejše in intenzivnejše požare, hkrati pa ustvarja nove priložnosti za trajnostni razvoj. Pobuda je bila prepoznana tudi na mednarodni ravni kot simbol solidarnosti in dobre prakse, saj je leta 2024 prejela 3. mesto za trajnostno prakso na turistični borzi v Berlinu.

Pobuda Skupaj za Kras dokazuje, da se lahko tudi iz največjih izzivov rodijo rešitve, ki krepijo odpornost narave in ljudi – ter nas učijo, kako skupaj ustvarjati trajnostno prihodnost.

»Drugo mesto na natečaju je priznanje vsem, ki so z delom, prostovoljstvom in znanjem prispevali k temu, da Kras ponovno zaživi. Naša največja moč je v sodelovanju – in prav to je bistvo pobude Skupaj za Kras,« poudarjajo v Javnem zavodu Miren Kras.

Slavnostna razglasitev nagrajencev je potekala v okviru prireditve Vipavska trgatev 2025. Nagrajenci so oktobra odpotovali v Barcelono, kjer so si ogledali primere dobrih praks prilagajanja na podnebne spremembe.

Javni zavod Miren Kras
Foto: arhiv zavoda

Živahno in povezovalno leto, polno dosežkov projekta Kras–Carso II

Letos je bil Kras prepleten z različnimi dogodki in pobudami projekta Kras–Carso II. Pomladna in jesenska edicija Festivala Kraška gmajna ter Teden čezmejnega geoparka so obiskovalcem skupaj ponudili kar 55 brezplačnih dogodkov po celotnem območju matičnega Krasa. Dogodki so obiskovalcem predstavili pestrost kraškega prostora ter pomen ohranjanja naravne in kulturne dediščine.

Poseben poudarek si zaslužijo poletni čezmejni prevozi na zahtevo, ki so v poletnih mesecih še bolj povezovali kraške geološke točke na obeh straneh meje.

Leto 2025 je tako ponovno potrdilo, da je matični Kras prostor odličnega sodelovanja in priložnosti ter da lahko lokalne skupnosti in projektne aktivnosti skupaj ustvarijo bogato in raznoliko ponudbo za obiskovalce.

Alenka Poklar, ORA Krasa in Brkinov
Foto: Irena Hlede

Interreg
Italia-Slovenija
Kras-Carso II

Cofinanziato
dall'Unione europea
Sofinanziato
dalla Regione slovena

Na konferenci IMC v Umagu zanimanje za mentorsko prakso Pomnika miru

Septembra se je v Umagu na Hrvaškem odvila Mednarodna mentorska konferenca (IMC) v organizaciji Kluba diplomatov Slovenije.

Med primeri dobrih praks različnih mentorskih pristopov, ki so jih predstavili strokovnjaki iz različnih držav (Slovenije, Švice, Škotske, Nepala in Hrvaške), je veliko pozornost požel primer mentoriranja mladih preko kulture, ki jo Javni zavod Miren Kras izvaja v sodelovanju s priznanimi umetniki, industrijskim oblikovalcem **Oskarjem Kogojem**, slikarjem in grafikom **Rudijem Španzлом** ter preko sporočil pokojnih, arhitekta **Maksa Fabijanija**, dr. **Darka Likarja** in pisatelja **Borisa Pahorja**.

Mentorstvo kot oblika prenosa znanja

Konferenca IMC od leta 2017 povezuje strokovnjake, izobraževalne ustanove, organizacije in posameznike iz različnih držav z namenom spodbujanja razvoja mentorstva kot ključne oblike prenosa znanja in podpore.

Na osrednjem omizju, ki ga je vodila dr. **Marjetka Hafner**, predsednica Kluba diplomatov Slovenije, so sodelovali diplomat **dr. Božo Dimić**, bivši predsednik Hrvaške **Stipe Mesić** ter aktualni župan Umaga **Vili Bassanese** in navdušili s primeri dobrih praks mentoriranja v diplomaciji, politiki in gospodarstvu.

Direktorica Javnega zavoda Miren Kras **mag. Ariana Durnik** je udeležencem predstavila zgodbo Pomnika braniteljev Slovenske zemlje na Cerju kot učnega poligona za mlajše generacije. V zadnjem obdobju mladi med vsemi komunikacijskimi kanali najbolj zbrano prisluhnejo mediju umetnosti, ki na izvirnen način preda znanje in kompetence za razumevanje temeljnih vrednot naroda, spoštovanje sporočil prednikov in prevzem odgovornosti za lastno prihodnost.

Umetnost je vir moči za preobrazbo družbe

Sporočilo je v predstavitvi Durnikove dobilo epilog v popotnicah Maksa Fabijanija (Naloga opolnomočenja naroda za dolgoročno preživetje) in Borisa Pahorja (Kultura je odmev človekove eksistence v kozmosu), na katerih je dr. Darko Likar

prav preko mentoriranja študentov arhitekture zasnoval zgradbo pomnika na Cerju ter mu dodal detajle z arhaičnimi simboli in sporočili prednikov. Umetniške zbirke Pomnika dopolnjujejo detajli umetnin Oskarja Kogojja, izdelani po filozofiji Oskar Kogoj Natura Dizajn, ki ji umetnik sledi več kot 60 let in z velikim zamikom postaja osrednje vodilo sodobnih generacij.

Svoje poslanstvo več kot odlično opravlja Likovni opus Rudija Španzla Amen čez kamen, ki na edinstven način pripoveduje zgodbo soške fronte s sporočilom »Nikoli več vojne« in pozivom, da za to vsak posameznik prevzame lastno odgovornost!

Zadnji uspešen primer je zagotovo potujoča fotografska razstava No 108-Boris Pahor by Alenka Slavinec, ki v letu obeležitve 80. obletnice zaključka 2. svetovne vojne potuje po svetu s klicem k miru in pozivu, da na ustrezen način opolnomočimo mlade za oblikovanje

drugačne, bolj varne in mirne prihodnosti.

Izvedbo dogodka v čudovitem obmorskem mestu sta omogočila Občina Umag in Pučko otvoreno učilište Umag, ki je dodatno gostoljubje izkazalo z vodenim ogledom mestnega Muzeja, v katerem ima prostor ena najbolj dragocenih arheoloških najdb Mediterana - najstarejša šivna barka, poimenovana Zabratija po kraju najdbe, izdelana med 12. in 10. stoletjem pred našim štetjem.

Za razvijanje brbončic udeležencev z okusi z Vrta Goriške sta poskrbela **Irena** in **Denis Marušič** iz Maqfino. Konferenca je poleg izmenjave izkušenj, znanja in dobrih praks mentorstva in krepitev mednarodnega sodelovanja ponudila tudi edinstveno priložnost promocije Pomnika miru na Cerju ter spodbudila konkretno zanimanje udeležencev za ogled v organiziranih skupinah.

Javni zavod Miren Kras
Foto: arhiv zavoda

Klapa dobrih okusov »Po primorsko«

Sredi septembra so se v Pomniku miru v družbi županov in predstavnikov primorskih občin četrtič zapored zbrali direktorji desetih slovenskih živilskih podjetij in zadrug, ki se v klapi dobrih okusov Po primorsko povezujejo že 10 let.

Na tradicionalnem srečanju, ki je bilo primarno namenjeno predstavitvi rezultatov poslovanja in načrtov za prihodnost medijem in širi javnosti, je kot osnovno sporočilo odmevala skupna vizija: »Povezovanje, tradicija in prihodnost!«.

Zbranim je dobrodošlico najprej izrekla direktorica Javnega zavoda Miren Kras **Ariana Durnik**. V letu EPK 2025 Nova Gorica–Gorica je izpostavila pomen kulture, ki je po besedah pisatelja Borisa Pahorja glavni gradnik identitete naroda.

»Kultura ni samo umetnost, je v prvi meri ohranjanje jezika, običajev, tradicije, pa tudi slovenske zemlje in njenih plodov ter znanja domačih ljudi. Torej vsega, kar je in mora ostati naše, če želimo kot narod v globalnem prostoru preživeti. Hvala, ker z vašimi praksami dokazujete, da se to da, in hvala, ker vsako leto to sporočilo pošljete v svet prav iz tega, za Slovenijo in Slovence, najbolj pa za Primorce pomembnega mesta!«

Župan Občine Miren - Kostanjevica **Mauricij Humar** je v nagovoru poudaril gospodarski pomen primorskih podjetij, tako z vidika delovnih mest kot prenašanja ljubezni do slovenske zemlje in tradicije na mlade, ki lahko prav preko dobrih kariernih priložnosti v uspešnih živilsko-predelovalnih podjetjih ponovno vzpostavijo pozitiven odnos do poklicev vezanih na kmetijstvo in do vsega, na kar moramo biti ponosni. Povabil je, da spodbujajo obisk Pomnika v svojih sredinah in preko spoznavanja domoljubnih sporočil prispevajo h gradnji za vse pomembnih temeljev boljše prihodnosti.

Anka Miklavčič Lipušček, dolgoletna direktorica KZ Tolmin in pobudnica ustanovitve skupine, je izpostavila glavne vrednote partnerstva, ki tako dobro sodeluje že 10 let, in ponos nad skupnimi dosežki kot rezultati izmenjave izkušenj in povezovanja znanja.

O rezultatih in izzivih, s katerimi se pri poslovanju srečujejo, ter razmišljanjih, kako bi jih lokalne skupnosti in država lahko bolje podprle, so spregovorili: **Borut Fakin** (Vinakoper, d. o. o.), **Daniilo Kobal** (Mlinotest, d. d.), **Janez Rebec** (Pivka perutninarstvo in Delamaris, d.

o. o.), **Marjan Colja** (KZ Vinakras, z. o. o.), **Miran Božič** (Mlekarna Planika, d. o. o.), **Neo Štembergar** (KZ Agraria Koper, z. o. o.), **Nikola Šavle** (KZ Tolmin, z. o. o.), **Silvan Peršolja** (Klet Brda, z. o. o.), **Stojan Hergouth** (Kras, d. o. o.) in **Tina Podobnik** (z. o. o.).

V zaključnem delu so svoja razmišljanja in konkretne predloge možnih aktivnosti na ravni občin izmenjali župani in predstavniki občinskih uprav bližnjih občin. Vsi so zaključili s čestitkami in pohvalami direktorjem za izjemno delo in uspehe podjetij, ki jim v tako zaostreni globalni konkurenci uspeva preživeti, ohraniti delovna mesta in omogočati

preživetje toliko primorskim in slovenskim kmetijam.

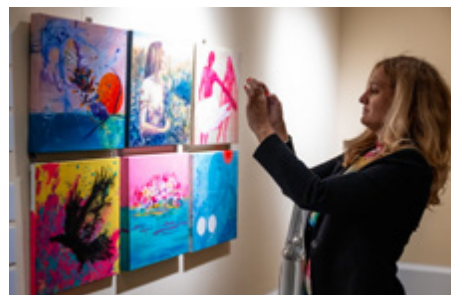
Uradni del je zaokrožila tradicionalna primorska himna Vstajenje Primorske v izvedbi **Mihe Spačala** in razvajanje brbončic z naborom slastnih jedi, ki jih je iz sestavin vseh prisotnih zadrug in podjetij pripravil mojster **Florjan**, ter vini štirih vinorodnih okolišev, Brd, Krasa in Koprškega.

Koristno in prijetno srečanje je bilo namenjeno tudi krepitvi vezi med gospodarstvom in lokalno upravo.

Javni zavod Miren Kras

Najboljša dela iz Art circla 2025

V začetku oktobra sta v Pomniku na Cerju zaživel razstavi Art circle 40 × 40 in Urbana džungla, sestavljeni iz izbora najboljših del umetnikov iz 20 držav, ki so v letu 2025 ustvarjali na likovnih in kiparskih kolonijah Mednarodnega festivala vizualnih umetnosti Art circle.

Poleg skupinske predstavitve umetnikov iz sodelujočih držav sta na ogled postavljeni tudi samostojni postavitvi del dveh svetovno uveljavljenih slikarjev – **Bartosza Frączeka** iz Poljske in **Ábela Szabóa** iz Madžarske.

Projekt Art circle se odvija od leta 2011, ko je bila na domačiji Uroša in Nejklinec v Plešivem odprta prva, poljska umetniška ambasada. Do danes jih na območju Brd, Vipavske doline, Krasa in zamejstva deluje že 26. Od tega češka v Hiši Brinovka v Temnici in madžarska na domačiji Boža Lebana v Lipi.

Umetnost, vino in diplomacija

Župan Občine Miren - Kostanjevica **Mauricij Humar** je poudaril pomen kulture za ohranjanje identitete slovenskega naroda ter pomen kulturnega turizma za valorizacijo bogate dediščine občine. Zahvalil se je Društvu KUD Manifest, **Klemnu Brunu** in **Maši Gala** za izbiro Pomnika za zaključni dogodek Art circla.

Direktorica Javnega zavoda Miren Kras **mag. Ariana Durnik** je izpostavila pomen tovrstnih projektov za razvoj in promocijo širše regije.

Dve razstavi z aktualnimi sporočili

Klemen Brun, akademski slikar, umetnik, manager in vizionar ter skrbnik

dediščine pokojnega Etki Tutte, ki je Art circlu vdahnil dušo, z umetniško vodjo Mašo Gala v zadnjih letih dosega izjemne rezultate na področju širitve uspešne zgodbe preko meja celin. Zbranim na dogodku v pomniku je predstavil dosežke leta 2025.

»Mesto je džungla, džungla je mesto, umetnost pa je kompas, ki nam pomaga, da se v njej ne izgubimo – ampak najdemo drug drugega,« je povzela Maša Gala, akademska slikarka in dolgoletna projektna vodja Art circla.

Razstavo Art circla 40 × 40 sestavlja izbor del manjših formatov, ki je prvič na ogled v Sloveniji. Dela odpirajo vprašanja identitete, odnosa do narave in sodobne družbene izzive. Nastala so na rezidencah in festivalih doma in po svetu ter so dragocen vpogled v globalni umetniški dialog.

Razstava Urbana džungla prinaša dialog dveh umetnikov.

Poljak Bartosz Frączek je profesor slikarstva in ima za seboj več kot 100 samostojnih ter 250 skupinskih razstav po svetu. V svojih slikah raziskuje kontradiktorni odnos do narave – med divjim in udomačenim, eksotičnim in domačim. Njegova estetika prepleta ekspresivne poteze in ornamentalne strukture, ki ustvarjajo napetost in izjemno vizualno energijo.

Madžar Ábel Szabó je diplomiral na Madžarski akademiji likovnih umetnosti v Budimpešti, študiral v Salzburgu, razstavljal po Evropi, Aziji in na Bližnjem vzhodu. Njegov slikarski izraz se osredotoča na urbane in industrijske kraje – tovarne, predmestja, arhitekturne fragmente. V njih raziskuje kontradikcije sodobne družbe, monumentalnost struktur in hkrati ranljivost socialnega prostora.

Zakaj Urbana džungla? Ker se v njej srečata dve nasprotni, a povezani resničnosti: mesto kot prostor industrije, arhitekture in betona – ter džungla kot prostor narave, divjine, življenja. Oba umetnika raziskujeta ta kontrast, vsak s svojim jezikom – Frączek s svojo barvno eksplozijo, ornamentiko in ekspresijo, Szabó pa s tihim, introspektivnim razmislekom o arhitekturni in družbeni krajini.

Skupaj ustvarjata dialog, ki spodbuja k razmisleku o tem, kako sobivata narava in človek, urbano in organsko, stabilno in ranljivo. Čeprav sta razstavi na prvi pogled različni, ju druži ista misel: umetnost je katalizator sprememb, prostor srečanja, most med kulturami in ljudmi.

Umetnost ni zgolj ogledalo, ampak je orodje, s katerim si zamišljamo prihodnost.

Javni zavod Miren Kras
Foto: arhiv zavoda

Mediteranska makroregija in EPK 2025 na Expo 2025 v Osaki

Pod okriljem Slovenske turistične organizacije je konec septembra na svetovni razstavi Expo 2025 v Osaki pozornost dobila tudi Mediteranska Slovenija s posebnim poudarkom na Evropski prestolnici kulture Nova Gorica-Gorica 2025.

Izbrana ekipa, sestavljena iz predstavnikov Javnega zavoda Miren Kras, podjetja Arctur, d. o. o., ter umetnice, plesalke in koreografinje **Tjaše Bucik**, je s sklopom šestih izvedenih plesnih performansov na treh zunanjih prizoriščih ter s potujočo fotografsko razstavo No 108 s sporočilom miru poskrbela za izvirno in odmevno promocijo.

Predstavitve destinacijske ponudbe, kulturne dediščine in umetnosti na Daljnem vzhodu

Slovenija je na svetovni razstavi nacionalni dan obeležila s pestrim kulturnim programom ter predstavitev države kot zelene, inovativne in butične destinacije. Dogodka se je udeležila tudi slovenska gospodarska delegacija, ki je poudarila pomen sodelovanja, inovativnosti in trajnostnega razvoja. Slavnostni program se je začel z dvigom slovenskih in japonskih zastav ter izvajanjem obeh himen v živo.

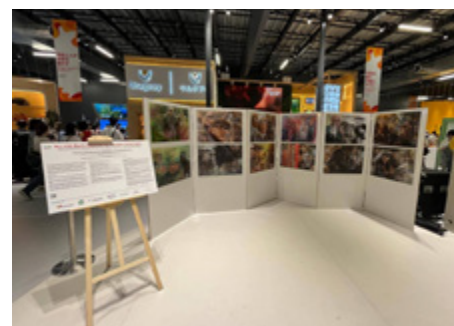
V kulturnem programu so obiskovalce navdušili harmonikar **Janez Dovč**, sopranistka **Irena Preda**, Orkester Slovenske vojske ter sodobna plesna skupina z dinamičnim breakdance nastopom. Že v dneh pred nacionalnim dnem so

obiskovalci lahko spoznavali slovensko zgodbo tudi prek nastopov akustičnega dueta **Tamare Goričanec** in **Mateja Sušnika** ter narodnozabavnega ansambla Orkestra Slovenske vojske.

Nepozaben umetniški odtis je v Osaki pustila multimedijška plesna predstava Čipka – avtorsko delo vrhunske novogoriške plesalke Tjaše Bucik, ki je s prepletom plesa, glasbe in vizualne umetnosti na kar treh različnih prizoriščih na izvirni način predstavila idrijsko čipko, dragoceni del UNESCO kulturne dediščine.

Ob praznovanju slovenskega nacionalnega dne je bila v Osaki postavljena tudi potujoča fotografska razstava No. 108 – Boris Pahor avtorice **Alenke Slavinec**. V letu obeležitve 80. obletnice konca 2. svetovne vojne, zaključne prav z nezaslišanim dejanjem dveh atomskih bomb, odvrženih na Nagasaki in Hirošimo, je poziv k miru preko umetnosti – v fotografijo ujeta sporočilo slovenskega pisatelja in pričevalca Borisa Pahorja – dobil veliko pozornost in odmev. Razstavo je posnela tudi japonska nacionalna televizija.

Javni zavod Miren Kras

Odprtje fotografske razstave Andreja Marušiča in literarni večer striparjev

V sklopu praznovanja 60-letnice Krajevne skupnosti Opatje selo je pred Hišo Opajske tradicije potekal poseben večer, posvečen umetnosti v najširšem pomenu besede. Dogodek je združil fotografijo, poezijo in strip ter tako pokazal, kako raznolika in živa je kulturna ustvarjalnost našega prostora.

Fotografska razstava

Večer se je začel z odprtjem fotografske razstave **Andreja Marušiča** z naslovom *Kras ...*, ki obiskovalca popelje skozi znane in manj znane podobe kamnite, vetrovne in sončne pokrajine. Vsaka razstavljena fotografija je bila dopolnjena s slovensko pesmijo ali kitico, ki jo je

avtor dodal kot besedno spremljavo ujeti podobi. Tako so se fotografije in besede zlele v celoto – v spoštljivo in hkrati čustveno pripoved o domači zemlji.

Slovesno odprtje razstave je obogatil petje Mladinskega pevskega zbora Kras, ki je s svojo ubrano pesmijo ustvaril toplino in praznično vzdušje. Zbor je

pod vodstvom **Pavla Pahorja** z ubrano energijo povezal občinstvo in umetnika v skupen občutek pripadnosti Krasu.

Strip Neč nouga

Po ogledu razstave se je večer nadaljeval v duhu besede in humorja, saj sta sledila literarni večer in pogovor z domačo striparko, avtorico stripa »Neč nouga«, ki je bil letos nominiran za strip leta za odrasle, ki ustvarja pod imenom **#karolinaumetnina – Karolino Marušič** ter **Izarjem Lunačkom**. Avtorja sta z veliko duhovitosti in iskrivosti predstavila svoj pogled na sodobni strip, ustvarjalni proces ter pomen umetnosti v vsakdanjem življenju.

Dogodek je bil eden v nizu prireditev ob 60-letnici KS Opatje selo, ki s takšnimi večeri ponovno dokazuje, da je Kras prostor ustvarjalnih ljudi, odprtih src in bogate kulturne tradicije.

Jasmina Mihelj Marušič

Foto: osebni arhiv

Od p'ča do štirne

Ko se naslednjič ustavite pri p'ču ali štirni, za hipec pomislite, s koliko zgodbami je povezan ta na videz preprosti vir vode.

Kako lepo bi bilo večkrat slišati stavek: »Se dobimo p'r p'ču!« In da bi prenovljeni vodnjaki v naši občini postali spet kraj srečevanja in druženja, kakor je bilo nekoč.

Vodnjaki so po celotni Občini Miren - Kostanjevica razpršeni po vaseh. V vaseh ob toku reke Vipave jim pravimo p'či, na Krasu pa jih imenujemo štirne. Nekoč so pomenili ne le kraj za oskrbo vode, temveč tudi kraj združevanja in srečanja. Ravno priložnost druženja in srečanja s krajski nas je Glasovke navdušila, da zdaj že tradicionalno prirejamo naš Letni koncert ob vodnjakih. Letos smo konec septembra pesem ponesle od p'ča do p'ča. Prvič pa smo pesem ponesle še od štirne do štirne.

Če so bili p'či letos v dolini nekoliko manj obiskani, z izjemami na samem začetku pri p'ču v Biljah pri Stari frnaži

in zaključku pri p'ču v Mirnu v zaselku Grabec, kjer so nas pričakali navdušeni krajski, ki so nam pripravili prečudovit sprejem, so bile štirne na Krasu veliko presenečenje, saj so nas prav na vseh pričakali krajski, ki so z zanimanjem prisluhnili naši pesmi in z nami z veseljem pokramljali. Na obeh dogodkih smo stkale nove vezi ter nove načrte za prihodnost.

Ker so taki trenutki povezovanja s krajski neprecenljivi in ker z našim nastopom pripomoremo tudi k temu, da se krajski podružijo, bomo tudi v naslednjih letih obiskale naše p'če in štirne.

Se že veselimo prihodnjega leta!

Ingrid Praznik

Foto: arhiv Glasovk

Revija pevskih zborov 2025 – večer posvečen glasbi, tradiciji in skupnosti

Konec novembra je v dvorani Kulturnega doma v Kostanjevici na Krasu potekala Revija pevskih zborov, dogodek, ki je že vrsto let del lokalnega kulturnega prostora.

Letos smo obeležili še poseben mejnik – deseto obletnico prve revije, ki je bila izvedena leta 2015. Čeprav vseh izvedb vmesnih let ni bilo, je letošnja, že šesta, znova dokazala, da zborovska glasba v naši občini živi srčno in predano.

Ob začetku prireditve je udeležence pozdravil župan **Mauricij Humar**, ki je poudaril pomen povezovanja skozi kulturo ter podporo zborom, ki soustvarjajo bogat utrip naših krajev. Na odru se je predstavilo šest pevskih zborov, ki vsak na svoj način gojijo tradicijo petja in povezujejo generacije.

Vokalna skupina Chorus '97, ki jo vodi zborovodkinja **Ana Zalar**, že skoraj tri desetletja navdušuje in širi ljubezen do petja. Skozi leta redno organizirajo samostojne koncerte, sodelujejo na prireditvah domačih društev ter gostujejo v tujini.

Moški pevski zbor Anton Klančič, ki ga vodi **Matej Petejan**, z več kot 60-letno zgodovino ostaja trden steber kulturnega življenja v Mirnu. Njihov repertoar je širok in živahen, od klasičnih zborovskih del do sodobnih skladb in popularnih priredb. Nova energija in dolgoletna tradicija pritegneta občinstvo na številnih prireditvah doma in v zamejstvu.

Vokalna skupina Chorus '97, pevovodkinja Ana Zalar

Moški pevski zbor Anton Klančič, pevovodja Matej Petejan

Ženski pevski zbor KRAS Opatje selo, pevovodja Aleksander Zavadlav

Sledil je Moški pevski zbor KRAS Opatje selo, pevovodja Pavel Pahor

Pevska skupina Društva žena Miren - Orehovlje, pevovodkinja Mojca Cej

Vokalna skupina Glas Bilje, pevovodkinja Ingrid Praznik

Ženski pevski zbor KRAS Opatje selo pod vodstvom **Aleksandra Zavatlava** se odlikuje z raznolikim repertoarjem in živahno energijo, ki jo pevke prinašajo na oder. Kljub generacijski različnosti kažejo pevske izjemno zavzetost za skupno ustvarjanje.

Sledil je Moški pevski zbor KRAS Opatje selo, ki letos slavi kar 120 let neprekinjenega delovanja. Pod vodstvom **Pavla Pahorja** zbor ostaja simbol bogate krajevne dediščine in pomemben nosilec kulturnega utripa v Opatjem selu in širše.

Izjemno srčen nastop je pripravila tudi Pevska skupina Društva žena Miren-Orehovlje, ki pod vodstvom **Mojce Cej** neguje tradicijo petja že več kot dve desetletji. Njihove nastope pogosto spremlja harmonikar **Miloš Mozetič**, kar doda nastopom posebno domačnost.

Večer je sklenila Vokalna skupina Glas Bilje, ki letos praznuje 20-letnico delovanja. Pod vodstvom **Ingrid Praznik** pevke ustvarjajo prepoznaven, topel in ubran zvočni izraz ter bogatijo kulturno dogajanje z raznovrstnimi projekti.

Revija je tudi letos pokazala, kako globoko je v našem prostoru zakoreninjena

ljubezen do zborovskega petja. Vsak zbor je na oder prinesel svojo barvo, energijo in zgodbo. Skupaj so ustvarili čudovit glasbeni večer, poln toplote, predanosti in občutka povezanosti. Ob zaključku se je občinstvo vsem nastopajočim zahvalilo z dolgim aplavzom. Dogodek je z mero humorja in povezovalne energije vodil Andrej Orel, ki je večer prepletel v doživeto glasbeno zgodbo.

Naj zborovska pesem še naprej povezuje in bogati našo občino. Do naslednjega leta — naj glasba ostane z nami.

Občinska uprava
Foto: Tomaž Povodnik

Baročna glasba v cerkvi v Orehovljah

Po dolgem času je v cerkvi v Orehovljah ponovno zazvenela baročna glasba. Koncert sta pripravila Glasbeno društvo Musica nucis in Kulturno društvo Stanko Vuk Miren - Orehovlje, ki letos praznuje 20 let delovanja.

Dogodek je privabil veliko število poslušalcev. Glasbeniki so s historičnimi instrumenti in interpretacijo predstavili dela znanih in manj znanih baročnih skladateljev. Večer je ponudil raznovrsten glasbeni program, ki je prepletal instrumentalna in vokalna dela iz obdobja renesanse in baroka.

Občinstvo je tako prisluhnilo baročnim sonatam Diega Ortiza in Daria Castella, sakralnemu motetu Claudia Monteverdija Jubilet tota civitas ter ariji When I am laid iz opere Henryja Purcella. Na sporedu so bila tudi dela za violino in basso continuo Giovannija Carbonellija ter koncert v C-duru za več inštrumentov

Johanna Friedericha Fascha. Zvenela je Bachova arija Ich folge iz Janezovega pasijona, sledil je koncert Antonia Vivaldija v d-molu. Koncert se je sklenil s Pergolesijevo Salve regina za sopran, godala in basso continuo.

Koncert so izvedli sopranistka **Marjetka Luznik Brezavšček**, flavtistka **Doris Kodelja**, violinistka **Rosana Romagnoli**, fagotist **Dario Caroli** ter čembalistka in umetniški vodja ansambla **Eva Dolinšek**.

Publika je bila nad koncertom zelo navdušena in je nastopajoče nagradila z dolgimi in bučnimi aplavzi. Večer je pokazal, da baročna glasba še vedno nagraja različne generacije, hkrati pa je bil lep prispevek k bogati lokalni kulturni ponudbi.

Eva Dolinšek, Musica nucis
Foto: osebni arhiv

Dejavnosti Društva keramikov Bilje

Oblikovanje vsake forme predstavlja oblikovalcu velik izziv. Vendar je bil za člane Društva keramikov še toliko večji, saj smo se lotili oblikovanja velike forme.

Delo zahteva dobro načrtovanje, tehnično znanje, ustvarjalnost in osebni izraz. Začne se z oblikovanjem ideje, sledi izbor primerne gline, pigmentov in glazur. Nato lahko začnemo z oblikovanjem gline v osnovno obliko, ki nakazuje končni izdelek. Kasneje pa z delom izdelek dobi svoj značaj in izrazi zamisel ustvarjalca. Plod našega dela so izdelki, ki so estetski in imajo tudi uporabno vrednost.

Za pomoč pri našem delu, nasvete in potrpežljivost se iskreno zahvaljujemo mentorjema **Jadranki Ferjančič** in **Gregorju Mavru**.

Izdelke velike forme smo postavili na ogled v Domu krajanov Bilje ob krajevnem prazniku in v grajski kleti v Vipavskem Križu, kjer si jih še vedno lahko ogledate. Članice našega društva pripravljamo razstave v Krajevni knjižnici v Biljah, kjer se z različnimi temami predstavljajo članice društva. Še vedno si tam lahko ogledate razstavo izdelkov **Darje Bizjak**.

Glina je naravna gnetljiva snov in kot taka zelo prijetna za oblikovanje. Ob delu se sprostimo in spodbujamo lastno ustvarjalnost.

Članice društva svoje znanje rade delimo, zato z organizacijo delavnic sodelujemo z Osnovno šolo Miren, Podružnico Bilje. V letošnjem letu smo tako ob Tednu otroka pripravili delavnico. Zaradi velikega zanimanja za oblikovanje gline izvajata delavnice za učence mentorici **Mira Fon** in **Helena Tomažič**.

Strast do dela z glino ne pozna meja. Vsak mesec nas nestrno pričakujejo tudi varovanci Doma starejših v Vrtojbi, kjer pod mentorstvom **Marjane Sitar**, **Helene Tomažič** in **Mire Fon** gnetemo in oblikujemo. Nastajajo izdelki, na katere so ponosni. In verjemite, prav lepo nam je ob delu in klepetu.

*Mira Fon
Fotografije: članice društva*

Kulturni večer o Veroniki Veri Lestan in Ivanu Štanti

30. novembra je v župnijski cerkvi v Mirnu potekala literarna in glasbena prireditev o Veroniki Veri Lestan in misijonarju Ivanu Štanti.

Evropski prestolnici kulture smo želeli predstaviti kulturni utrip v naši župniji ter ljudje, ki so jo zaznamovali. Med njimi izstopata **Veronika Vera Lestan** in **Ivan Štanta**.

Življenje in literarno ustvarjanje Veronike Vere Lestan

Življenje in literarno ustvarjanje Veronike Vere Lestan je bilo predstavljeno v igranem odlomku. V njem nam Vera predstavi kruti čas fašizma in svojo odločitev, da ne bo poučevala v italijanskem jeziku. Raje bo pomagala domačemu župniku. Tako je v domači župniji vodila Marijino družbo in Marijin vrtec, učila otroški pevski zbor in skrbela, da so se otroci ob tem učili slovenskega jezika in slovenskih pesmi. Bila je narodno zavedna in globoko verna, kar nam kažejo tudi njene pesmi.

Začela se je 2. svetovna vojna. Primorci so navdušeno sprejeli partizansko gibanje. Veliko podpornikov je bilo tudi med globoko vernimi ljudmi. Vera pa je slutila, da bo komunizem izkoristil narodovo stisko za prihod na oblast. Leta 1943 je kapitulirala Italija. Vojna pa se je nadaljevala in revolucija je v Mirnu pokazala zobe. Jeseni 1943 so partizani v oktobru in novembru neznano kam odpeljali več nedolžnih ljudi, ki se niso več vrnili. 14. novembra so po isti poti odpeljali tudi Vero.

Ob njenem tragičnem koncu je zavladala boleča tišina in strah je ohromil vas.

Ivan Štanta – misijonar

Drugi del večera je bil posvečen Ivanu Štanti, ki se je rodil leta 1933. Bil je najstarejši od šestih otrok. Starša sta ga vzgajala v trdni veri. Življenje družini ni prizanašalo. Leto 1944 je v kraj in njihovo družino prineslo hudo tragedijo. 18. marca 1944 je veliko vaščanov sadilo krompir. Bil je to Ivanov enajsti rojstni dan. Iznad Krasa so prihrumela letala. Ker so ljudje videli, da so zavezniška, niso pomislili na nevarnost. Toda prav ta letala so začela sejati smrt. Njihova strašna žetev je zahtevala več kot 30 smrtnih žrtev v Mirnu in Orehovljah ter mnogo ranjenih. V bližini domače hiše je bila ubita Ivanova nona in mlajši brat. Maja 1944 so se, zaradi uboja nemškega oficirja, morali ljudje izseliti. Sprejeli so jih sorodniki in znanci v sosednjih vaseh. Ivanova družina je živela v Štandrežu. Julija so v bližini hiše partizani zajeli nemškega vojaka. Kot povračilni ukrep so Nemci odpeljali Ivanovega očeta in hišnega gospodarja ter hišo požgali. Oče je bil odpeljan v taborišče. Tam je tudi umrl. Družina je ostala brez vsega. Vrnili so se v domačo hišo. Pozimi je mama rodila najmlajšega. Že takrat je v Ivanu rastla tiha želja, da bi postal duhovnik.

Po vojni je odšel v semenišče v Italijo. Novo mašo je daroval julija 1959 na Gradu. Leta 1962 je odšel v misijone na Madagaskar. V požrtvovalnem delu je preživel več kot štiri desetletja svojega življenja. Skrbel je za najbolj ranljive in

uboge. Umrl je leta 2003 na Madagaskarju.

Celoten večer je bil prepleten s pesmi mi obeh ustvarjalcev, obogatila pa ga je izbrana glasba. Odbor za pripravo kulturne prireditve je vodil župnik **Robert Ušaj**. Recitali so: **Marjan Marušič**, **Robert Petejan**, **Gašper Rižnar**, **Andreja Silič**, **Jana Štukelj**, **Ivana Štrukelj** in **Andreja Vizintin**. Violinski trio **Avšič** (**Jana**, **Ema** in **Sofija**) je izvajal glasbena dela Halvorsena, Larriuja in Wambacha. Zbora (združeni župnijski in otroški zbor) sta izvajala skladbe na besedila Vere Lestan in Ivana Štante, ki so jih uglasbili: **Lojze Bratuž**, **Eva Dolinšek**, **Stanko Jericijo** (priredil **Matej Petejan**) in **Anton Klančič**. Pevovodji sta bila **Matej Petejan** (združeni zbor) in **Marjana Batistič** (otroški zbor). Večer pa se je pričel in zaključil z mogočno orgelsko glasbo (J. S. Bacha: Preludij v D-duru in W. A. Mozarta: Ave verumcorpus) v izvedbi Eve Dolinšek. Dramski odlomek o življenju Veronike Vere Lestan je napisala **Mojca Dolinšek**, Vero pa je igrala Eva Dolinšek. Prireditev sta povezovala **Andrej Brešan** in **Mojca Dolinšek**. **Elvira Brumat Medvešček** je izbrala pesmi in napisala vezno besedilo. Za tehniko sta poskrbela **Borut Mozetič** in **Mitja Klančič**. Plakate je oblikovala **Ksenija Cotič**. Pridne gospodinje pa so poskrbele za druženje po prireditvi.

*Elvira Brumat Medvešček
Foto: David Vizintin*

50. spominski pohod iz Lipe v Pedrovo

Vsako leto se vaščani Lipe na Krasu konec oktobra odpravijo na spominski pohod iz svoje vasi v Pedrovo na vipavski strani kraške planote. Hodijo v spomin na dogodke 25. oktobra 1944, ko je bila v 2. svetovni vojni vas Lipa požgana, nekaj mesecev za njo pa tudi Pedrovo.

Vaščani obeh bližnjih vasi so bili od nekdaj sorodstveno in prijateljsko povezani ter so se pogosto obiskovali. Na enem od srečanj v 70. letih je bila rojena tudi pobuda, da se v spomin na vojno tragedijo prebivalci iz Lipe peš odpravijo do 6 kilometrov oddaljenega Pedrovega – po eni od poti čez hribe med Krasom in Vipavsko dolino, po katerih so hodili od nekdaj. Na prvi pohod so se odpravili štirje pobudniki sami, v kasnejših letih so se jim pridružili še drugi sovaščani in prijatelji.

Petdeseta obletnica pohoda

Letošnja izvedba spominskega pohoda je bila 50. po vrsti in zato deležna posebne pozornosti in priprav. Pohod se je kot vedno začel pri vaškem domu v Lipi z dobrodošlico za vse udeležence. Pohodniki so se v lepem jesenskem vremenu nato odpravili v smeri proti Železnim vratom in nato pod Sveto Katarino, Lipnikom in Malim Ovčnjakom do križišča pri stari lipi, ki je že tradicionalno točka za počitek in malico.

Spust proti Pedrovemu je letos sledil malo spremenjeni trasi, to je skozi na novo očiščeno dolino s suho zidanimi terasami, kjer so prebivalci Pedrovega včasih imeli vrtove. Pot je bila kot vsakič zaključena pri gotski cekvici sv. Duha na Pedrovem z lepim razgledom na Vipavsko dolino. V Pedrovem so obiskali še

sirarno domačije pri Čilčevih, ki pasejo drobnico na pašnikih v okolici vasi in delajo cenjen ovčji in kozji sir. Na povratku proti Lipi skozi kostanjeve gozdove nad Pedrovim je bilo nabranega še nekaj kostanja, ki je stalnica pohoda.

Pohodu vsako leto sledi druženje vseh vaščanov v vaškem domu in skupna pogostitev. Letošnja atrakcija je bil stari kotel na drva, v katerem se je celo dopoldne kuhal pasulj s klobasami. Dopoldnen je bil z domačim pecivom, pečenimi kostanji in mladim vinom. K dobremu vzdušju je prispevala tudi dobra udeležba vaščanov in lepše urejeni prostori vaškega doma, obnovljeni v letošnjem poletju za potrebe vasi kot skupnosti.

Besedilo in foto: Nataša Kolenc

Kolektivna reprodukcija umetniškega dela

Pri obveznem izbirnem predmetu Likovno snovanje 3 so učenci ob spoznavanju kompozicijskega načela zlatega reza raziskovali umetniško delo slikarja in profesorja likovne umetnosti Milovana Valiča.

Po likovnem delu »Nekaj izven 2« je nastala kolektivna reprodukcija, ki so jo učenci ustvarili pod vodstvom učiteljice likovne umetnosti Andreje Pegan Pahor.

Po zaključeni nalogi so delo razstavili v avli OŠ Miren, kjer se je pridružil tudi sam avtor slike. Gospod Valič se je učencem prijazno predstavil, jim opisal svoje likovno delo ter z njimi delil svoj pogled na umetnost, ustvarjanje in učenje.

Andreja Pegan Pahor

Foto: arhiv šole

Obisk vojaškega muzeja in Centra velikih zveri Dina v Pivki

Oktobra so se devetošolci zbrali pred šolo in se z avtobusom odpeljali proti Pivki.

Po prihodu je 9. a razred obiskal Center velikih zveri Dina, 9. b pa je najprej obiskal Park vojaške zgodovine. Tam jih je sprejel vodnik, ki jih je popeljal skozi muzejske prostore in po muzejski ploščadi.

Ogledali so si mnogo glavnih atrakcij muzeja, med drugim velika vojaška vozila, kot so tanki, oklepniki, letala in

helikopterji, prav tako pa tudi razstavo o slovenski osamosvojitveni vojni ter notranjost podmornice P-913 Zeta. Po vodenem ogledu so imeli nekaj časa za nakup spominkov in malico.

V Centru o velikih zvereh Dina je učence sprejela vodnica, ki jim je predstavila življenje treh velikih zveri v Sloveniji: volka, risa in rjavega medveda.

Glavne aktivnosti centra so interaktivna predstavitev prehrane, navad in gibanja velikih zveri, uporaba sodobnih tehnologij (AR in VR), ki so prikazale življenje zveri v naravi, ter delavnice za prepoznavanje sledi, zvokov in gibanja omenjenih živali.

Program je učencem ponudil zanimivo in sodobno učno izkušnjo, saj so zveri spoznavali na aktiven način in ne le preko razlage. Spoznali so še naravoslovni svet velikih zveri ter pomen varovanja narave in sobivanja z divjimi živalmi.

V Parku vojaške zgodovine so učenci spoznali pomembne dogodke iz slovenske zgodovine in si ogledali vojaško tehniko iz različnih obdobj.

Ekskurzija je združila zgodovinske, tehniške in naravoslovne vsebine ter učencem omogočila zanimiv in poučen dan.

Jan Lavrenčič, učenec 9.-b razreda

Foto: arhiv šole

Obisk prostovoljke društva Za otroke sveta na Podružnici Bilje

V Tednu otroka smo na Podružnici Bilje gostili prav posebno gostjo – prostovoljko Vido Marolt, ki je prišla otrokom predstaviti, kako živijo in se šolajo njihovi vrstniki v daljni Gambiji.

Gospa **Vida** deluje v okviru društva Za otroke sveta (Kids are the World). Društvo pomaga otrokom v državah, kjer nimajo enakih možnosti za šolanje, igro in varno otroštvo, kot jih imamo pri nas. S svojimi projekti in prostovoljci skuša otrokom omogočiti boljše pogoje za učenje, zdravo rast in veselo otroštvo. Hkrati društvo v Sloveniji otroke in mlade spodbuja k razmišljanju o solidarnosti, prijateljstvu in pomoči drugim, saj verjame, da lahko vsak od nas s toplim srcem naredi svet lepši.

Že ob prihodu je bilo čutiti posebno vznemirjenje in radovednost. Ob začetku srečanja je Vido in otroke pozdravil ravnatelj Osnovne šole Miren **Tomaž Krivec**. Otrokom je položil na srce, da lahko prostovoljec postane prav vsak – kadarkoli in kjerkoli – če le ima željo pomagati in odprto srce.

Gospa Vida je nato učencem na zanimiv in otrokom blizu način predstavila življenje gambijskih šolarjev. Slikovito jim je opisala, kako poteka njihov šolski dan, kakšne igre igrajo in s čim se radi ukvarjajo. Otroci so z zvedavostjo poslušali in zastavljali številna vprašanja – od tega, kaj jedo, do tega, kako preživljajo prosti čas. Veliko smeha je požela zgodba o tem, kako se otroci v času deževne dobe igrajo na šolskem dvorišču, ki se spremeni v pravo drsalnico iz blata.

Srečanje je bilo prežeto s toplino, vedoželjnostjo in iskrenimi nasmehi, ki bodo še dolgo ostali v spominu. Gospe Vidi smo hvaležni smo za njen obisk, prijaznost in iskreno delitev izkušenj. S svojim zgledom je v otroke zasejala sporočilo, da lahko z majhnimi dejanji naredimo veliko – zase in za druge.

Besedilo in foto: Tjaša Močnik, Podružnica Bilje

Naravoslovni dan: Gozd

Oktobra smo se učenci 3. razredov z avtobusom odpeljali v gozd Panovec. Naš učni sprehod smo začeli ob ustanovi Zavoda za gozdove v Rožni Dolini, kjer nas je pričakal gozdar Bojan Zadravec.

Pred vstopom v gozd smo si ogledali načrt poti, piktograme o vedenju v gozdu ter markacijo za učno pot.

Nato smo se sprehodili po gozdni učni poti ter pod strokovnim vodstvom gozdarja izvedeli, katere vrste gozdov poznamo, katere so koristi gozda in kako za gozdove skrbimo. Natančno smo opazovali in primerjali drevesa in njihove plodove ter vzorce le-teh tudi nabrali. Spoznali smo podrast v iglastem in listnatem gozdu in primerjali življenjske razmere v njiju. Našteli smo živali, katerim je gozd življenjski prostor.

Gozd smo doživeli z vsemi čuti. Prisluhnili smo naravnim glasovom in se navajali na kulturno obnašanje v gozdu. Tako smo skupaj preživeli dragocen čas in stkali nove niti prijateljstva.

Gozdarju **Bojanu Zdravcu** se iskreno zahvaljujemo za čas in vse znanje, ki ga je bil pripravljen deliti z nami.

Besedilo in foto: Tjaša Močnik,
Podružnica Bilje

Teden otroka v Podružnici Kostanjevica na Krasu

V oktobru praznujemo teden otroka. Letos je potekal od 6. do 10. oktobra. Letošnji slogan je bil »Prijaznost ti bo krila dala, vedno reci prosim in hvala«.

V Podružnici Kostanjevica na Krasu smo pripravili pester program. Tako smo si polepšali naš šolski vsakdan. V ponedeljek nas je obiskala policistka **Neja**, ki je učence opozorila na upoštevanje pravil v prometu in na šolskem avtobusu. Poudarila je, da morajo skrbeti za lastno varnost in za varnost ostalih udeležencev v prometu. Učiteljica **Sara** je predstavila svoje prostovoljno delo v Kazastanu.

V torek smo učence prve triade odpejlali v Koper, kjer so si ogledali gledališko predstavo Pravljice po telefonu. Ogledali so si gledališke prostore in spoznali različne poklice v gledališču. Učenci 4. in 5. razreda pa so obiskali bližnji gozd. V sredo smo imeli evropski športni dan. Učenci so uživali v različnih vrstah iger in dejavnostih: pasji frizbi v družbi terapevtske psičke Meisi, predstavitev košarke in rokmeta, igre nekoč, poligoni in vaje za moč in koordinacijo. V četrtek so se učenci preizkusili v teku, tekli so kros. V petek sta nas obiskala člana

Društva za slepe in slabovidne iz Nove Gorice. Pripeljala sta tudi kužka vodnika. Predstavila sta pripomočke, ki jih pri vsakodnevnih opravilih uporabljajo slepi in slabovidni. Predstavila sta brajico – sistem brajevih znakov v reliefni obliki. Vsak učenec si je na poseben stroj napisal svoje ime v brajici.

Imeli smo pester in zanimiv teden.

Alenka Godnik
Foto: arhiv šole

Srečanje s pisateljico Janjo Vidmar

23. oktobra nas je na matični šoli OŠ Miren obiskala znana in priznana slovenska pisateljica **Janja Vidmar**, ki je napisala že več kot 80 knjig. Učenci in učenke so tako na razredni kot tudi na predmetni stopnji z učiteljicami v sklopu nacionalnega meseca skupnega branja prebirali njene knjige: Junaki petega razreda, Mama ne sme izvedeti, Koliko še?, Krvava legenda, Elvis Škorc, genialni štor, Debeluška ... Izbira je bila velika, saj njen literarni opus vsebuje slikanice, predvsem veliko mladinskih romanov (potopisi, grozljivke, socialni romani), piše pa tudi knjige za odrasle.

Pisateljica je najprej nastopala za razredno stopnjo, nato pa še za predmetno. Za učence in učenke je pripravila zabaven kviz, pri katerem so se potegovali za knjižne nagrade. To nagrado so lahko obdržali, lahko pa so jo podarili šolski knjižnici, s čimer je pisateljica spodbujala učence k temu, da bi knjigo lahko prebrali vsi, ne samo oni sami. Lepe stvari se namreč deli!

Vanesa Vodovnik
Foto: arhiv šole

Spoznali afriške živali in življenje v afriški državi Mozambik

Živali v Afriki s Suzano Černe

Teden otroka smo na razredni stopnji Miren začeli z obiskom **Suzane Černe**. Suzana je profesorica geografije na Gimnaziji Nova Gorica ter podžupanja Občine Miren - Kostanjevica. Povedala je, da je otroštvo in mladost preživela v Mirnu, kjer je tudi obiskovala osnovno šolo, sedaj pa živi v Biljah. Uvodoma jo je pozdravil ravnatelj **Tomaž Krivec**. Gospa Suzana je človek, ki obožuje naravo in raznolikost našega planeta. Zelo rada potuje in spoznava nove kraje, nove dežele, različne ljudi, druge kulture, rada pa deli svoja spoznanja in izkušnje z drugimi. Delila jih je tudi z nami.

Učencem je s fotografskim prikazom in zanimivimi podatki približala svet afriških živali. Izvedeli smo, kako so se nekatere živali v puščavi prilagodile na pomanjkanje vode. Spoznali so dromedarje, puščavsko podgano, puščavsko lisico, gnojnega hrošča, škorpijona, sivega varana, saharske srebrne mravlje, puščavske kamele in kače. Tudi o velikih pet, slonu, bivolu, nosorogu, levu in leopardu, smo izvedeli veliko zanimivega. Presenetilo nas je, da v Afriki živijo tudi pingvini. Z zanimanjem smo prisluhnili zanimivostim o nojih, servalih, pticah, imenovanih rumeni afriški tkalec, pavijanih, antilopah, gazelah, žirafah, zebrah in jerboah. Zapomnili smo si, da je najhitrejša žival na svetu gepard, človeku najnevarnejša pa podvodni konj.

Gospa Suzana je obljubila je, da nas bo z veseljem še kdaj obiskala.

Mozambik skozi oči Ivane Žigon

V istem tednu smo prisluhnili predstavitvi Mozambika skozi oči **Ivane Žigon**, ki je tam leto dni preživela kot laična misijonarka, nato pa se je tja vrnila še za tri tedne.

V času svojega bivanja v Mozambiku je spremljala otroke, spoznavala zgodbe domačinov, njihove navade, način življenja in iskričnost, ki kljub revščini nikoli ne ugasne. Spoznali smo, kaj je kapulana – pisano blago, ki ga mozambiške ženske uporabljajo za oblačila, prenašanje otrok, kot torbo, pokrivalo, prtljago, ali si ga pogrnejo na tla in na njem sedijo, ležijo. Kot pravi Ivana, je to »najbolj vsestranska uporabna stvar«.

Ljudje tam živijo brez elektrike, brez tekoče vode in brez številnih udobij, ki jih imamo mi. Vročina, dolge razdalje in nepredvidljiva prevozna sredstva so del vsakdana. Ogledali smo si posnetek, kjer smo videli in prešteli, da je iz enega avtomobila izstopilo kar 27 otrok! Otroci si iz odpadnih materialov sami izdelajo igrače – tudi žogo! Medtem ko se mi šele učimo o recikliranju, je zanje ponovna večkratna uporaba predmetov nekaj vsakdanjega. Otroci že od malih nog pomagajo, pogosto hodijo po vodo

več kilometrov daleč. Včasih je to zelo nevarno opravilo. V rekah namreč živijo krokodili, zato je zajemanje vode, kopanje in pranje perila lahko zelo tvegano.

Spoznali smo drevo baobab, eno najbolj prepoznavnih dreves Afrike, in celo pokusili njegov sadež, ki je poln vitamina C. Z zanimanjem smo poslušali njihove pesmi, občudovali ples in se čudili njihovi neuničljivi življenjski radosti.

Gospa Ivana nas je s humorjem, srčnostjo in iskrenim pričevanjem naučila veliko več kot le o Mozambiku. Spoznali smo pomen skromnosti, hvaležnosti in moči človeške povezanosti.

*Učiteljice RS Miren
Foto: arhiv šole*

Spoznavanje poklicev: učiteljica likovnega in šofer tovornjaka

V skupini Raki smo v novembru povabili starše in stare starše, da nam predstavijo svoj poklic ali hobi.

Obiskala nas je **Andreja**, mama naše deklince, ki nam je predstavila poklic učiteljice likovnega pouka na osnovni šoli. Najprej smo spoznali osnovne barve – rumeno, rdečo in modro – ter ugotovili, da lahko z mešanjem teh barv ustvarimo nove barve. Ker smo v jesenskem času, smo delavnico povezali s to temo. Barvali smo jesenske listke ruja, ki jih je mama Andreja prinesla s seboj. Predstavila nam je tudi čudovito paletu jesenskih barv.

Narisali smo list z žilami in pecljem, barvali pa smo z vatiranimi palčkami in tempera barvami.

Preživeli smo prijetno ustvarjalno urico, spoznali način mešanja barv in se naučili nove likovne tehnike.

Obiskal nas je tudi tata **Gašper**, ki nam je predstavil poklic šoferja tovornjaka. Do vrtca se je pripeljal kar s svojim tovornjakom. Nam se je zdel zelo velik, a tata nam je povedal, da v resnici sploh ni med največjimi.

Razložil nam je, kaj prevaža in kako se tovor naloži na tovornjak – pri tem uporabljajo viličarja. Preden se odpravi na pot, mora vedno preveriti, ali je vozilo

brezhibno: gume, luči, cerada in še marsikaj.

Eden za drugim smo se povzpeli v kabino. Stopnice so bile kar visoke, a smo se potrudili in uspelo nam je. Ko smo sedli za volan, smo ugotovili, kako visoko sedi šofer! Opazili smo, da ima v kabini posteljo. Ko gre na daljšo pot, šofer prespi kar v tovornjaku.

Tata Gašper nas je ob koncu tudi obdaril – dobili smo pobarvanke, odsevničke in papir. Hvala!

Za piko na i smo prisluhnili še glasnemu motorju in hupi. Zelo smo uživali v predstavitvi.

Mary Otilija Mrhar
Foto: arhiv vrtca Miren

Tradicionalni slovenski zajtrk v Vrtcu Bilje

Tradicionalni slovenski zajtrk je projekt, ki vsako leto poteka v vseh vrtcih in osnovnih šolah po Sloveniji, obeležujemo pa ga v tretjem tednu novembra.

Letošnji je nosil slogan »Moja izbira je slovenska hrana!«. Kmetje in čebelarji za ta namen vrtcem in šolam podarijo mleko, jabolka in med. Za ostala živila, ki sestavljajo zajtrk, pa poskrbijo živilska ter kmetijsko-predelovalna podjetja.

Tudi v Vrtcu Bilje smo jutro začeli s tradicionalnim obrokom: s svežim kruhom, z maslom, z medom, s toplim mlekom in z domačimi jabolki. Po zajtrku pa smo doživeli še prav poseben obisk – med nas je prišel domači čebelar **Lado Orel**. Njegove čebelnjake in marljive čebele lahko otroci opazujejo vsak dan, saj se nahajajo v neposredni bližini vrtca, zato je bilo srečanje z njim še toliko bolj zanimivo. Čebelar nam je povedal in pokazal

veliko stvari o čebelah. Na koncu so mu otroci v zahvalo podarili simbolični spominek, ki so ga sami izdelali.

S projektom želimo otrokom približati pomen kmetijstva, lokalne pridelave hrane in zdravega načina prehranjevanja. Na preprost in njim razumljiv način jim predstavimo, zakaj je zajtrk pomemben ter zakaj je vredno posegati po domači hrani, pridelani v Sloveniji. Ta je pogosto bolj sveža, okusna in prijazna okolju.

Mateja Ščuka
Foto: arhiv Vrtca Bilje

Pravljčni svet najmlajših

V tednu otroka smo strokovne delavke otrokom v vrtcu ponudile pester nabor aktivnosti, ki so bile posebej načrtovane z mislijo na njihovo dobro počutje, zadovoljstvo in veselje, s katerim bodo prestopili vrtčevski prag.

Dejavnosti smo izvajali vsi oddelki skupaj tako, da so enotno in povezovalno omogočale spletnje in negovanje prijateljskih vezi med otroki, s poudarkom na kulturnem obnašanju in rabi vlnostnih izrazov.

- V ponedeljek smo se odpravili na sprehod do bližnjega igrišča, kjer so se otroci poleg proste igre preizkusili na gibalnem poligonu, ki jih je popeljal po domišljiji poti skozi džunglo.
- V torek sta vzgojiteljici **Lara** in **Lea** otroke vodili skozi pravljčni svet

kamišibaja s pravljico Čudežna skleda medu.

- Pravljčna nit se je razpletala tudi v sredo, ko je otroke ob začetku projekta Bralna značka obiskala šolska knjižničarka, gospa Anamarija. Otrokom je pripovedovala pravljico Medved in klobuk in jih spodbudila k skupnemu branju doma in pripovedovanju v vrtcu.
- V četrtek so članice plesnega studia Pro dance otrokom pripravile plesno delavnico in tako predstavile delovanje svojega društva.
- Za zaključek tedna so se predšolski otroci z avtobusom odpeljali na ogled predstave v Novo Gorico, mlajši pa so skozi igro vlog spoznavali pomen čarobnih besed »prosim in hvala« ter jih zapisali na pisana krila, s katerimi smo okrasili naš vrtce.

Bil je doživetij poln in lep teden.

Nikita Spačal

Foto: arhiv Vrtca Kostanjevica

Jesenska delavnica s starimi starši

Na mednarodni dan prijznosti smo Mravljice iz Opatjega sela v vrtce povabile naše babice in dedke, none in nonote.

Za pozdrav smo se predstavili s pesmicami, ki jih skupaj prepevamo. Najprej pesmico Dobro jutro, s katero se vsak dan pozdravimo, in deklamacijo o ježku in jesenskem listku. V novembru se pogovarjamo o skrbi za naše zdravje, zato sta sledili deklamacija o bacilih in pesmica Kihci. Čez celo leto pa gradimo naša prijateljstva, zato smo ob spremljavi dijakinje **Aysele** na kitari zapeli še pesem o prijateljstvu.

Sledila je ustvarjalna delavnica s starimi starši. Iz listkov, ki smo jih na sprehodih v vrtcu in doma pridno nabirali in posušili, smo izdelali jesenske slike. Pri tem so otroci s starimi starši pokazali svojo ustvarjalnost. Nastale so prave umetnine z jesenskimi motivi dreves in živali. Kot se za prave umetnike spodobi, smo z našimi izdelki pripravili razstavo, ki krasi našo igralnico in so si jo z navdušenjem v naslednjih dneh ogledali tudi starši.

Srečanje smo zaključili s kratkim druženjem ob čaju in suhem sadju.

Metka Istenič

Foto: arhiv vrtca Opatje selo

V Pliberk h koroškim Slovencem

Na vabilo Slovenskega društva upokojencev Pliberk smo se odzvali z velikim polnim avtobusom naših članov. To je bilo srečanje upokojencev Slovenije, Tržaške in Koroške v Pliberku, v šotoru Slovenskega prosvetnega društva »Edinost«. Na ta »slovenski« šotor so zelo ponosni, saj združuje mlade in stare, predvsem Slovence iz tega področja in s tem ohranja avtohtonost prebivalstva.

Še pred peto zjutraj smo se odpravili od doma, da smo pravočasno prispeli na prvi dan tradicionalnega tridnevnega sejma. Spored se je odvijal v šotoru »Svaveja uta«. Najprej nas je pozdravil **Jožko Hudl**, predsednik SDU Pliberk (v

juliju je več kot sto koroških Slovencev pripeljal z vlakom v Novo Gorico na enodnevni izlet), nato **Matej Trampusch**, predsednik SPD »Edinost« in župan občine Pliberk. Sledili so nastopi posameznih društev upokojencev iz Rake, Zagorja ob Savi, Trbovelj, Hoč, Logatca itd. Mlade žurke iz DU Tržišča na Dolenjskem so zaplesale celo kankan. Z našega konca so prišli tudi upokojenci iz Grgarja in iz Čepovana.

Ob prihodu so nas v šotoru pogostili. Nato smo si ogledali še sejmsko dogajanje. Nadaljevali smo z ogledom tradicionalne povorke, kjer so poleg lokalnih društev sodelovala tudi podjetja, ki so nas gledalce zasovali z bonboni, pa tudi svinčnike, vžigalnike in kakšno pivo smo dobili. Ni manjkalo instrumentalnih (pleh muzik) in športnih nastopov. Zabavali smo se ob raznovrstnem dogajanju.

Nato smo se odpravili na ogled gradu v Globasnici. To ni običajen grad, ampak grad, ki sta ga sezidala in opremila Johann Elbe z ženo Ludmillo. Čeprav imata avstrijska imena, sta to pristna Slovenca, ki sta nam v lepi slovenščini predstavila svoje delo. Johann z znanjem zidanja, tesarjenja, rezbarjenja in drugih za izdelavo gradu potrebnih poklicev je s pomočjo prijateljev in sosedov obnovil vse, kar smo videli. Ludmilla pa je notranjost opremila s svojimi zares lepimi slikami.

Domov grede smo povečerjali v Naklem. Da bi bila vožnja krajša, sta nam vice pripovedovala šofer in kot po navadi **Silvano** (tokrat je imel nov repertoar). Polni lepih spominov smo se srečno vrnil domov.

Vojko

Foto: osebni arhiv

Mirenski upokojenci na Svetih Višarjah in v dolini pod Poncami

Za naš jesenski izlet smo si v našem društvu izbrali obisk Sv. Višarij in okolice. Zaradi nepredvidenih okoliščin nam je izlet skoraj odplaval po vodi, na koncu pa nam je le uspelo.

Tako smo se septembra zjutraj odpravili mimo Vidma do Žabnic v Kanalski dolini. Kar hitro smo se z žičnico zapekljali na vrh 1776 m visokih Sv. Višarij. Na vrhu nas je pričakalo sinje modro nebo in nam že tako dobro razpoloženje še dvignilo.

Po kratkem pohodu do vrha gore in ogledu okoliških gora smo se sprehodili do cerkve Višarske Matere Božje. Cerkev je bila v svoji 700-letni zgodovini večkrat uničena, nazadnje v 1. svetovni vojni. Le kip Marije z detetom je še iz leta 1360, ko je bila zgrajena na Višarjah prva kapela. Višarska cerkev predstavlja romarsko pot štirih sosednjih narodov (Slovencev, Avstrijcev, Furlanov in Italijanov).

Po ogledu cerkve in stenskih poslikav našega slikarja Toneta Kralja je v njej zadonela slovenska hvalnica Devici Mariji, marsikdo se je tudi predal molitvi in priprošnjam.

Po spustu v dolino nas je pot vodila do Belopeških jezer, ki so italijanski narodni park. Ležijo v ledeniški dolini pod Mangrtom in Poncani. Posebej dolnje jezero je izredno lepo. Po kosilu v Ratečah v Zelencih smo se peš odpravili do izvira Save Dolinke v Zelencih, ki so ostanek

ledenika, iz globin jezera pa privre na površje kristalna voda.

Ekskurzijo smo zaključili v dolini pod Poncami – Planici.

Besedilo in foto: Jože Faganelli

Zabavna prireditve Moja občina v Biljah

V okviru občinskega praznika se je tudi letos odvila odlično obiskana prireditev Moja občina.

Družabni dogodek so občani in občanke iz vseh krajev naše občine spremljali v Domu krajanov Negovana Nemca v Biljah. Ne le spremljali! Glasno so navijali, peli in se zabavali, med njimi tudi župan **Mauricij Humar**. Na tekmovanju sta se pomerili rdeča in rumena ekipa.

Letos smo tekmovalce poiskali med frizerkami, kozmetičarkami, avtokleparji, avtoličarji in mehaniki. Tako so prvo, rumeno ekipo, sestavljale **Katja Pregelj, Suzana Marušič** in **Natali Juretič**, ki se ukvarjajo s frizerskimi in kozmetičnimi storitvami. Vodja ekipe je bil **Zlatko Martin Marušič**. Pod taktirko **Ingrid Praznik** pa so tekmovali **Darko Ušaj, Aljoša Žužič** in **Srečko Mozetič**, ki se odlično znajdejo v avtomehaničnih delavnicah. Za obema tribunama so jih glasno podpirali navijači. Tekmovanje so budno spremljale članice komisije v sestavi **Suzana Černe, Marta Pavlin** in **Špela Sušanj**.

Voditelj **Andrej Orel** je tekmovalce popeljal skozi zanimive tekmovalne naloge, kjer so se preizkusili v intervjuju na vročem stolu, poznavanju krajev in obrti v naši občini, v iskanju predmetov v bazenu, ki spadajo v avtomehanično delavnico in salone, kolesu sreče ... V igri joker, ki je prinesla večje število točk, so morali tekmovalci uganiti skritega gosta. S svojim obiskom je prisotne presenetila **Ana Sodnik**, kraljica terana s Sel

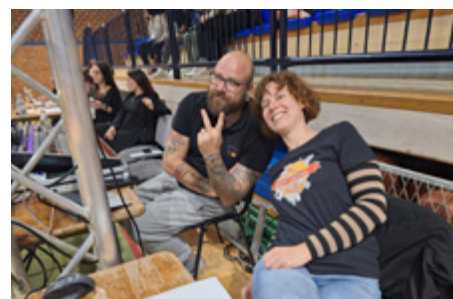
na Krasu, s katero je goriški del Krasa končno dobil svojo prvo vinsko ambasadorko. Naziv kraljice terana je častna titula, ki jo Društvo vinogradnikov in vinarjev Krasa vsaki dve leti podeli izbrani predstavnici, ki s svojim znanjem, osebnostjo in predanostjo predstavlja teran PTP ter vinsko tradicijo Krasa tako doma kot v tujini.

Po vsaki nalogi je bil poseben izziv za tekmovalce tudi iskanje naslova skladbe, ki jo je v živo zaigral »hišni bend« v sestavi **Rene Fajt, Timotej Lukežič, Minka Markič** in **Matija Podbersič**. Letos so tematiki primerno prepevali o avtomobilih, bitlesih, modnih frizurah ... Občinstvo se je zabavalo v igri intervju z napako o izjemni in večkrat mednarodno nagrajeni čembalistki **Evi Dolinšek** in zborovodji in profesorju klavirja **Pavlu Pahorju**.

Obiskovalce sta med prireditvijo nasmejala tudi frizerka iz salona »Zlati Koder« in mehanik iz delavnice »Pregorela svečka«. V vlogah sta zaigrala **Mojca Dolinšek** in **Korado Konrad Beltram**.

Ves čas je vodila rumena ekipa, ki je na koncu tudi zmagala.

Prireditve smo organizirali člani KTD Zarja Bilje s finančno podporo Občine Miren - Kostanjevica, za kar se iskreno zahvaljujemo.

Iskrena zahvala tudi **Veroniki** in **Veroniki, Andreju, Alanu**, ekipi HirschAudio Sound Design, Župniji Bilje in vsem ostalim, ki so kakorkoli pomagali pri izvedbi prireditve.

KTD Zarja Bilje

Folklorni večer pod zvezdami

Sobotni večer pred Hišo opajske tradicije bil posvečen istrski folklorni dediščini.

Ob prijetnem poznopoletnem vzdušju so se obiskovalci zbrali pred Hišo, kjer je senior skupina Folklornega društva Val iz Pirana pripravila nepozaben nastop prežet s plesom, pesmijo, ljudsko glasbo in pristno istrsko energijo.

Skupina, ki že vrsto let ohranja bogato kulturno dediščino slovenske Istre, je predstavila štiri značilne noše, ki vsaka zase nosi zgodbo o času, kraju in ljudeh, ki so jih nekoč nosili. Plesalci so občinstvu ne le prikazali noše, temveč jih tudi

opisali in pojasnili njihovo simboliko ter pomen posameznih kosov oblačil.

Sledili so trije plesni spleti, skozi katere je folklorna skupina prikazala raznolikost in živahnost istrskih plesov. Glasbeno ozadje so ustvarjali godci na violino, kontrabas in harmoniko, ki so s svojo virtuoznostjo in ritmom poskrbeli, da je vsak ples zaživel v polni lepoti. Njihova igra je bila hkrati nežna in temperamentna – prav taka, kot je duša Istre.

Ko so se zadnji toni spletov razlegli po dvorišču, so plesalci naredili še korak bliže obiskovalcem – dobesedno. Vsak plesalec je v občinstvu poiskal svojega soplesalca in povabil k plesu, kar je dogodek spremenilo v pravo veselico, polno smeha, spontanosti in medsebojnega povezovanja. Večer so zaključili z značilnim klobučkovim plesom, ki je s svojo igrivostjo in simboliko druženja lepo zaokrožil celoten nastop.

Dogodek ni bil le zabaven, temveč tudi globoko poučen in čustven. Pred Hišo opajske tradicije se je ponovno potrdilo, da je folklor mnogo več kot le ples – je način, kako se spominjamo svojih korenin, kako prenašamo zgodbe iz roda v rod in kako gradimo mostove med preteklostjo in sedanjostjo.

Takšni večeri nas opominjajo, da dediščina živi le, če jo negujemo, delimo in vanjo verjamemo. Senior skupina Folklornega društva Val iz Pirana je s svojim nastopom dokazala, da istrska tradicija še zdaleč ni pozabljena – nasprotno, še vedno diha s polnimi pljuči in navdihuje nove generacije.

Jasmina Mihelj Marušič
Foto: osebni arhiv

Zaključek Opajskih večerov pod zvezdami

Konec septembra se je v Opatjem selu pred Hišo opajske tradicije zaključil letošnji cikel Opajskih večerov pod zvezdami.

Zadnji večer je bil v znamenju smeha in sproščenosti, saj je za odlično razpoloženje poskrbelo Kulturno društvo Wika iz Šempasa, ki je občinstvu predstavilo drugo predpremiero komedije Primorske zdrahe.

Delo Carla Goldonija, preoblečeno v domačo, primorsko različico in postavljeno v sodobni okvir, je v režiji **Andreja Zalesjaka** navdušilo številne obiskovalce. Igralci društva Wika so z nalezljivo energijo, pristnim humorjem in živahnimi liki poskrbeli za večer nepretrganega smeha, veselja in sproščenosti, s čimer so Opajske večere pod zvezdami zaključili v pravem duhu druženja in dobre volje.

Organizatorji smo se zahvalili vsem nastopajočim in obiskovalcem ter že napovedali, da se bodo kulturni večeri pod zvezdami vrnili tudi prihodnje leto.

Jasmina Mihelj Marušič
Foto: osebni arhiv

Odprtje večnamenskega prostora s pitnikom in blagoslov kapelice Device Marije

V začetku oktobra je v Koritah na Krasu potekala slovesnost ob otvoritvi novega večnamenskega prostora s pitnikom. Blagoslovljena je bila tudi na novo zgrajena kapelica Device Marije.

Dogodek se je pričel s sveto mašo, ki jo je daroval domači duhovnik **Peter Fon**, ob sodelovanju cerkvenega pevskega zbora Zarja, ki je s svojim ubranim petjem poskrbel za še posebej slovesno vzdušje. Po maši je sledil blagoslov nove kapelice.

Slovesnosti se je udeležil tudi župan **Mauricij Humar**, ki je v svojem nagovoru pozdravil vaščane ter poudaril pomen novih pridobitev za skupnost. Poudaril je, da naj prostor v prihodnje služi druženju, povezovanju in sprostitvi krajanov. Skupaj s predsednikom Krajevne skupnosti Sela na Krasu **Matejem Ferfoljo** sta prerezala trak in tako simbolično odprla novi večnamenski prostor.

Ob zaključku prireditve so se krajanje zadržali ob prijetnem druženju in pogostitvi, kjer ni manjkalo domačih dobrot, veselih pogovorov in dobre volje.

Odprtje večnamenskega prostora s pitnikom in blagoslov kapelice predstavljata pomemben korak k še bolj

povezanemu, dejavnemu in živemu vaškemu dogajanju.

Svet KS Sela na Krasu

Prijetno jesensko druženje v Izoli

Člani Društva upokojencev Bilje smo sredi oktobra preživeli čudovit dan ob morju – tokrat nas je pot vodila v sončno Izolo, kjer smo združili prijetno druženje, spoznavanje kulturne dediščine in kulinarčne uži.

Najprej smo obiskali muzej Izolana – hišo morja, kjer smo se s pomočjo razstav, fotografij in predmetov popeljali v

bogato pomorsko zgodovino tega slikovitega mesta. Sledil je sprehod skozi mestno jedro Izole, kjer nas je očarala

ozka kamnita ulična mreža, prijazni domačini in sproščeno mediteransko vzdušje. Ob okusih ob pomolu smo si privoščili domače jedi – istrske testenine in seveda kozarec domačega vina, ki je v dobri družbi še posebej teknil.

Navdušeni smo si ogledali tudi Podestajevo palačo, eno najlepših arhitekturnih znamenitosti Izole, ter občudovali njeno zgodovinsko bogastvo. Polni vtisov smo se nato podali na panoramsko vožnjo z izolskim vlakcem, ki nas je popeljal po mestnih ulicah in v okolico, kjer se razprostirajo vinogradi in oljčniki.

Dan smo zaključili s prijetno večerjo v domači gostilni, kjer ni manjkalo dobre volje in smeha. Domov smo se vrnili polni lepih vtisov, novih doživetij in hvaležni za še en skupni izlet, ki nas je ponovno povezal in napolnil z energijo.

Besedio in foto: Tatjana Klančič

Srečanje biljenskih starostnikov

Koliko vsega je za nas na tem svetu, če le imamo oči, da to opazimo, in srce, da to vzljubimo. In roko, da to stisnemo k sebi.

V Domu krajanov Negovana Nemca so se sredi oktobra zbrali številni starejši krajanje. Na druženje so jih povabili Krajevna organizacija Rdečega križa Bilje pod vodstvom **Bože Marega** in Društva žena Bilje pod vodstvom **Tanje Podgornik**. Pester program je oblikovala in vodila **Ingrid Praznik**.

Prijetno nedeljsko druženje so popestrili številni nastopajoči, zbranim pa so vzpodbudne besede namenili tudi gostje.

Milena Gabrijelčič je z igranjem na citre otvorila kulturni program. Uvod v nedeljsko druženje krajanov je minil ob vzpodbudnih besedah predsednice KORK Bilje **Bože Marega** in podpredsednice OZRK Nova Gorica **Vislave Ušaj**. Prisotne sta pozdravila tudi podžupanja Občine Miren - Kostanjevica **Suzana Černe** in predsednik KS Bilje **Darko Simčič**.

Obiskovalce so nato razveselili učenci Podružnične šole Bilje, ki so prisotne obdarili z avtorskimi vizitkami, ki so jih izdelali učenci pod mentorstvom **Lilijane Kavčič**. Starostnike so učenci pod mentorstvom učiteljic **Tjaše Močnik** in **Nadje Ipavec Fabjan** obdarili tudi s hudomušnimi nastopi in deklamacijami. Vse z željo in namenom, da starostnikom pričarajo nasmehe na obraz, kar jim je tudi uspelo. V nadaljevanju je Folklorna skupina Na placi s poskočnimi ljudskimi plesi in hudomušno odrsko postavitvijo z naslovom Siva je nova roza prikazala staro obrt sviloprejestvo. Projektni orkester Bilje, ki ga sestavljajo **Matija Šuligoj** na klavirju, **Marija Šuligoj** na violini, **Anika Vončina** na harmoniki, **Timotej Vončina** na harmoniki, **Lucija Šuligoj**

na prečni flavti in **Timotej Lukežič** na harmoniki pod mentorstvom Ingrid Praznik, je zaigral kar nekaj poskočnih ljudskih uspešnic. Vokalna skupina Glas, ki jo vodi zborovodja Ingrid Praznik, je dvorano napolnila z ubranim petjem slovenskih ljudskih pesmi. Kulturni del prireditve so zaključili biljenski harmonikarji, brez katerih ne mine nobena kulturna prireditev v kraju. Meh so raztegnili **Anika** in **Timotej Vončina** ter **Timotej Lukežič**.

A s kulturno prireditvijo se nedeljsko druženje še ni zaključilo. Za vse je bilo pripravljeno kosilo, druženje pa se je nadaljevalo pozno v popoldan. Seveda tem za pogovor ni zmanjkalo, čas pa je za mnoge kar prehitro minil.

Društvo Glas

60 let KS Opatje selo

V Opatjem selu smo v nedeljo, 14. septembra 2025, s ponosom in hvaležnostjo praznovali 60 let Krajevne skupnosti Opatje selo. Osrednja slovesnost je združila krajanе vseh generacij – tiste, ki so KS soustvarjali od začetkov, in tiste, ki danes nadaljujemo njihovo delo ter s svojim trudom ohranjamo življenje in srce naše vasi.

Na prireditvi so nastopila vsa domača društva, ki s svojo predanostjo in prostovoljstvom ohranjajo bogato kulturno, športno in družabno dogajanje v kraju. Pozdravne besede je zbranim namenil župan Občine Miren - Kostanjevica **Mauricij Humar**, ki je poudaril pomen povezanosti in sodelovanja med ljudmi, ki skupaj gradijo skupnost.

Člani krajevne skupnosti smo se s simboličnim obeležjem na pokopališčih poklonili vsem pokojnim predsednikom in tajnikom KS, obenem pa smo se z zahvalo in skromnim darilom zahvalili tudi vsem še živečim nekdanjim predsednikom in tajnikom za njihovo dolgoletno delo in prizadevnost. Posebno zahvalo smo namenili tudi odborniku za goriški Kras v Skupnosti občine Nova Gorica od 1965 do 1973.

V slavnostnem nagovoru predsednice KS **Jasmine Mihelj Marušič** je zazvelo iskreno sporočilo o skupnosti, povezanosti in predanosti:

»Vsak dan se v Opatjem selu najde toliko ljudi, ki darujejo svoj čas, znanje in energijo. Dejavní so v društvih, pomagajo pri organizaciji prireditev, sodelujejo v kulturnem in športnem življenju, vključujejo se v prostovoljstvo in skrbijo za sočloveka. Prav to daje našemu kraju dušo in srce.«

Glasbeno sta slovesnost obogatili mezzosopranistka **Alenka Marušič** in sopranistka **Julija Polanc**, ki sta s svojima glasovoma pričarali ganljive trenutke in dvignili praznični utrip.

Po uradnem delu smo si ogledali film Opatje selo skozi štiri letne čase, delo **Dimitrija Marušiča**, ki s toplino in umešniškim očesom prikazuje življenje, naravo in ljudi našega kraja skozi vse leto. Večer se je nadaljeval v prijetnem druženju, ob pogovorih, spominih in petju – tudi opajske himne, ki je zvenela kot simbol povezanosti in ponosa domačinov.

Predsednica KS sem se ob koncu zahvalila vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri pripravi praznovanja, ter donatorjem, ki so s svojo podporo omogočili izvedbo dogodka:

MARUŠIČ, d. o. o.,
GRAMAT KAČIČ, d. o. o.,
Metka Pangos, s. p.,
IN MEDIA, d. o. o.,
Fabio Gergolet – sobodajalec,
INVICTUS M G, Mojca Gorup, s. p.,
FERAPROM, d. o. o.,
EKONOMIKA, d. o. o.,
PRIMOMETAL – Primož Pahor, s. p.,
ELTER, d. o. o.,
KAMENKRAS IGT, d. o. o.,
Aleš Klemš, s. p. in Gostilna Štirma.

Večer smo zaključili z mislijo, da je Opatje selo več kot kraj – je skupnost ljudi, ki s srcem in ponosom ustvarjajo svoj dom.

Jasmina Mihelj Marušič
Foto: osebni arhiv

Guštorja – martinovanje v Krompirjevi jami z glasbeno skupino MI2 akustik

Prvi petek v novembru smo organizirali že tradicionalno 4. martinovanje v Krompirjevi jami Guštorja.

Prijetno vzdušje ob degustaciji vin, dobra hrana in odlična glasba so nas spremljali čez celoten večer. Vrhunec dogodka pa smo doživeli v jami s skupino MI2 akustik. Jama nudi posebno vzdušje, ki očara vsakogar. Tu ima hrana drugačen okus, vino pravo temperaturo. Vse to poveže obiskovalce v prijetno druženje, ki ga je letos okronal duet MI2 v akustični izvedbi.

Hvala kraljici terana 2025 **Ani Sodja** iz osmice Pri krčarju za obisk in podelitev priznanj za najboljša vina.

V jami so gostje okušali vina vinarjev s Krasa in hkrati ocenjevali, katero vino je zanje najboljše.

Rezultati tekmovanja za najboljše vino:

Kategorija belih vin

- 1. mesto: Vinogradništvo Marušič, Vojšćica
- 2. mesto: Županova kmetija, Temenica
- 3. mesto: Kmetija Frančeškin, Kostanjevica na Krasu

Kategorija rdečih vin

- 1. mesto: Županova kmetija, Temenica
- 2. mesto: Vinogradništvo Marušič, Vojšćica
- 3. mesto: Kmetija Švagelj, Temnica

Iskrena hvala za sodelovanje tudi ostalim vinarjem, in sicer Turistični kmetiji Leban, Vinogradništvu in vinarstvu Trampuž ter Vinarstvu Pahor Drago.

Hvala še enkrat in se vidimo naslednje leto!

Besedilo in foto: ŠKD Farjovca

Radijski teleskop v Novi vasi na Krasu

Sredi novembra je v Novi vasi potekalo slovesno odprtje radijskega teleskopa za opazovanje signala molekule OH in astronomske opazovalnice.

Oba sta rezultat dolgoletnega razvoja, načrtovanja in dela Zavoda za radijsko astronomijo (ZARAS) s sedežem v Mirnu. Vodstvo sestavljajo fiziki **Rok Vogrinčič**, **Vid Primožič** in **Andrej Brešan**.

Strokovno sodelovanje med Slovenijo in Italijo

Vodje zavoda so se za ta podvig povezali z različnimi inženirji, tehniki, varilci, mehaniki, gradbeniki, kmeti, drugimi strokovnjaki iz Občine Miren - Kostanjevica in okoliških krajev. Projekt je že od samega začetka potekal v sodelovanju s strokovnjaki iz bližnje Italije in ga je podprla tudi Občina Miren - Kostanjevica. ZARAS je v letu 2023 osnoval čezmejni projekt »Nebo onkraj meja« skupaj s partnerjem: Kulturno astronomsko društvo Fara ob Soči (CCAF). Projekt je bil izbran na razpisu Interreg SPF GO! 2025 št. 01/2023, preko katerega je dobil vsa potrebna finančna sredstva za gradbena dela.

Slovesnost ob odprtju

Najprej je potekalo zbiranje občinstva z možnostjo ogleda celotnega kompleksa. Istočasno je potekala tudi razlaga delovanja radijskega teleskopa in kaj je radijska astronomija.

Slovesnost se je začela z blagoslovom teleskopa in pripadajoče infrastrukture. Nadaljevala se je v šotoru, kjer je potekal kulturni program, oblikovan v duhu združevanja znanosti in umetnosti. Njeni akterji so bili člani Skupine za znanost in umetnost, ki je združevala umetnike, igralce in glasbenike ter fizike zavoda ZARAS. Tematika se je navezala na opazovanje molekule OH, ki kaže na prisotnost vode v vesolju. Predstavljen je bil tudi umetniški film o vodi, kot glasbena spremljava pa je Godalni kvartet Nova zaigral skladbo »Uada« mladega goriškega skladatelja.

Predstavnica zavoda EZTS, ki je projekt financiral, je v kratkem nagovoru izrazila zadovoljstvo nad opravljenim delom.

V nadaljevanju je zazvenela skladba Palladio, ki se je vezala na arhitekta Palladia, načrtovalca znamenitih beneških vil. S tem je bilo ponazorjeno sodelovanje med Italijo in Slovenijo pri gradnji teleskopa. Predstavljen je bil eden od prvih filmov v zgodovini: Astronome sanje. Sledil je umetniški performans z majhnimi roboti, povezanimi z nevronskimi mrežami, ki reagirajo na svetlobo. Ta nas je uvedel v radijska opazovanja

vesolja z namenom iskanja zunajzemeljske inteligence, potovanja sond Voyager, ki imata na krovu glasbene posnetke in umetniški satelit, ki iz vesolja oddaja »kozmične pesmi«. Slednje lahko zaznajo tudi laični raziskovalci in radioamaterji.

Ta pot nas je pripeljala do radijskega teleskopa, ki smo ga zgradili v Novi vasi, katerega cilj je povezovanje različnih, domačih in mednarodnih znanstvenih, raziskovalnih in tehnoloških področij ter nudenje mladim z novimi idejami prostor, kjer jih lahko uresničijo. Na koncu je prisotne nagovoril župan Občine Miren - Kostanjevica. Predstavniki zavoda ZARAS so se zahvalili vsem sodelujočim pri projektu.

Zadnji akt odprtja je bilo rezanje v slovenski otvoritveni trak obdanega kabla, ki ga je prinesel eden od italijanskih sodelavcev projekta.

Andrej Brešan
Foto: Teja Lazar

Jesenski pozdrav s Timotejem Lukežičem in njegovim bendom

Novembra 2025 smo bili obiskovalci v biljenski dvorani navdušeni nad glasbenim večerom s pristo slovensko zabavno in narodnozabavno glasbo.

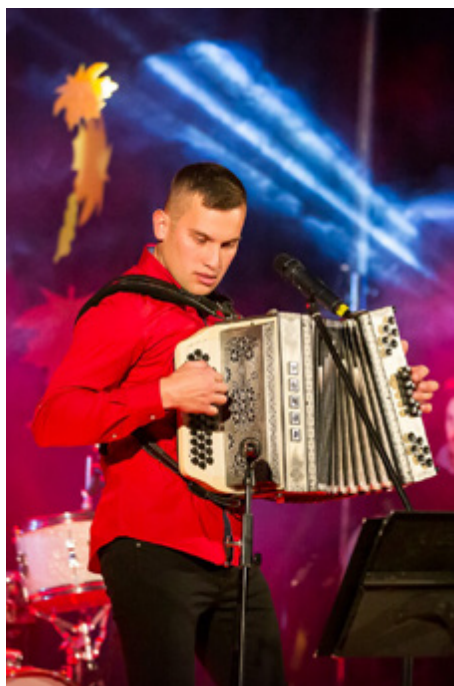
Timotej Lukežič z bendom nas je prepričal s svojo prisrčnostjo, toplino, predvsem pa s svojo ljubeznijo do pe-tja in harmonike. Družbo na odru so mu delali člani njegovega benda: **Miha Spačal** na klaviaturah, **Domen Marušič** na kitari, **Klemen Marušič** na bas kitari, **Carlos Valderrama** na bobnih in **Leja Keber** z back vokalom. Timotej je v gos-te povabil tudi Ansambel Nejca Vidmarja ter mlade harmonikaše, ki so večer še popestrili.

Vsak glasbenik ima svoje misli, svoje navdih in svoje sanje. Timotej ni izjema, zato je napisal že tri avtorske skladbe. V duhu bližajočega se prazničnega de-cembra sta z Lejo občuteno odpela Bo-žično pravljico in nas popolnoma razne-žila.

Glasbeniki so napolnili srca obiskoval-cev in nas navdali s pristo domačnostjo in pozitivno energijo. Občinstvo je odlič-no sodelovalo s petjem in ploskanjem. Prireditelj je povezovala **Veronika Ko-goj**, ki je zaključila z mislijo, naj glasba živi še naprej, v naših domovih, naših srcih in vsakem našem koraku. Naj bo res tako!

KTD Zarja Bilje

Foto: Jasmina Putnik, JRP Studio

Izdelajmo figure za jaslice

V predprazničnem času si nas veliko vzame čas tudi za domače ustvarjanje. Letos vam predstavljamo idejo, kako sami izdelati figure za jaslice.

Potrebujemo:

- 2 plutovinasta zamaška za penino
- 2 navadna plutovinasta zamaška
- flis ali blago v svetlo modri barvi (12 x 8 cm)
- flis ali blago v rjavi barvi (12 x 8 cm)
- flis ali blago v rjavi barvi (9 x 3 cm)
- flis ali blago v beli barvi (9 x 3 cm)
- flis ali blago v beli barvi (10 x 6 cm)
- 3 vrvice dolge 20 cm
- zlato žičko dolgo 7 cm
- vroče lepilo ali lepilo primerno za blago
- škarje, nož, črn in rdeč flomaster

Potek izdelave Jožefa in Marije

1. Okrog spodnjega dela zamaška za penino nalepimo manjši kos belega flisa. Če je zamašek manjši ali večji, prilagodimo velikost flisa. Postopek ponovimo z drugim zamaškom in rjavim flisom.

2. Okrog pasu zavežemo vrstico za pas. Če je predolga, jo malo odrežemo.

3. Na prednjem delu na vrhu zamaška nanesimo lepilo in nalepimo rob blaga, kot je na sliki. Nato zalepimo blago ob obrazu, šele nato zadnji del obleke. Na zamašek z belim spodnjim delom nalepimo svetlo modro oblekico, na tisti z rjavim spodnjim delom pa rjavo.

4. Narišemo še oči in usta in Marija in Jožef sta že pripravljena.

Izdelava Jezuščka

1. Navaden zamašek z nožem po dolžini razrežemo na dva dela, polovica nam bo služila za jasli. Na drugem zamašku pa odrežemo krog, ki bo Jezuščkova glava.

2. Na vrhnjem delu okroglega kosa zamaška prilepimo belo blago, spodnji del blaga zvijemo in zlepimo (lahko tudi prišijemo), kot je prikazano na slikah 7, 8, 9.

3. S trakcem zavežemo še okrog vratu, zlato žičko zataknejo v polkrogu v višini ušes (Sliki 10 in 11).

4. Jezuščka položimo (prilepimo) na polovico zamaška in naša sveta družina je pripravljena. (Slika 12).

Na podoben način lahko izdelamo še ovčke, pastirčke, svete tri kralje,...

Obilo užitkov ob ustvarjanju!

Besedilo in foto: Sonja Cijan

Jaslice Opatje selo 2024

Foto: Suzi Zavadlav

Hiša dobre volje Miren, kjer so dnevi polni smeha in topline

V Hiši dobre volje Miren se vsak dan začne z nasmehom, s prijazno besedo in s skodelico toplega čaja. Dan se pri nas nikoli ne začne na hitro, najprej poklepetamo, prelistamo časopis, malo potarnamo nad vremenom, potem pa se že zasliši kakšna šala ali pesem, ki vse spravi v dobro voljo.

Naši dnevni so vedno pisani in razgibani, vsak je drugačen. Pred kosilom poskrbimo za telovadbo, malo razmigamo roke in noge, včasih zapojemo kakšno ob telovadbi, ker gre lažje, če je veselo. Odkar imamo prenovljeno teraso, se ob lepem vremenu razgibavamo kar zunaj. Tisti prvi dan, ko smo jo »krstili«, je sijalo sonce, mi pa smo z nasmehom na obrazu telovadili in hkrati uživali v svežem zraku.

Izdelki za bazar

V septembru in oktobru je bilo v Hiši še posebej živahno. Pridno smo ustvarjali in se pripravljali na bazar, ki je potekal v Domu upokojencev Nova Gorica. Prispevali smo svoje ročne izdelke, plezene torbice, kopalne soli s sivko in prikupne obeske za ključke. Dišalo pa je tudi iz naše kuhinje, saj smo spekli jabolčni štrudelj in palačinke. Ko je dišalo po celi Hiši, smo vedeli, da bo današnja malica nekaj posebnega.

Naša nova varovanka **Teresa** nam je pokazala, da spretne roke nikoli ne izgubijo svojega čara, njeni hišni copati so pravi mali umetniški izdelki.

10 let Hiše dobre volje Miren

Letos smo praznovali tudi velik jubilej – 10 let Hiše dobre volje Miren. Lepih

deset let spominov, druženj, pesmi in srčnih pogovorov. Skupaj z županom **Mauricijem Humarjem**, s prijatelji, sodelavci in vsemi, ki so pomagali pisati našo zgodbo, smo se spomnili prehojene poti, peli, nazdravili in se zahvalili vsem, ki Hiši dajejo dušo. Posebna zahvala gre tudi direktorici Doma upokojencev Nova Gorica **Dragici Pavšič Gerenčer** in namestnici direktorice **Tanji Cink**, ki sta nas podpirali pri pripravi praznovanja.

Angelčki za novoletno okrasitev

Na sprehodu po bližnjih njivah smo občudovali zorečo koruzo in v dar prejeli nekaj storžev. Iz njihovih listov smo ustvarili čudovite angelčke, ki bodo letos krasili našo božično jelko. Ob tem smo obujali spomine na otroštvo, na ličkanje koruze, na polento za zajtrk in na skrivanja v visoki koruzi. Tudi samo hišo smo okrasili s koruznimi storžji.

Oktober – mesec rožnega venca in vaje za možgančke

Mesec oktober je bil tudi duhovno bogat. Ker je to mesec rožnega venca, smo s pomočjo sester usmiljenk in prostovoljk Karitasa ustvarjali rožne vence iz lesenih kroglic. Ob tem ni manjkalo pogovorov, pobožnih pesmi in tudi kakšne molitve.

Posebno mesto v našem tednu imajo torkova srečanja s **Sonjo Valič** iz Spominčice, kjer treniramo naše možgančke z igrami, s pogovori, s petjem in z vajami za spomin. Pri nas verjamemo, da glava deluje najbolje, ko se zraven tudi malo smeji.

Obisk iz OŠ Miren

Ob petkih se Hiša napolni z mladostno energijo, saj nas obiščejo četrtošolci Osnovne šole Miren z učiteljico **Marijo Božič**. Skupaj igramo družabne igre, barvamo, ustvarjamo in predvsem veliko klepetamo. Ko so otroci pri nas, čas preprosto prehitro mine. Ti trenutki medgeneracijskega druženja so dragoceni in so dokaz, da se iz nasmeha otroka in izkušnji starejšega vedno rodi nekaj lepega.

Pri nas velja, da je vsak dan lepši, če ga preživiš v družbi dobrih ljudi in teh v Hiši res ne manjka!

Zato, dobrodošli med nas! Pridite na obisk, poklepetajte z nami ali pa se preprosto le nasmejte z nami. Odprti smo vsak delovnik od 7.00 do 16.00, pišete nam lahko na hisa.miren@dung.si ali nas pokličete na 051 660 818.

MK

Foto: arhiv Hiše

Odlično sezono so v ŠD Gas Kras kronali z naslovom najboljšega kluba v rallyju

Pred kratkim zaključena tekmovalna sezona z letnico 2025 v slovenskem avtomobilskem športu je bila spet prelomna tudi za članice in člane ŠD Gas Kras. Nanizali so dolgo vrsto odličnih rezultatov tako na rallyjih kot tudi na gorsko hitrostnih dirkah za državno prvenstvo Slovenije, nekaj manj kot v minulih letih pa so bili aktivni na tekmovanjih v tujini. Vseeno so svoje vitrine obogatili s štirimi naslovi prvakov, češnja na torti pa je gotovo 1. mesto med društvi v rallyju.

Prav rally je najmočnejša panoga v kraškem dirkaškem kolektivu, saj so posadke v minulem letu nanizale dolgo vrsto odličnih izidov in uvrstitev na zmagovalni oder v posameznih divizijah, kar je na koncu prineslo največji zbir točk tudi na razpredelnici društev oziroma klubov. Naslov najboljšega društva v rallyju je nagrada za trdo delo vseh, posadk, spremljevalnih ekip, pa tudi pokroviteljev, članov družin in navijačev. Enako pomemben je tudi uspeh posadke **Martin Čendak – Jakob Markežič**, ki sta z Opel Corso Rally4 osvojila naslov prvakov v Diviziji 2, poleg tega pa je Jakob postal tudi prvak v konkurenci mladih sovoznikov do 25 let starosti. V isti razvrstitvi med vozniki pa je bil Martin drugi v državi. Poleg tega sta sezono v skupni razvrstitvi DP Slovenije končala na visokem 6. mestu, v najhitrejši deseterici pa na 9. mestu najdemo še enega voznika ŠD Gas Kras. To je **Janko Čebtron** (nastopal je z več sovozniki), ki je z ostarelim in težkim Mitsubishijem Lancerjem Evo9 nizal impresivne izide na hitrostnih preizkušnjah in se boril za vrh v Diviziji 4. Le okvara na zadnji dirki v Idriji mu je preprečila skupno 2. mesto. Sezono je zaključil kot tretji, tik pred njega pa se je po lepem boju umestil njegov klubski kolega **Ambrož Kavs**. S Ford Fiesta Rally3 in sovoznikom **Nejcem Cenčičem** sta sicer nekoliko v krčih začela sezono, a v drugem delu leta nastopala odlično in z zmago na domači dirki v dolini Soče kronala naslov podprvakov. Poleg tega je Nejc tik za klubskim kolegom Markežičem tudi drugi najboljši mladi sovoznik.

V najmanjši Diviziji 1 je po dobri sezoni okvara Opel Adama 1,6 cup na zadnjem rallyju v Idriji odvzela 3. mesto **Reneju** in **Aljažu Černigoju**. Sezono končujeta kot petouvrščena, deseti pa je **Alan Pajk**. Ta je leto začel v Diviziji 2, a po trčenju v Vipavski dolini in krajšem premoru sedel v Renault Clio Rally5, s katerim je v Diviziji 1 bil takoj zelo hiter. Osvojil je 2. mesto na Rallyju Soča Valley. Redno smo na brzincih videvali tudi **Tomaža** in **Karin Šuligoj**, ki sta z

ostarelim in nekonkurenčnim Fiatom Punto 1,8HGT vrhunec sezone doživela v Žalcu, ko sta bila tretja. Ostali so nastopali redkeje, a vseeno opozorili nase. Tako sta **Gregor Fakin** in **Žan Umek** z zmago v Diviziji 3 v Novi Gorici in dvojnimi točkami z eno samo dirko skočila na končno tretje mesto v tej konkurenci!

Odlično leto je tudi za nastopajočimi na dirkah DP Slovenije v gorsko hitrostnem avtomobilizmu. Prva dama slovenskega dirkanja **Sanja Smrdelj** (Zastava Yugoprot Integrala) je ne le s serijo šestih zmag pokorila žensko konkurenco, pač pa tudi zasedla 3. mesto v PF skupini 2 ter bila deveta v generalni razvrstitvi prvenstva. Še bolje je šlo **Mitji Demšarju**, petemu najhitrejšemu gorskemu vozniku v državi, ki pa s svojo Škodo Felicioproto in prešibkim motorjem višje ne more. Podobno velja za **Erika Maglico**. Njegova Škoda Fabia 1,4 16V je delovala brezhibno, a ravno tako ne sodi med najzmogljivejša vozila v PF skupini 5B. Vseeno pa je Erik z izvrstnim zadnjim delom sezone in zmago v Čedadu zasedel 3. mesto v prvenstvu. **Bogdan Černač** in **Dejan Mašera** sta nastopila na le nekaj dirkah, med društvi pa je ŠD Gas Kras zasedel 4. mesto z le 11 točkami zaostanka za zmagovalnim odrom. Tekmovalno leto za prste obližiti in velik izziv za prihodnjo sezono.

VK

Martin Čendak in Jakob Markežič sta postala državna prvaka v rallyju v Diviziji 2

Mitja Demšar je peti najhitrejši gorski voznik v Sloveniji

Udarna trojica ŠD Gas Kras na gorskih dirkah, Demšar, Smrdelj in Maglica

Ambrož Kavs in Nejc Cenčič sta z odličnim finišem zasedla 2. mesto v Diviziji 3

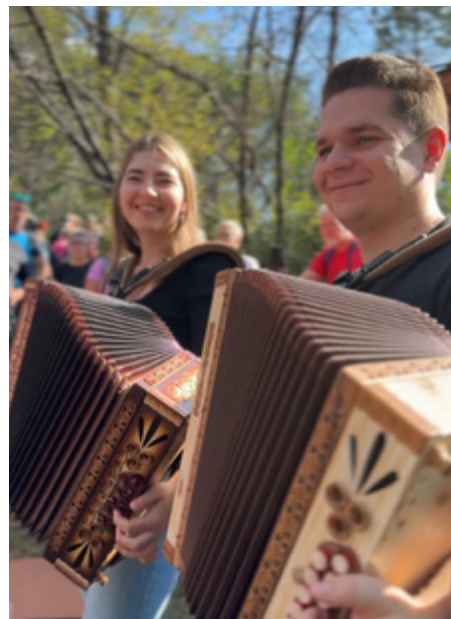
Sanja Smrdelj je najhitrejša slovenska dirkačica

Janko Čebtron je bil tretji v Diviziji 4 kljub odstopu v Idriji

Pohod od jame do jame 2025

Zakorakali v jesen in ob tej priložnosti organizirali tradicionalni pohod Od jame do jame. Dogodek se je odvil na nedeljo sredi oktobra z začetkom na Vojščici.

Obiskali smo Lojzovo, Klobasjo in Krompirjevo jamo, se na postojankah okrepčali s klobasami in krompirjem, ob zaključku pa je sledilo še domače kosilo in druženje. Spremljala sta nas glas harmonike in čudovito sončno vreme. Lahko bi rekli, da kar poletno!

Hvala, ker podpirate naše projekte, se imate lepo in skupaj ustvarjate dragocene spomine.

Posebna zahvala tudi Agru Liamza vode ter Leone za okusne Drops čokoladice in legendarne frutabele.

Spremljajte nas na spletni strani www.drustvo-farjovca.si ali na našem Instagram in Facebook profilu.

Besedilo in foto: ŠKD Farjovca

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

Silvestrska predstava

Goran Vojnović

V iskanju izgubljenega jezika

Komična drama

► Sreda, 31. 12., ob 19.00, veliki oder

Po predstavi bomo skupaj nazdravili novemu letu.
Znižane vstopnice do 23. 12.

Darilna kartica - popolno novoletno darilo!

Obdarite svoje najdražje, prijatelje ali poslovne partnerje s čudovitim doživetjem. Poklonite jim darilo, ki se jim bo globoko vtisnilo v spomin – gledališko izkušnjo v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica.

Obdarovanec si lahko izbere predstavo po svojem okusu. Elegantna darilna kartica ima kakovostno darilno embalažo, na kateri je prostor tudi za kratko posvetilo.

Vrednost darilne kartice je neomejena in jo določite sami. Prejemnik dobroimetje lahko koristi postopoma.

Informacije in rezervacija vstopnic: 05 335 22 47, blagajna@sng-ng.si

www.sng-ng.si

Pohod po vojščiških gmajnah

Na Upravnem odboru Društva upokojencev Kostanjevica na Krasu je bilo predlagano in sprejeto, da bi se po naših vaseh organizirali krajši pohodi. Najprej naj bi se izvedel pohod na Vojščici v organizaciji **Dore Masten**, naslednji mesec v Kostanjevici in decembra v Opatjem selu. Za nami je že pohod po vojščiških gmajnah.

V začetku oktobra se nas je pred bivšo šolo zbralo dobrih dvajset navdušencev, tretjina Vojščičanov, ostali iz sosednjih vasi – približno pol žensk, pol moških. Pavlo je pripeljal še psička. Vreme je bilo idealno za pohode. Podali smo se mimo Tabra po cesti za Vale in nato zavili proti Govcem. To je bila gozdna cesta, ki nas je vodila večinoma skozi borov gozd. Ko smo se povzpeli na Govce, smo ob lepem razgledu na Tržič (Monfalcone, Italija) preko Cerja videli zasnežene Dolomite, Julijske Alpe in pod kraškim hribovjem naše vasi, če ne v celoti pa vsaj cerkvene zvonike.

Mimo ograjene parcele samotarskega ljubitelja kraške zemlje smo se ustavili ob novo zgrajenem kalu oziroma napajališču za divjad. Po cesti Sela–Vojščica smo se podali do izhodišče naše ture.

Po dobrih dveh urah nas je pred slovesom Dora pogostila še s študentsko hrano in bezgovim sokom. Vso pot se je

med udeleženci slišalo prijetno kramljanje. Mislim, da ni bilo dovolj časa, da bi si vse povedali. Bilo pa je dovolj dolgo za prijetno utrujenost – predvsem za starejše udeležence.

Vojko

Foto: osebni arhiv

Pohod po kostanjskih gmajnah

Niz dogovorjenih pohodov društva upokojencev Kostanjevica na Krasu se tokrat nadaljuje v Kostanjevici.

Zbrala se nas je čudovita skupina veselih pohodnikov. Pred cerkvijo sv. Martina nam je tokratni vodja **Klavdijo** na kratko opisal znamenitosti in zgodovino naše vasi.

Ker je november mesec v znamenju Martina, smo v tem duhu tudi traso pohoda nadaljevali prav po Martinovi poti.

Uživali smo v hoji med živopisanim rujem, ki naš Kras vsako leto tako lepo odene v jesensko barvno paleto. Imeli smo srečo in uzrli šope mladih štorovk, ki so svoje buckaste glavice nastavljale soncu.

Na kratko smo postali pri spomeniku Karlovškega polka iz 1. svetovne vojne, potem pa ob prijetnem klepetu nadaljevali pot proti Borojevičevemu stolu in zavili levo mimo logorja Segeti. Pot nas je vodila mimo table, kjer je nekoč stala kapelica posvečena svetemu Martinu. Od tu smo se po krožni poti počasi vrnili do našega izhodišča.

Preden smo se poslovili, smo v duhu našega svetnika nazdravili s kozarčkom domačega vina. Moči smo si povrnili s kavo in toplim čajem, sladkor pa dvignili s slastnimi palačinkami.

Razšli smo se nasmejani in v prijetnem pričakovanju naslednjega snidenja v Opatjem selu.

Tatjana Frančeskin

Foto: osebni arhiv

Virus mačje imunske pomanjkljivosti (FIV)

Kaj je FIV? FIV je virus pri mačkah, ki je podoben človeškemu virusu HIV. Vendar FIV ne okuži ljudi, HIV pa ne okuži mačk. Virus je prisoten v krvi, sline in drugih telesnih tekočinah okuženih mačk. Je zelo občutljiv in ne more preživeti dlje časa izven telesa. Mačke se okužijo predvsem preko ugrizov ali s parjenjem, lahko pa se virus prenese z okužene mačke na mladiče. Mačka, ki se je okužila z virusom, se trajno okuži in bo do konca življenja pozitivna.

Kakšni so znaki FIV? Inkubacijska doba lahko traja mesece, preden se pojavijo znaki okužbe. Mnoge okužene mačke imajo leta normalnega življenja in lahko poginejo zaradi nečesa povsem drugega, preden okužba s FIV povzroči kakršne koli težave. Znaki so različni (visoka temperatura, izguba apetita in teže) in so običajno posledica oslabiljenega imunskega sistema in s tem večje dovzetnosti za druge okužbe (mačja gripa, vnetja dlesni, kožne bolezni ali prebavne motnje).

Testiranje na FIV. Muce, mlajše od šestih mesecev, so lahko od okuženih mater prenesle protitelesa, ne pa samega virusa. Zato je potrebno opraviti poseben test za odkrivanje virusa ali se test ponovi, ko so mucki starejši. Rezultati lahko dajo lažno negativne rezultate, če je bila mačka šele pred kratkim izpostavljena virusu.

Ali obstaja zdravljenje? Trenutno ni zanesljivega zdravljenja za FIV. Vsako mačko se zdravi individualno, odvisno od znakov, ki jih razvije. To vključuje antibiotike in/ali protivirusna zdravila, kot je primerno za sekundarne okužbe, ter zdravila z neposrednim protivirusnim delovanjem. Okužene mačke je bolje imeti v hiši z dobro prehrano in jim zagotavljati redno zaščito pred zunanjimi in notranjimi zajedavci. To jim bo pomagalo zaščititi pred sekundarnimi okužbami ter preprečiti širjenje FIV na druge mačke.

Zaščita pred FIV. Žal trenutno ni cepiva proti FIV, vendar lahko zmanjšate možnosti za okužbo s kastracijo in sterilizacijo.

Če je vaša mačka je poginila zaradi FIV, lahko v hišo pripeljete novo kmalu po izgubi obolele, saj virus v okolju ne preživi dolgo. Priporočljivo je, da posode za hrano in stranišče razkužite, preden jih ponovno uporabite. Če že imate druge mačke, je jih priporočljivo testirati, preden pripeljete novo.

Virus mačje levkemije (FeLV)

Kaj je FeLV? FeLV je virus, ki povzroča smrtonosno bolezen pri mačkah, saj vpliva na imunski sistem in lahko povzroči dovzetnost za druge okužbe, anemijo ali tumorje. Na ljudi se ne prenaša.

Kako se mačke okužijo? Virus se običajno prenaša z neposrednim stikom s slino okuženih mačk ali s parjenjem. Lahko se prenese tudi z okužene matere na njene mladiče.

Nekatere mačke, ki se okužijo z virusom, po nekaj tednih okužbo prebolijo in si opomorejo – te mačke imajo določeno stopnjo imunosti na prihodnje okužbe. Mlajša ali šibkejša kot je mačka v času okužbe in več stika kot ima z virusom, večja je verjetnost, da bo ostala trajno okužena.

Kakšni so znaki FeLV? Pri mačkah traja inkubacijska doba več mesecev, preden se pojavijo znaki okužbe. Žal približno 80 % mačk, pri katerih je bila diagnosticirana okužba z virusom FeLV, pogine v treh letih in pol.

Opaziti je mogoče veliko različnih znakov, vključno z okužbami dihal, dlesni, s prebavnimi in kožnimi težavami, z visoko temperaturo in s povečanimi bezgavkami, ki so pogosto rakave, hudo anemijo ter dolgo okrevanje po okužbah.

Testiranje na FeLV. Veterinarji lahko hitro opravijo test za odkrivanje virusa v krvi. Rezultati so lahko netočni, če je bila mačka šele pred kratkim izpostavljena virusu. Mačke, negativne na FeLV, je treba v tem obdobju ločiti od pozitivnih.

Ali obstaja zdravljenje? Žal trenutno ni zanesljivega zdravljenja za FeLV. Mačke se zdravi individualno, odvisno od znakov, ki jih razvijejo. Če okužene mačke zadržujemo v hiši, jih bomo zaščitili pred drugimi okužbami, hkrati pa bomo preprečili širjenje. Sekundarne okužbe se lahko po potrebi zdravijo z antibiotiki in/ali s protivirusnimi zdravili. Številne prizadete mačke je treba evtnazirati, ker imajo zaradi slabokrvnosti in rakavih sprememb slabo kakovost življenja.

Zaščita pred FeLV. Na voljo je cepivo za zaščito pred FeLV, če pa je mačka že okužena, cepivo nima nobene koristi. Količina virusa FeLV v populaciji mačk se je od uvedbe cepiv in strategij testiranja znatno zmanjšala, vendar je izjemno pomembno, da svojo mačko vsako leto cepite s pozitivnim odmerkom.

Virus v okolju ne preživi dolgo, zato je varno, da v hišo pripeljete novo mačko 24 ur po izgubi obolele. Priporočljivo je, da posode za hrano in stranišče razkužite, preden jih ponovno uporabite. Če pa že imate druge mačke, jih je priporočljivo testirati ter zaščititi s cepivom.

Želimo Vam vesele božične praznike ter obilo zdravja v letu 2026!

Jana Zavrtanik, dr. vet. med.

Drage občanke, dragi občani ...

prazniki so vselej nekaj težko pričakovanega, posebnega, ožarjenega s svetlobo in toplino. Luči, ki razsvetljujejo naše domove, v nas prebudijo hvaležnost, tiho veselje in globoko povezanost. Naj vas v teh dneh spremljata mir v srcu in pogum v mislih. Delite ju naprej in drug z drugim.

Ob praznovanju dneva samostojnosti in enotnosti pa se še posebej spomnimo trenutkov, ko je bila prav složnost tista sila, ki nas je povezala kot narod in oblikovala našo skupno pot. Naj nas ista enotnost spremlja tudi danes – v spoštovanju različnosti, v medsebojni pomoči in v zavzetosti za skupno dobro.

V prazničnem času naj nas navdihujejo besede naših rojakov, ki so kot zvezde upanja. »Ta luč, ta dobra, ta nam dá poguma ...« nas opominja Kosovel. Naj tudi naša skupna pesem govori o sodelovanju, pogumu in srčnosti. Dragi občani in občanke, želim vam vesel in blagoslovljen božič ter srečno novo leto.

Mauricij Humar

Mauricij Humar, župan

Naj bo novo leto tisto leto, ko sledimo svojim vrednotam in ciljem. Zato naj bo zdravo, polno delovne moči, prijaznih medsebojnih odnosov in pozitivne naravnosti.

Vse to vam želi uredniški odbor Zimskih glasov.

Karla, Katarina, Marta, Nina,
Sonja, Špela, Tanja

